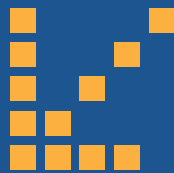

Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu 2011

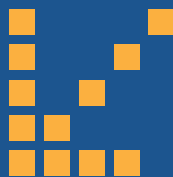

Haziran
2012

TÜRKİYE DEMİR VE DEMİR DIŞI METALLER MECLİSİ SEKTÖR RAPORU 2011

Haziran
2012

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

ISBN : 978-605-137-123-8

TOBB Yayın Sıra No: 2012/163

TOBB yayınları için ayrıntılı bilgi
Yayın Müdürlüğünden alınabilir.

Tel : +90 (312) 218 20 00

Faks : +90 (312) 219 20 64

internet : www.tobb.org.tr

TOBB yayınlarına tam metin ve ücretsiz olarak internetten ulaşabilirsiniz.

Sayfa Düzeni ve Baskı : Afşaroğlu Matbaası
(0312) 384 54 88- Ankara

ÖNSÖZ

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türk özel sektörünün en üst düzeyde yasal temsilcisi sıfatı ile özel sektörümüzün ihtiyaçları doğrultusunda çalışmalar yürütmüş, sorunlarına çözüm aramış ve özel sektörün istikrarlı bir biçimde gelişimine katkıda bulunmuştur.

Sektörlerimize daha kapsamlı hizmet sunulması ihtiyacı doğrultusunda ve bu hizmetlerin geliştirilmesi perspektifinde 18 Mayıs 2004 tarih ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 57'nci maddesine dayanılarak "Türkiye Sektör Meclislerinin Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği" hazırlanmıştır. 12 Şubat 2005 tarih ve 25725 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yönetmeliğimize istinaden Birliğimiz şemsiyesi altında 59 adet Türkiye Sektör Meclisi oluşturulmuştur.

Türkiye Sektör Meclisleri, sektörün tüm ilgili taraflarını bünyesine alan entegre yapıyla, yerel olduğu kadar uluslararası nitelik taşıyan sektörel bir bakış açısıyla ve bugünün yanında geleceği kuşatan strateji ve vizyonuyla, Dünyadaki benzer örneklerinden daha kapsamlı hizmetler sunmaya yönelmiş bir yapıdır; sektörümüze ve ekonomimize büyük faydalar sağlama potansiyeli taşıyan önemli bir oluşumdur.

Meclisler, firmaların, sektörel kuruluşların ve ilgili kamu kurumlarının üst düzey yöneticileri ile temsilcilerini bünyesine katan önemli bir buluşma noktasıdır. Türkiye Sektör Meclisleri, yelpazesi içine aldığı tüm ekonomik sektörler için radikal bir adımı temsil etmektedir. Meclis içerisinde sağlanan birlik ve beraberlik ortamı, ortak görüşlerin oluşturulmasına ve ortak kararların alınmasına imkan sağlamıştır. Ortak kararlar doğrultusunda başlatılan girişimlerden ilgili merciler nezdinde daha olumlu sonuçlar alınmaktadır. Bu sektörel yapılanma ile kamu-özel sektör ortaklığının etkin biçimde hayata geçirilebileceği sağlam bir zemin oluşturulmuştur.

Meclis faaliyetleri çerçevesinde, Meclis çalışmalarından daha fazla verimin alınabilmesi, farklı görüş ve düşüncelerin uyumlaştırılması, tutarlılık sağlanması, sektörün mevcut durumu ve geleceğe yönelik beklentileri konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla Meclislerimiz tarafından sektör raporları hazırlanmıştır.

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

Hazırlanan sektör raporunun sektörel politika ve stratejilerin oluşturulması, geleceğe yönelik projeksiyonlara ve piyasa araştırmalarına ışık tutması açısından faydalı olacağı düşüncesiyle sektörümüze, camiamıza ve ilgililere hayırlı olmasını dilerim.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

Başkan

ÖNSÖZ

Türkiye, 2011 yılında olağanüstü bir performans göstererek, dünyanın en büyük çelik üreticisi ülkeler arasında, üretimini en fazla arttıran ülke konumunu elde etti. Kriz döneminde, pek çok büyük çelik üreticisi ülkede, talepteki daralmanın da etkisi ile, % 40'lara varan üretim düşüşleri yaşanırken, Türkiye'de, ekonomideki daralmanın sınırlı seviyede kalması, çelik üreticilerinin ihraç satışlarında alternatif pazarlara yönelebilmeye başarısı göstermesi ve sektörün yatırım maliyetlerindeki azalmayı değerlendirerek, yatırımlarını sürdürmesi, krizi daha rahat atlatmasına imkân sağladı. Öyle ki, 2007 – 2011 yılları arasında, Türkiye'nin ham çelik üretim kapasitesindeki artış, 20 milyon tona ulaştı.

Kriz döneminde yatırımları sürdürülen yeni tesislerin, 2010 ve 2011 yıllarında üretime başlamaları, sektörün üretim performansına da olumlu bir şekilde yansdı. Böylece, söz konusu tesislerin katkılarıyla elde edilen performans sayesinde, Türk çelik sektörü % 17 gibi yüksek bir büyüme oranı yakaladı.

Türk çelik sektörünün bu başarıyı göstermesinde, kriz döneminde sürdürülen yatırımların, Türkiye'de üretimi yetersiz olan ürünlere yönelmesi de etkili oldu. Son yatırımlarla, ağırlıklı bir şekilde ithalat yolu ile karşılanan ürünlerin, ciddi miktarlarda Türkiye'de de üretilmeye başlanması, bir taraftan ithal ikâmesi sağlarken, diğer taraftan da yeni ihraç kalemlerinin ortaya çıkmasına katkıda bulunarak, çelik sektörünün iç ve dış piyasalara sunduğu ürünlerin çeşitliliğinin artması sonucunu doğurdu.

2011 yılı itibariyle, aralarında demir çelik, alüminyum ve boru sektörlerinin de yer aldığı demir ve demir dışı metaller sektörlerinin toplam ihracatı, 2010 yılına göre %23.6 oranında artışla, 22.3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti.

2011 yılında demir-çelik ihracatı, 2010 yılına göre, %5.3 oranında artışla, 17 milyar dolar civarında gerçekleşti.

2010 yılında 1.9 milyar dolar ihracat gerçekleştiren alüminyum sektörü, 2011 yılındaki ihracatını, % 20 oranında artışla, 2.3 milyar dolar seviyesine yükseltti.

2011 yılındaki boru ihracatı ise, 2010 yılı ile aynı seviyelerde kalarak, 1.6 milyar dolar civarında gerçekleşti.

Demir-çelik ve demir dışı metaller sektörlerinde gerçekleşen ihracat artışları, ülkemizin, global ekonomik kriz sonrası toparlanma gayretlerinin olumlu yansımaları olarak ortaya çıktı.

2023 yılında 500 milyar dolar ihracat hedefi belirlemiş olan ülkemizin, bu hedefe ulaşabilmesi için, üretim maliyetlerinin ihraç piyasalarında rekabet ettiğimiz ülkeler seviyesine getirilmesine, bütün sanayi sektörlerinde, enerji ve girdi maliyetlerinin düşürülmesine ve yurt içi hammadde girdi tedarik çalışmalarının kararlılıkla devam ettirilmesine duyulan ihtiyaç, 2011 yılında da devam etti.

2011 yılında hız kazanan yurtiçi girdi tedarikinin arttırılmasına yönelik çabalar, ne yazık ki Türkiye'nin ihtiyacını rahatlıkla karşılayabilecek düzeye ulaşmış bulunan yassı ürün kapasitelerinin yeterince değerlendirilmesine yansıtılamadı. Son yıllarda milyarlarca dolar yatırım yapılarak oluşturulan yassı ürün kapasitelerine rağmen, 2011 yılında büyük bir bölümü devlet yardımları ile üretim yapan ülkelere, 6.4 milyon ton yassı ürün ithalatı yapılmış olması, oluşturulan kapasitelerin % 30'un üzerindeki önemli bir bölümünün kullanılmaması sonucunu doğurdu.

Yassı ürünlerdeki ithalat eğiliminin devam etmesine ve başta AB ülkeleri olmak üzere, ihraç piyasalarımızdaki belirsizliklerin daraltıcı tesirlerine rağmen, gerek yeni ihraç piyasalarına yönelmenin ve gerekse yurtiçi talebi canlandırmaya yönelik ekonomik tedbirlerin, 2012 yılında da, Türkiye'nin çelik üretiminde, diğer büyük çelik üreticisi ülkelere ayrışmasına, imkan sağlayacağını değerlendiriyoruz.

Dr. Veysel YAYAN

TOBB Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclis Başkanı

İÇİNDEKİLER

DEMİR ÇELİK SANAYİİ

1. Giriş	3
2. Türk Demir-Çelik Sektörünün Tarihi Gelişimi	5
3. Demir-Çelik Sektörünün Türkiye Ekonomisindeki Yeri	9
3.1. Türk Demir-Çelik Sektöründe Faaliyet Gösteren Firmalar.....	9
3.2. Türk Demir-Çelik Sektöründe İstihdam.....	11
3.3. Türkiye'nin Ham-Çelik (çelikhane) Kapasitesi.....	11
3.3.1. Türkiye'nin Kütük ve Slab (Uzun ve Yassı Yarı Mamûl) Üretim Kapasitesi.....	12
3.4. Türkiye'nin Ham Çelik Üretimi.....	13
3.4.1. Türkiye'nin Ürünlere Göre Ham Çelik Üretimi.....	14
3.4.2. Türkiye'nin Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi.....	16
3.5. Türkiye'nin Nihai Mamûl Üretim ve Tüketimi.....	17
3.5.1. Nihai Mamûl Üretimi.....	17
3.5.2. Nihai Mamûl Tüketimi.....	18
3.6. Türkiye'nin Demir-Çelik İhracatı.....	19
3.6.1. Bölgelere Göre Demir-Çelik İhracatı.....	22
3.7. Türkiye'nin Demir-Çelik İthalatı.....	25
3.7.1. Bölgelere Göre Demir Çelik İthalatı.....	27
3.8. Çelik Ticaret Dengesi.....	29
3.9. Türkiye'nin Hurda İthalatı.....	29
3.10. Yerli Hurda Tedariği.....	31
4. Dünya Çelik Sektörü	33
4.1. Dünya Ham Çelik Üretimi.....	33
4.1.1. Dünya Ham Çelik Üretiminde Bölge Payları.....	33
4.1.2. Türkiye'nin Dünya Çelik Üretimindeki Yeri.....	35
4.1.3. Yöntemlere Göre Dünya Çelik Üretimi.....	36

4.2. Dünya Çelik İhracatı	39
4.3. Dünya Çelik İthalatı	40
5. Dünyada ve Türkiye’de Kişi Başı Ham Çelik Tüketimi	42
6. Türk Demir Çelik Sektörünün SWOT Analizi	44
6.1. Sektörün Güçlü Yönleri ve Fırsatlar	44
6.2. Sektörün Zayıf Yönleri ve Tehditler	44
7. Yatırım Ortamının İyileştirilmesi İle Bölgesel Teşvik ve Yardımlar	46
8. Sektörde Yeni Yönelimler	47
9. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları	48
10. Sektörün AB Uyum Sürecinde Geldiği Nokta ve Karşılaşılan Uyum Sorunları ...	49
11. Sektörel Yapılanma	51
12. Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması ve Verimlilik	52
13. 2023 Yılı Hedefleri	53

ALÜMİNYUM SANAYİİ

1. Giriş	57
2. Dünyada Alüminyum Sanayii	58
3. Türkiye’de Alüminyum Sanayii	64
3.1. Şirket Profili ve İstihdam	64
3.2. Üretim ve Kapasite	65
3.3. Yurtiçi Talep ve Tüketim	67
3.4. İhracat	68
3.5. İthalat	70
4. Avrupa Birliği Süreci ve Alüminyum Sanayii	73
5. Enerji / Çevre Duyarlılığı ve Alüminyum Sanayii	74
6. Türkiye Alüminyum Sanayisinin Genel Değerlendirmesi	75
6.1. SWOT Analizi	75
6.1.1. Güçlü Yönler	75
6.1.2. Zayıf Yönler	75
6.1.3. Fırsatlar	76
6.1.4. Tehditler	76
7. İleriye Dönük Beklentiler	77

BORU SANAYİİ

1. Giriş	81
1.1. Sektörün Tanımı.....	81
2. Türkiye Çelik Boru Piyasası	82
2.1. Mevcut Durum	82
2.2. Türkiye Çelik Boru Üretimi.....	82
2.3. Yurtiçi Talep ve Tüketim.....	84
2.4. İhracat	84
2.5. İthalat	87
3. Dünya Çelik Boru Piyasası	89
3.1. Dünya Çelik Boru Üretimi	89
3.2. Dünya Çelik Boru İhracatı	91
3.3. Dünya Çelik Boru İthalatı	92
4. Sektörün SWOT Analizi	93
4.1. Güçlü Yönler.....	93
4.2. Fırsatlar	93
4.3. Zayıf Yönler.....	93
4.4. Tehditler	94
5. Sektörün Yapısal Sorunları ve Çözüm Yolları	95
6. Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması ve Verimlilik	96
7. Genel Değerlendirme	98

TABLolar LİSTESİ

DEMİR-ÇELİK SANAYİİ

Tablo-1 : Demir Çelik Sektöründeki Tesislerin Faaliyete Geçiş Tarihleri	5
Tablo-2 : Türkiye'nin Ham Çelik Kapasitesi, Üretimi ve Kapasite Kullanım Oranı	10
Tablo-3 : İstihdamdaki Gelişim	11
Tablo-4 : Ham Çelik (Çelikhane) Kapasitesi	11
Tablo-5 : Kütük ve Slab Üretim Kapasitesi	13
Tablo-6 : Ham Çelik Üretimi	14
Tablo-7 : Ürünlere Göre Ham Çelik Üretimi	14
Tablo-8 : Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi	16
Tablo-9 : Türkiye'nin Nihai Mamûl Üretimi	17
Tablo-10 : Türkiye'nin Nihai Mamûl Tüketimi	18
Tablo-11 : Türkiye'nin Demir Çelik İhracatı	20
Tablo-12 : Türkiye'nin Bölgelere Göre Demir Çelik İhracatı	23
Tablo-13 : Türkiye'nin Demir Çelik İthalatı	25
Tablo-14 : Türkiye'nin Bölgelere Göre Demir Çelik İthalatı	28
Tablo-15 : Türkiye'nin Bölgelere Göre Hurda İthalatı	30
Tablo-16 : Dünya Ham Çelik Üretimi	33
Tablo-17 : Bölgelere Göre Dünya Ham Çelik Üretimi	34
Tablo-18 : Dünya Ham Çelik Üretim Sıralaması	35
Tablo-19 : Dünya Ham Çelik Üretim Sıralamasında Türkiye'nin Yeri	36
Tablo-20 : Yöntemlere Göre Dünya Ham Çelik Üretimi	37
Tablo-21 : Dünya Ham Çelik Üretim Yöntemlerinin Payları	38

Tablo-22 : Çin Hariç, Dünya Ham Çelik Üretim Yöntemlerinin Payları	38
Tablo-23 : Dünya Yarı ve Nihai Çelik Ürünleri İhracatı	39
Tablo-24 : Dünyanın En Büyük Çelik İhracatçı Ülkeleri	39
Tablo-25 : Dünya Yarı ve Nihai Çelik Ürünleri İthalatı	40
Tablo-26 : Dünyanın En Büyük Çelik İthalatçı Ülkeleri	41
Tablo-27 : Dünyada ve Türkiye’de Kişi Başı Ham Çelik Tüketimi	42

ALÜMİNYUM SANAYİİ

Tablo-1 : Dünya Birincil Alüminyum Üretiminin Bölgesel Dağılımı.....	59
Tablo-2 : Dünya Alüminyum İhracatı	62
Tablo-3 : Dünya Alüminyum İthalatı	63
Tablo-4 : Türkiye’nin Alüminyum Üretimi	65
Tablo-5 : Türkiye’nin Alüminyum Tüketimi	67
Tablo-6 : Türkiye’nin Alüminyum İhracatı	69
Tablo-7 : Türkiye’nin Alüminyum İhracatında Önde Gelen Ülkeler	70
Tablo-8 : Türkiye’nin Alüminyum İthalatı	71
Tablo-9 : Türkiye’nin Alüminyum İthalatında Önde Gelen Ülkeler	71

BORU SANAYİİ

Tablo-1 : Türkiye’nin Çelik Boru İhracatında İlk 10 Ülke	86
Tablo-2 : Türkiye’nin Ülke Gruplarına Göre Çelik Boru İhracatı	87
Tablo-3 : Dünya Boru ve Boru Parçaları Üretimi.....	89
Tablo-4 : Boru ve Boru Parçaları Üretimine Ülkelere Göre Dağılımı	90
Tablo-5 : En Fazla Çelik Boru İhracatı Yapan Ülkeler	92
Tablo-6 : En Fazla Çelik Boru İthalatı Yapan Ülkeler	92

GRAFİK LİSTESİ

DEMİR-ÇELİK SANAYİİ

Grafik-1 : Ham Çelik (Çelikhane) Kapasitesi	12
Grafik-2 : Kütük ve Slab Üretim Kapasitesi	12
Grafik-3 : Kütük (Uzun Yarı Mamû) Üretimi	15
Grafik-4 : Slab (Yassı Yarı Mamû) Üretimi	15
Grafik-5 : Elektrik Ocaklarında (EO) Ham Çelik Üretimi	16
Grafik-6 : Entegre Tesislerde (BOF) Ham Çelik Üretimi	17
Grafik-7 : Nihai Mamûl Üretimi	18
Grafik-8 : Nihai Mamûl Tüketimi	19
Grafik-9 : Ürünlere Göre Miktar Bazında Demir Çelik İhracatı	21
Grafik-10 : Ürünlere Göre Değer Bazında Demir Çelik İhracatı	22
Grafik-11 : Bölgelere Göre Miktar Bazında Demir Çelik İhracatı	24
Grafik-12 : Ürünlere Göre Miktar Bazında Demir Çelik İthalatı	26
Grafik-13 : Ürünlere Göre Değer Bazında Demir Çelik İthalatı	27
Grafik-14 : Bölgelere Göre Miktar Bazında Demir Çelik İthalatı	29
Grafik-15 : Türkiye'nin İthal ve Yerli Hurda Tedariği	31
Grafik-16 : Dünya Ham Çelik Üretiminde Bölge Payları	34
Grafik-17 : Yöntemlere Göre Dünya Ham Çelik Üretimi	37
Grafik-18 : Dünyanın En Büyük Çelik İhracatçı Ülkeleri	40
Grafik-19 : Dünyanın En Büyük Çelik İthalatçı Ülkeleri	41

ALÜMİNYUM SANAYİİ

Grafik-1 : Dünya Bölgesel Alümina Üretimi	59
Grafik-2 : Çin'in Alüminyum Üretimi	60
Grafik-3 : Dünya Birincil Alüminyum Üretiminin Bölgesel Dağılımı	61
Grafik-4 : Dünya Alüminyum İhracatının Ürün Türlerine Göre Dağılımı	62
Grafik-5 : Alüminyum Ürünlerinin Üretim Türüne Göre Dağılımı	66
Grafik-6 : Türkiye'nin Kişi Başına Alüminyum Tüketimi	68
Grafik-7 : Türkiye'nin Hammadde İthal Ettiği İlk 6 Ülke	72
Grafik-8 : Türkiye'nin Toplam Alüminyum İhracat ve İthalatı	72

BORU SANAYİİ

Grafik-1 : Türkiye'nin Çelik Boru Üretimi	83
Grafik-2 : Çelik Boru Üretiminin Ürün Çeşitlerine Göre Dağılımı	83
Grafik-3 : Türkiye'nin Çelik Boru Tüketimi	84
Grafik-4 : Türkiye'nin Çelik Boru İhracatı	85
Grafik-5 : Türkiye'nin Çelik Boru İthalatı	88
Grafik-6 : Çelik Boru İthalatının Ürün Çeşitlerine Göre Dağılımı	88

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

DEMİR-ÇELİK SANAYİİ

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

1. GİRİŞ

Türk çelik sektörü, 2011 yılında olağanüstü bir performans göstererek, dünyanın en büyük çelik üreticileri arasında, üretimini en fazla arttıran sektör konumunu elde etmiştir. Kriz döneminde, pek çok büyük çelik üreticisi ülkede, talepteki daralmanın da etkisi ile, % 40'lara varan üretim düşüşleri yaşanırken, Türkiye'de, ekonomideki daralmanın sınırlı seviyede kalması, çelik üreticilerinin ihraç satışlarında alternatif pazarlara yönelebilmeye başarısı göstermesi ve sektörün yatırım maliyetlerindeki azalmayı değerlendirerek, yatırımlarını sürdürmesi, krizin daha rahat atlatılmasına imkân sağlamıştır. Kriz döneminde yatırımlarını sürdüren yeni kuruluşların, 2010 ve 2011 yıllarında üretime başlamaları, sektörün üretim performansına da olumlu bir şekilde yansımıştır. Böylece, söz konusu tesislerin katkılarıyla elde edilen performans sayesinde, % 17 gibi yüksek bir büyüme oranıyla, 34.1 milyon ton ham çelik üreten Türkiye, dünyanın en fazla çelik üreten ülkeleri arasında, üretimini en yüksek oranda arttıran ülke sıfatıyla, dünya sıralamasında 10., AB ülkeleri arasında ise 2. olan yerini korumuştur.

Türk çelik sektörünün bu başarıyı göstermesinde, kriz döneminde sürdürülen yatırımların, Türkiye'de üretimi yetersiz olan ürünlere yönelmesi de etkili olmuştur. Son yatırımlarla, ağırlıklı bir şekilde ithalat yolu ile karşılanan ürünlerin, ciddi miktarlarda Türkiye'de de üretilmeye başlanması, bir taraftan ithal ikâmesi sağlarken, diğer taraftan da yeni ihraç kalemlerinin ortaya çıkmasına katkıda bulunarak, çelik sektörünün iç ve dış piyasalara sunduğu ürünlerin çeşitliliğinin artması sonucunu doğurmuştur.

Bu durum, aynı zamanda, 2011 yılında yurtiçi tüketimde gözlenen 3.5 milyon ton civarındaki artışa rağmen, ithalatın gerilemesine, ihracatın artmasına ve ihracatın ithalatı karşılama oranının 8 puan artışla, % 141 seviyesine yükselmesine imkân sağlamıştır.

2011 yılındaki bir diğer sevindirici gelişme ise, ham çelik üretiminde gözlenen % 17 oranındaki artışa rağmen, sektörün temel girdilerinden olan hurda ithalatındaki artışın % 11.8 seviyesinde kalması olmuştur. 2011 yılında yerli hurda tedarikinde sağlanan % 54 oranındaki artışın, bir taraftan çelik tüketiminin artması sonucu ortaya çıkan yeni hurdalardan, diğer taraftan da, Ekonomi Bakanlığı'nın "yurtiçi girdi tedariki" konusundaki yoğun çabaları sayesinde, evsel ve eski hurda toplanmasındaki artıştan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Ne yazık ki, yurtiçi girdi tedariki konusunda sarf edilen çabalar, Türkiye'nin ihtiyacını rahatlıkla karşılayabilecek düzeye ulaşmış bulunan yassı ürün kapasitelerinin, yeterince

değerlendirilmesine henüz yansıtılmamıştır. Son yıllarda milyarlarca dolar yatırım yapılarak oluşturulan yassı ürün kapasitelerine rağmen, büyük bir bölümü devlet yardımları ile üretim yapan ülkelere olmak üzere, 2011 yılında, 6.4 milyon ton yassı ürün ithalatı yapılmış olması, oluşturulan kapasitelerin % 30'un üzerindeki önemli bir bölümünün kullanılmaması sonucunu doğurmuştur. Cari açığın, ekonomimizin en temel kırılgan noktası olarak gösterildiği ve ekonomik istikrarı ciddi olarak tehdit ettiği bir ortamda, yassı ürün kapasitesinin atıl kalması, hem çelik sektörümüz, hem de ülke ekonomisi açısından, önemli bir kayıp olarak görülmekte ve 2012 yılında alınacak tedbirler ile, söz konusu kayıpların kısmen de olsa giderilmesi beklenmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde ise 2011 yılının, Türk çelik sektörü açısından, 2009 ve 2010 yıllarına göre, gelişmenin devam ettiği, kriz dönemi kayıplarının telafi edildiği, Türkiye'nin dış ticaret açığının giderilmesine olan katkının artarak sürdürüldüğü bir yıl olduğunu söylemek mümkündür.

2012 yılında, Türk çelik sektörünün %11 civarında artışla, 38 milyon ton seviyelerinde ham çelik üreteceği tahmin edilmektedir.

Dünya çelik tüketim artışında gözlenen yavaşlamaya rağmen, artan çelik üretimimiz sayesinde, 2012 yılındaki ihracatımızın %8 civarında artışla, 20 milyon ton seviyesine ulaşacağı, ithalatımızın ise, ithalatı en fazla yapılan yassı ürün üretimimizin ve bu ürünlerin yurt içinden temin oranının artacağı beklentisiyle, azalmaya devam edeceği öngörülmektedir.

2. TÜRK DEMİR-ÇELİK SEKTÖRÜNÜN TARİHİ GELİŞİMİ

Altyapısı 1930'lu yıllarda atılan Türk demir çelik sektörü, ekonominin gelişmesinde ve endüstrileşmede önemli bir rol üstlenmiştir. Demir çelik üretimi ilk defa 1928 yılında, savunma sanayinin çelik ihtiyacını karşılamak amacıyla, şu anda MKEK olarak bilinen tesiste, Kırıkkale'de başlamıştır. Çelik sektörüne ilişkin ilk yatırımlar, 1. ve 2. sanayi plânları kapsamında, 1930'lu yıllarda gerçekleştirilmiş ve sektör uzun yıllar kamu kesiminin tekelinde, entegre tesis ağırlıklı olarak gelişmiştir.

Türkiye'nin uzun ürün üreten ilk entegre demir çelik tesisi olan Karabük Demir Çelik Fabrikaları (KARDEMİR) 1937 yılında, yassı ürün talebini karşılamak için kurulan, ikinci entegre tesisi olan Ereğli Demir Çelik Fabrikaları (ERDEMİR), 1965 yılında üretime başlamıştır. 1975 yılında ise, yine uzun ürün ve yarı ürün talebini karşılayabilmek amacıyla, Türkiye'nin üçüncü entegre tesisi, İskenderun Demir Çelik Fabrikaları (İSDEMİR) işletmeye açılmıştır.

1960'lı yıllardan itibaren, özel sektöre ait elektrik ark ocaklı (EAO) tesisler de faaliyete geçmeye başlamıştır. 1970'li yıllarda İSDEMİR'in ve özel sektöre ait 5 EAO'lu kuruluşun işletmeye açılması ile, 1980 yılında demir çelik sektörü, yıllık 4.2 milyon ton sıvı çelik üretim kapasitesine ulaşmıştır.

TABLO-1: DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDEKİ TESİSLERİN FAALİYETE GEŞİÇ TARİHLERİ

MKEK	1928		Diler	1984		Sider	2006
Kardemir	1937		Habaş	1987		Mega	2009
Erdemir	1965		İDÇ	1987		Bilecik	2009
Çolakoğlu	1969		Çebitaş	1989		Ede	2010
Kroman	1969		Ekinciler	1989		Platinum	2010
İçdaş	1970		Sidemir	1992		Tosçelik	2010
Çemtaş	1972		Yazıcı	1994		Özkan	2010
İsdemir	1977		Yeşilyurt	1997		Yolbulan-Baştuğ	2010
Asil Çelik	1979		Kaptan	2002		MMK-Atakaş	2011
Ege Çelik	1982		Nursan	2005		Cansan	2012

Kaynak: DÇÜD

1980'li yıllarda yaşanan ekonomideki liberalleşme hareketleri, sadece Türk ekonomisi açısından değil, demir çelik endüstrisinin gelişimi açısından da bir dönüm noktası olmuş, demir çelik sektörü 1980'li yıllarda, yeni EO'lu tesislerin kurulmasına ve ekonomik yapıda gerçekleştirilen, serbest piyasa mekanizmasının tüm yönleri ile işletilmesine yönelik düzenlemelere paralel olarak, büyük bir gelişme göstermiştir. 1980 yılından sonra, sektörün ağırlıklı bir şekilde EO'lu tesislere yönelmesi, bu yatırımların, entegre tesislere kıyasla çok daha küçük ölçekte finansman gerektirmesinden ve Türkiye'de, entegre tesislerin temel hammaddesi olan zengin demir cevheri yataklarının, bulunmamasından kaynaklanmıştır. Entegre tesislerin temel hammaddesi demir cevheri, EO'lu tesislerin temel hammaddesi ise çelik hurdasıdır.

Entegre tesisler ile EO'lu tesislerin maliyet yapıları birbirlerinden büyük farklılıklar göstermekte, hatta EO'lu tesisler arasında dahi, tesisin bulunduğu bölgeden, girdi kaynaklarına yakınlığına, finansal durumuna ve ulaşım imkânlarına kadar pek çok faktör, maliyet yapısını ve kârlılığı etkilemektedir.

Özel sektörün demir çelik üretimine yönelmesi, 1980'li yıllarda, ekonomik istikrar tedbirleri kapsamında sağlanan teşvikler sonrasında artmaya başlamıştır. Böylece 2000 yılında, Türkiye'nin ergitme kapasitesi, 1980 yılına göre yaklaşık 5 misli artışla, 20 milyon ton seviyesine ulaşmıştır.

Ancak, 1980 sonrasında, ekonomide yılda ortalama % 6-7 büyüme öngörüsüyle verilen teşvikler, söz konusu öngörünün gerçekleşmemesi ve bilhassa ekonomik krizler nedeniyle, inşaat sektöründeki büyümenin beklentilerin gerisinde kalması, uzun ürünlerde kapasite fazlasına yol açmıştır.

Uzun ürünlerde oluşan ihtiyaç fazlası kapasite, bir taraftan kapasite kullanım oranlarını olumsuz yönde etkilerken, diğer taraftan da, sektörün daha fazla ihracata yönelmesi sonucunu doğurmuştur. Deniz kenarında kurulu olmayan tesislerin nakliye maliyetleri yüksek olduğundan, ihracat imkânları sınırlı olmaktadır. Bu nedenle, Türkiye'de ham çelik üretimi yapan 30 kuruluş arasında, Kardemir, Sivas Demir Çelik (Sidemir), MKEK ve son yıllarda kurulan Bilecik Demir Çelik haricinde kalan 25 kuruluşun tamamı, deniz kenarında veya denize çok yakın mesafelerde yerleşiktir.

Sektörde oluşan uzun ürün kapasite fazlasının ihracat yolu ile eritilebilmesi için, 1990'lı yılların ilk yarısında, uzun yol navlun primi gibi uygulamalar ile, devlet tarafından sektöre aktif destek sağlanmıştır. Bu süreçte Uzak Doğu'ya yönelik demir çelik ihracatımız, başta uzun ürünler olmak üzere, toplam ihracatımız içerisinde %72 oranında pay ile, 4.4 milyon ton seviyelerine ulaşmıştır. Ancak 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren, gerek devlet desteğinin asgariye inmesi, gerekse 1997 yılından sonra ortaya çıkan Asya ve Rusya krizleri sonrasında, sektör, Uzak Doğu ve diğer uluslararası piyasalara yönelik ihracatta ciddi güçlükler ile karşılaşmıştır. Bunun sonucunda da Asya bölgesine olan ihracatımız düşmeye başlamış ve nihayet 2011 yılı itibariyle, toplam ihracatımız içerisinde %7.1 pay ile 1.1 milyon ton seviyesine gerilemiştir.

Yurtiçinde ve yurtdışında yaşanan ekonomik krizlerin de etkisi ile, 1980-2005 döneminde, sektöre yoğun bir şekilde giriş çıkışlar gözlenmiştir. Sektöre giriş ve çıkışlar hiçbir şekilde sınırlanmadığı gibi, bazı kuruluşlar, piyasa koşulları doğrultusunda, geçici veya uzun süreli olarak üretimlerini durdurmak zorunda kalmış, bazıları kapanmış, bazıları farklı isimlerle yeniden faaliyete geçmiş, bazıları ise kapasitelerini birkaç misli arttırmışlardır. Bütün bu hareketlilik, serbest piyasa ekonomisinin, sektörde tüm yönleri ile işlediğinin bir göstergesi olmuştur.

Bu arada, uzun ürünlerde kapasite fazlası yaşanırken, yassı ürün üretiminin artırılmasını mümkün kılacak yatırımların yapılamaması, yassı ürün üretiminin yetersiz kalmasına yol açmış ve bu durum, Türk demir çelik sektöründe dengesiz bir yapının ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur. Yassı ürünlerdeki talep, ithalât yoluyla karşılanmış, 1990'lı yıllar, sektördeki yassı-uzun üretimindeki dengesizliğin yoğun bir şekilde tartışıldığı yıllar olmuştur. Bu durum, 1996 yılında gerçekleştirilen AKÇT Anlaşması'na da yansımış ve anlaşma çerçevesinde, devlet yardımları yasaklanırken, anlaşmanın 8. maddesi kapsamında, sektörün, toplam sıcak hadde kapasitesini arttırmadan, sadece yeniden yapılandırma ve dönüşüm projelerinde, 5 yıl süreyle, devlet yardımlarından yararlanabilmesine imkân sağlanmıştır.

Ancak, 1996-2001 yılları arasında, yatırımlardaki artışa rağmen, sektördeki modernizasyon ve dönüştürme projeleri tamamlanamamıştır. Öyle ki, yassı-uzun ürün dengesizliğinin giderilmesindeki ana proje olarak görülen İsdemir'in yassı ürün üretimine dönüştürülmek amacıyla Erdemir'e devri, AKÇT Anlaşması'nın sona erdiği 2001 yılının Ağustos ayından 5 ay sonra, 1 Şubat 2002 tarihinde gerçekleştirilebilmiştir.

5 yıllık süre içerisinde, sektör yeniden yapılandırma ve dönüşüm yatırımlarını tamamlayamadığı için, Ekonomi Bakanlığı, AB Komisyonu'ndan ek süre talep etmiştir. Başlangıçta Türkiye'nin süre uzatma talebine olumlu bakan ve söz konusu talebi süratle onaylayacağı intibaini veren AB Komisyonu, daha sonra bunun, tüm sektörü kapsayan bir "yeniden yapılanma" çalışması çerçevesinde mümkün olabileceğini belirtmiştir. Bunun üzerine, Ekonomi Bakanlığı koordinatörlüğünde, Hazine Müsteşarlığı, Kalkınma Bakanlığı, ilgili diğer kuruluşlar ve sektörel derneklerin de katılımları ile, 2003 yılında "**Ulusal Yeniden Yapılandırma Plânı**" çalışmalarına başlanmıştır.

Ayrıca, AB Komisyonu, ilave sürenin onaylanabilmesi için, yeniden yapılandırma plânında kapasite azaltımının öngörülmesini talep etmiştir. Bu dönemde, Komisyon'un kapasite azaltma taleplerine ısrarla karşı çıkılmış ve görüşmeler, kapasite indirimi konusundaki anlaşmazlık nedeniyle kilitlemiştir.

Benzer şekilde, dünya çelik sektöründeki atıl kapasitelerin giderilmesini teminen, 2002 yılının başlarında, OECD nezdinde başlatılan çalışmalarda da, diğer ülkelerde kapasite indirimi öngörülmesine rağmen, DÇÜD tarafından yapılan hazırlıklar esas alınarak, Türkiye için kapasite indirimi öngörülmemiş, tersine, kapasitede ciddi artışlar olacağı yönünde tespitlerde bulunulmuştur.

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

Söz konusu tespitler istikametinde, son 10 yıl içerisinde Türkiye'nin ham çelik üretim kapasitesi %137 oranında artış göstererek, 2011 yılında 47 milyon ton seviyesine ulaşmıştır.

2011 yılı itibarıyla, Türkiye genelinde 3 tanesi Bazık Oksijen Fırını (BOF), 24 tanesi Elektrik Ark Ocağı (EAO) ve 3 tanesi İndüksiyon Ocağı (İO) olmak üzere, kurulu 30 tesis bulunmaktadır. Sektöre en son giriş yapan kuruluş ise 2011 yılında temeli atılan ve 2012 yılında deneme üretimine başlayan Cansan Çelik Üretim ve Haddelme Tesisleri olmuştur.

3. DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNÜN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ

3.1. TÜRK DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN FİRMALAR

2012 yılı itibariyle sektörde kurulu olan 30 tesisin, 10'u Akdeniz bölgesinde, 8'i Marmara bölgesinde, 7'si Ege bölgesinde, 3'ü Karadeniz bölgesinde, 2'si de İç Anadolu bölgesinde yerleşiktir.

2012 yılı itibariyle, söz konusu tesislerden 10 tanesinin ham çelik kapasitesi 2 milyon ton ve üzerinde, 8 tanesinin kapasitesi 1 - 2 milyon ton arasında, 6 tanesinin kapasitesi 500 bin - 1 milyon ton arasında ve 6 tanesinin kapasitesi de 50 bin - 500 bin ton arasındadır.

**TABLO-2: TÜRKİYE'NİN HAM ÇELİK KAPASİTESİ, ÜRETİMİ
VE KAPASİTE KULLANIM ORANI**

	2010			2011		
	Kapasite 1000 ton	Üretim 1000 ton	KKO-%	Kapasite- 1000 ton	Üretim- 1000 ton	KKO-%
Asil Çelik	485	287	59	485	400	82
Çebitaş	750	169	23	750	357	48
Çemtaş	172	141	82	172	134	78
Çolakoğlu	3.000	2.304	77	3.000	2.350	78
Diler	1.500	1.301	87	1.500	1.314	88
Ede	780	85	11	780	260	33
Ege Çelik	2.000	614	31	2.000	862	43
Ekinciler	1.000	684	68	1.000	825	83
Habaş	4.800	2.727	57	4.800	2.882	60
İçdaş	5.268	3.613	69	5.268	4.223	80
İzmir D.Ç.	1.500	1.096	73	1.500	1.273	85
Kaptan	1.350	1.074	80	1.350	1.258	93
Kroman	1.350	1.084	80	1.500	1.331	89
MMK *	-	-	-	2.400	460	19
Nursan	1.200	932	78	1.200	1.057	88
Özkan *	700	141	20	700	466	67
Platinum *	200	57	29	200	65	33
Sider	720	687	95	720	510	71
Sivas D.Ç.	550	432	79	550	392	71
Tosçelik	2.000	1.320	66	2.000	1.570	79
Yazıcı	1.000	984	98	1.000	1.060	106
Yeşilyurt	1.000	426	43	1.000	659	66
Yolbulan-Baştuğ *	1.500	638	43	2.000	1.433	72
Diğer EO*	560	109	19	560	134	24
EO **	33.385	20.905	66	36.435	25.275	74
Erdemir	3.850	3.539	92	3.850	3.373	88
İsdemir	4.000	3.564	89	5.300	4.092	77
Kardemir	1.500	1.135	76	1.500	1.367	91
BOF	9.350	8.238	88	10.650	8.832	83
Toplam	42.735	29.143	71	47.085	34.107	76

* Deneme üretimi yapan kuruluşlarla, Diğer EO grubu, Toplam Kapasite ve Üretim rakamları içerisinde yer almalarına rağmen, KKO hesaplamalarına dahil edilmemişlerdir.

** EO: EAO ve İO'yu kapsamaktadır.

3.2. TÜRK DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM

Ham çelikten mamül üreten kuruluşlarda, 2011 yılı itibariyle 34.8 bin kişiye doğrudan istihdam sağlanmıştır. Diğer çelik kuruluşları ve dolaylı istihdam ile birlikte, sektörün toplam istihdamının 200 bin kişi civarında olduğu tahmin edilmektedir.

TABLO-3: İSTİHDAMDAKİ GELİŞİM (KİŞİ)

	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% pay 2011
EO	10.525	9.239	13.153	14.505	16.187	16.205	14.834	17.216	18.293	52,6
BOF	33.145	17.459	17.293	16.264	17.328	16.831	14.948	16.170	16.517	47,4
Toplam	43.670	26.698	30.446	30.769	33.515	33.036	29.782	33.386	34.810	100,0

Kaynak: DÇÜD

Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, EO'lu tesislerdeki istihdam yıllar itibariyle artarken, BOF'lardaki istihdam azalmıştır. EO'lardaki istihdam, yeni kurulan tesis sayısındaki ve kurulu kapasitedeki artışa bağlı olarak artarken, BOF'lardaki istihdam azalışı, özelleştirme sonrasında atıl işgücünün tasfiyesi ve gerçekleştirilen modernizasyon yatırımları sayesinde, işgücü verimliliğinin artırılması sonucu ortaya çıkmıştır.

2011 yılı itibariyle 34.8 bin kişilik istihdamın %52.6'sına karşılık gelen 18.3 bin kişisi EO'lu tesislerde, %47.4'üne karşılık gelen 16.5 bin kişisi BOF'lu tesislerde bulunmaktadır.

3.3. TÜRKİYE'NİN HAM ÇELİK (ÇELİKHANE) KAPASİTESİ

1980 yılında 4.2 milyon ton olan Türkiye'nin ham çelik üretim kapasitesi, 1990 yılında 11.3 milyon ton, 2000 yılında 19.8 milyon ton seviyelerine ulaşmıştır. Son yıllarda artan yassı ve yapısal çelik üretimine yönelik yatırımlar sayesinde, Türkiye'nin ham çelik kapasitesi, 2011 yılında, 2010 yılına göre % 10.2 oranında artışla, 47 milyon ton seviyesine yükselmiştir.

TABLO-4: HAM ÇELİK (ÇELİKHANE) KAPASİTESİ (1.000 TON)

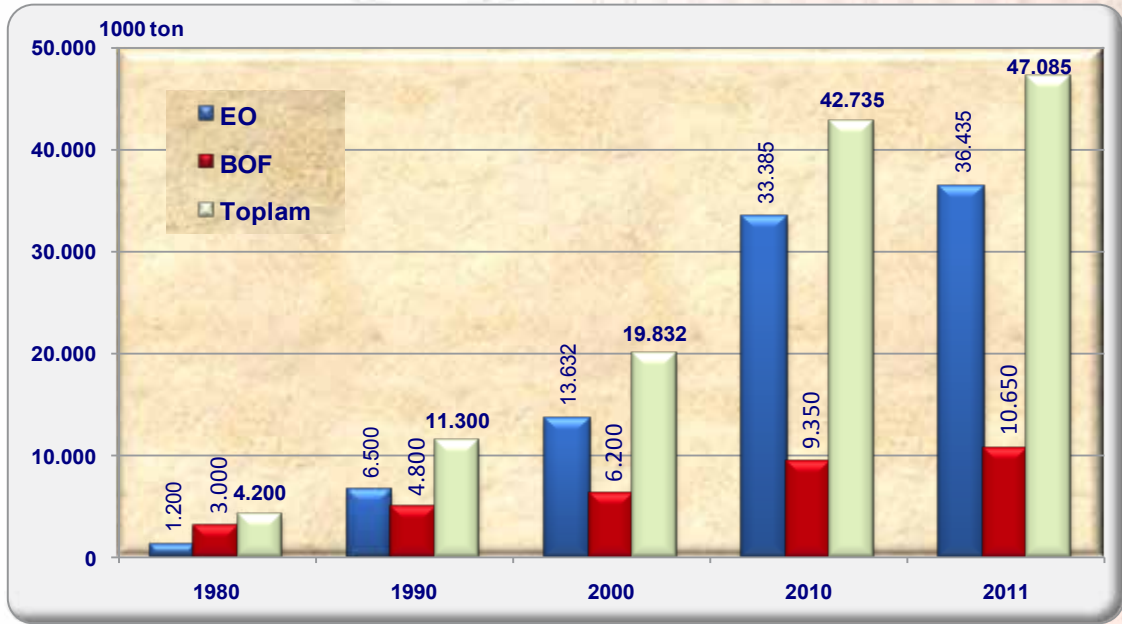
	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% değişim (11/10)	%pay (2011)
EO	1.200	6.500	13.632	18.844	21.216	25.409	26.056	29.795	33.385	36.435	9,1	77,4
BOF	3.000	4.800	6.200	6.300	6.500	6.600	8.035	8.500	9.350	10.650	13,9	22,6
Toplam	4.200	11.300	19.832	25.144	27.716	32.009	34.091	38.295	42.735	47.085	10,2	100,0

Kaynak: DÇÜD

Global ekonomik kriz öncesi yıllarda %80 seviyelerinde bulunan kapasite kullanım oranı (KKO), gerek krizin etkisiyle ve gerekse yeni kurulan tesislerin deneme üretimleri yapmaları sebebiyle, son yıllarda düşüş kaydetmiş ve 2010 yılında %71 seviyesinde gerçekleşmiştir. Ancak 2011 yılındaki üretim artışı ile KKO yeniden yükselme eğilimine girmiş ve %76 seviyesine ulaşmıştır.

2011 yılı itibarıyla, 47 milyon tonluk ham çelik kapasitesinin %77.5 oranındaki, 36.4 milyon tonu elektrik ocaklı (EO) tesislere, %22.5 oranındaki, 10.6 milyon tonu ise entegre tesislere (BOF) aittir. Ham çelik kapasitesinin, 2015 yılına kadar 55 milyon ton seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir.

GRAFİK-1: HAM ÇELİK (ÇELİKHANE) KAPASİTESİ (1.000 TON)

Kaynak: DÇÜD

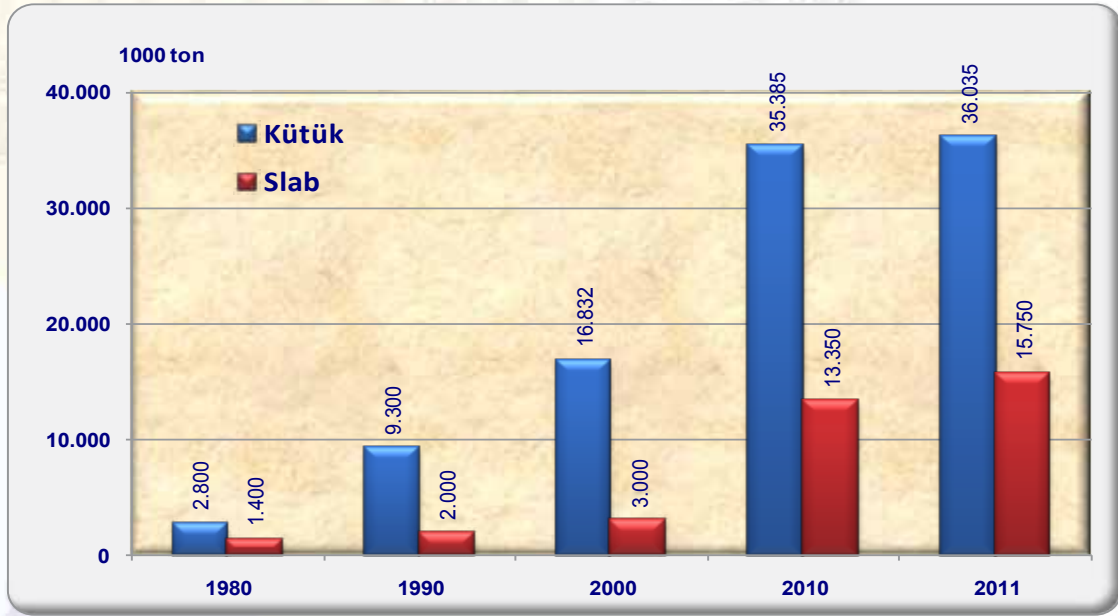
3.3.1. Türkiye'nin Kütük ve Slab (Uzun ve Yassı Yarı Mamûl) Üretim Kapasitesi

Demir çelik sektörü, başta yassı ve yapısal çelik yatırımları olmak üzere, özellikle 2001 yılından sonra, hızlı bir büyüme ivmesi kazanmıştır. Ülkemizin, yassı çelik ürünlerinde ithalata bağımlı bir tüketim yapısı olması sebebiyle, yassı yarı mamûl (slab) üretim kapasitelerine yatırım son yıllarda artış göstermiş, böylece 2011 yılındaki slab üretim kapasitesi, 2000 yılına göre %425 oranında artışla, 3 milyon tondan, 15.75 milyon tona yükselmiştir. Buna karşılık kütük üretim kapasitesi %114 oranında artışla, 16.8 milyon tondan, 36 milyon tona yükselmiştir.

TABLO-5: KÜTÜK VE SLAB ÜRETİM KAPASİTESİ (1.000 TON)

	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	%değişim (11/10)
Kütük	2.800	9.300	16.832	22.144	24.516	27.309	29.120	32.595	35.385	36.035	1,8
Slab	1.400	2.000	3.000	3.000	3.200	4.700	11.300	12.200	13.350	15.750	18,0

Kaynak: DÇÜD

GRAFİK-2: KÜTÜK VE SLAB ÜRETİM KAPASİTESİ (1.000 TON)

Kaynak: DÇÜD

2015 yılına kadar kütük üretim kapasitesinin 40 milyon ton, slab üretim kapasitesinin ise, 20 milyon ton seviyelerine ulaşacağı tahmin edilmektedir.

3.4. TÜRKİYE'NİN HAM ÇELİK ÜRETİMİ

1980 yılında, 2.4 milyon ton olan Türkiye'nin ham çelik üretimi, 1990 yılında 9.3 milyon ton ve 2000 yılında 14.3 milyon ton seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2009 yılındaki global finans krizi nedeniyle, dünya çelik sektöründeki daralmaya paralel olarak üretim, 2008 yılına göre, %5.6 oranında azalışla, 25.3 milyon ton seviyesine gerilemiştir. 25.3 milyon tonluk üretimi ve %2.1 oranındaki üretim payı ile ülkemiz, 2009 yılındaki 1.2 milyar tonluk dünya ham çelik üretimi sıralamasında 10., AB ülkeleri arasında ise 2. sırada yer almıştır. Krizin etkilerinin yoğun olarak hissedildiği 2009 yılında, ham çelik üretimi %5.6 oranında gerilemiş olmasına rağmen, Türkiye, dünyanın en büyük 15 çelik üreticisi ülke arasında, Çin ve Hindistan'ın arkasından en iyi performansı gösteren 3. ülke olmayı başarmıştır. 2010 yılında, 2009 yılına göre %15.2 oranında artışla, 29.1 milyon tona ulaşan ham çelik

üretimi böylece, son 10 yıllık dönemde, %103 oranında artış göstermiştir. 2011 yılında ise, 2010 yılına göre, %17 oranında artışla, 34.1 milyon ton seviyelerinde gerçekleşmiştir.

TABLO-6: HAM ÇELİK ÜRETİMİ (1.000 TON)

	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	%değişim (11/10)
Toplam	2.400	9.322	14.325	20.964	23.437	25.754	26.806	25.303	29.143	34.107	17,0

Kaynak: DÇÜD

Global krizin etkilerinin giderek azalmasının ve yurt içinde çelik kullanan sektörlerdeki iyileşmenin de etkileriyle, 2011 yılında, %17 oranında üretim artışı yakalayan Ülkemiz, dünyanın büyük çelik üreticileri arasında, üretimini en fazla arttıran ülke olmuştur. Türk demir çelik sektörü, kriz öncesi olan 2007 yılındaki, 25.8 milyon tonluk üretim seviyesine kıyasla da, üretimini % 32.2 oranında arttırmıştır. Bu yönüyle Türkiye, Çin, Hindistan ve Güney Kore'nin ardından, kriz öncesi üretim seviyesinin üzerine çıkan dördüncü ülke olurken, İspanya, Fransa, Ukrayna, ABD, Japonya, Almanya, İtalya ve Rusya gibi büyük üreticilerin üretimlerinin, 2011 yılında da kriz öncesi seviyesine ulaşamadıkları gözlenmiştir.

3.4.1. Türkiye'nin Ürünlere Göre Ham Çelik Üretimi

Uzun ve yassı çelik ürünleri kapasitesindeki uzundan yana olan dengesizliğin giderilmesi ve yassı mamül ihtiyacının ithalat yerine, yurt içinden temin edilebilmesi amacıyla, yassı mamül üretimine yönelik olarak artan yatırımlar sonucunda, yassının yarı mamül olan slab üretiminin toplam ham çelik üretimi içerisindeki payı, son yıllarda artış göstermiştir.

2011 yılında, kütük üretimi % 11.8 oranında artış ile 24.4 milyon ton seviyesine ulaşırken, yassı mamüle yönelik olarak kurulan yeni tesislerin üretime başlaması sayesinde, 2010 yılında % 53 oranında artan slab üretimi, 2011 yılında da % 33 oranında artışla 9.7 milyon tona yükselerek, hızlı büyüme eğilimini sürdürmüştür. Böylece, 2000 yılında toplam çelik üretimi içerisinde %83.3 oranında kütük, %16.7 oranında slab şeklindeki dağılım, 2011 yılında, %71.5 oranında kütük, %28.5 oranında slab şeklinde, slab lehine değişim göstermiştir.

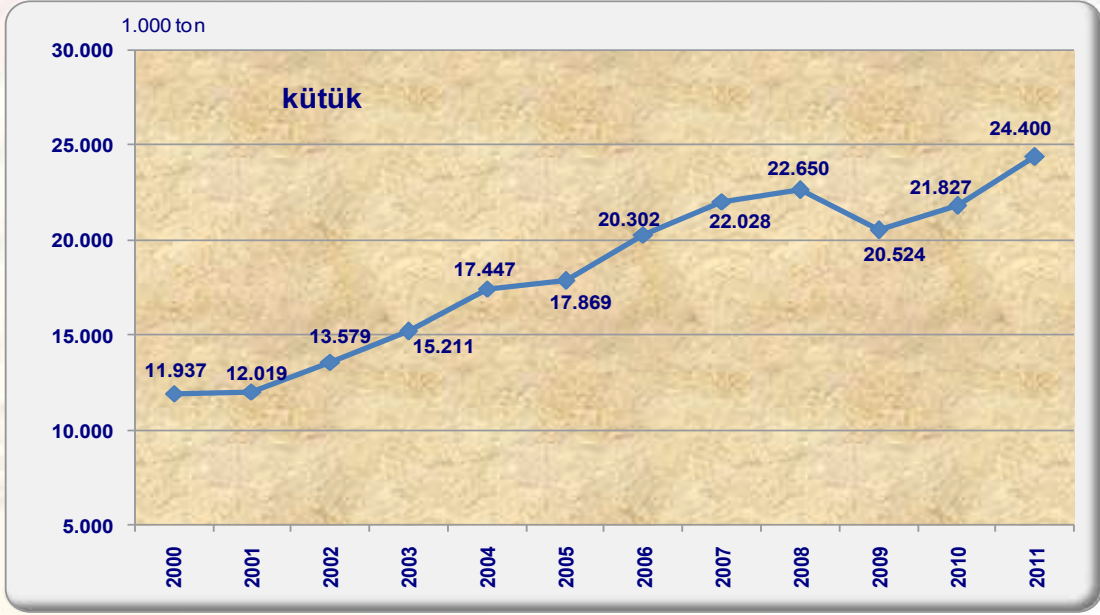
TABLO- 7: ÜRÜNLERE GÖRE HAM ÇELİK ÜRETİMİ (1.000 TON)

	1980	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	%değişim (11/10)	%pay (2011)
Kütük	1.600	7.381	11.937	17.869	20.302	22.028	22.650	20.524	21.827	24.400	11,8	71,5
Slab	800	1.941	2.388	3.095	3.135	3.726	4.156	4.779	7.316	9.707	32,7	28,5
Toplam	2.400	9.322	14.325	20.964	23.437	25.754	26.806	25.303	29.143	34.107	17,0	100,0

Kaynak: DÇÜD

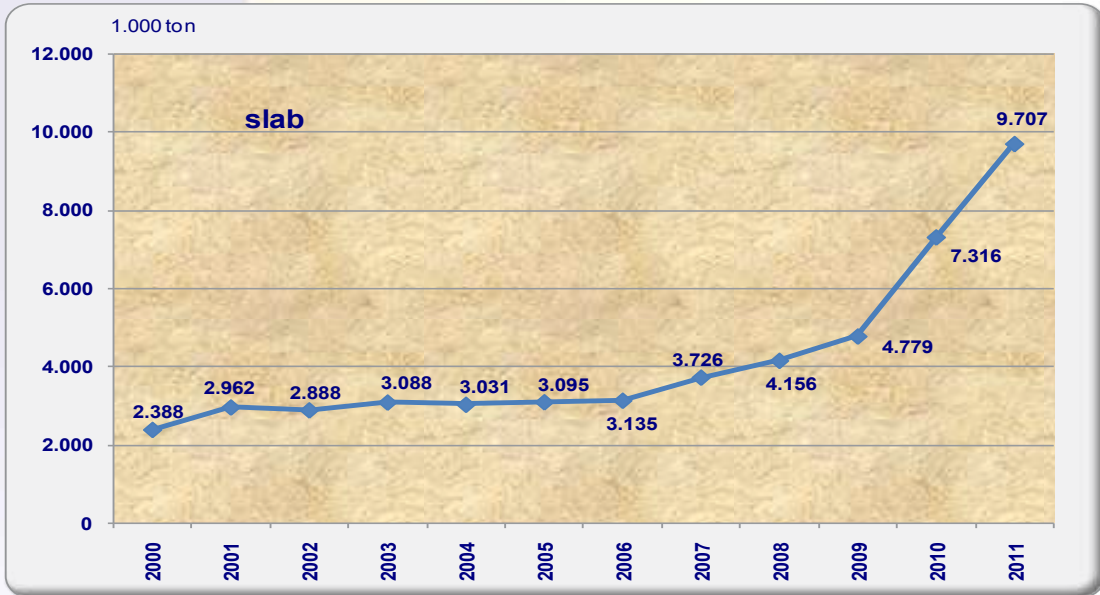
GRAFİK-3: KÜTÜK (UZUN YARI MAMÛL) ÜRETİMİ (1.000 TON)

Kaynak: DÇÜD

Son yıllarda slab üretim kapasitesindeki artışa rağmen, yassı ürün ithalat baskısının artması ve ihraç piyasalarının zayıf konumu sebebiyle, slab üretim miktarındaki artış kapasite artışının gerisinde kalmıştır. Böylece, 2011 yılındaki 34.1 milyon tonluk üretimin, %29'una tekâbül eden 9.7 milyon tonluk bölümü, slab olarak üretilmiştir.

GRAFİK-4: SLAB (YASSI YARI MAMÛL) ÜRETİMİ (1.000 TON)

Kaynak: DÇÜD

3.4.2. Türkiye'nin Yöntemlere Göre Ham Çelik Üretimi

Yeni tesis yatırımlarının elektrik ocaklı (EO) tesis ağırlıklı gelişmesi nedeniyle, 2011 yılında üretimde yaşanan toplam 4.96 milyon tonluk artışın, % 88'i EO'lu tesislerde gerçekleşmiştir. Elektrik ocaklı tesislerin üretimleri %20.9 oranında artışla, 25.28 milyon tona yükselirken, BOF yöntemiyle üretim yapan tesislerin üretimleri %7.2 oranında artışla, 8.83 milyon ton seviyesine ulaşmıştır.

TABLO-8: YÖNTEMLERE GÖRE HAM ÇELİK ÜRETİMİ (1.000 TON)

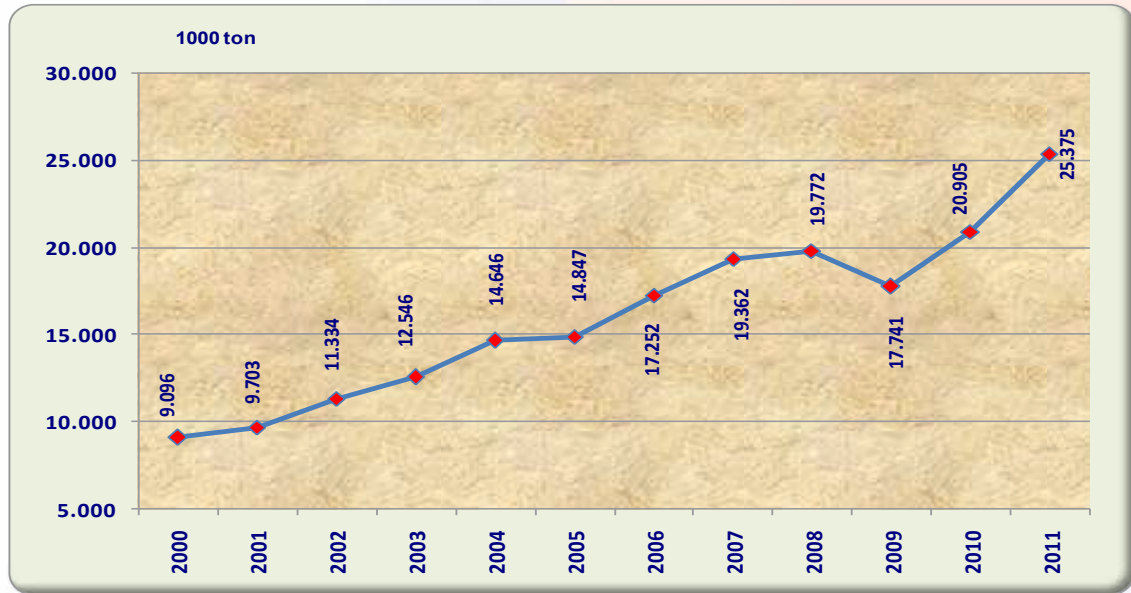
	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% değişim (11/10)	%pay (2011)
EO*	4.955	9.096	14.847	17.252	19.362	19.772	17.741	20.905	25.275	20,9	74,1
BOF	3.762	5.229	6.117	6.185	6.392	7.034	7.562	8.238	8.832	7,2	25,9
Toplam	8.717	14.325	20.964	23.437	25.754	26.806	25.303	29.143	34.107	17,0	100,0

* EO: EAO ve İO üretimini kapsamaktadır.

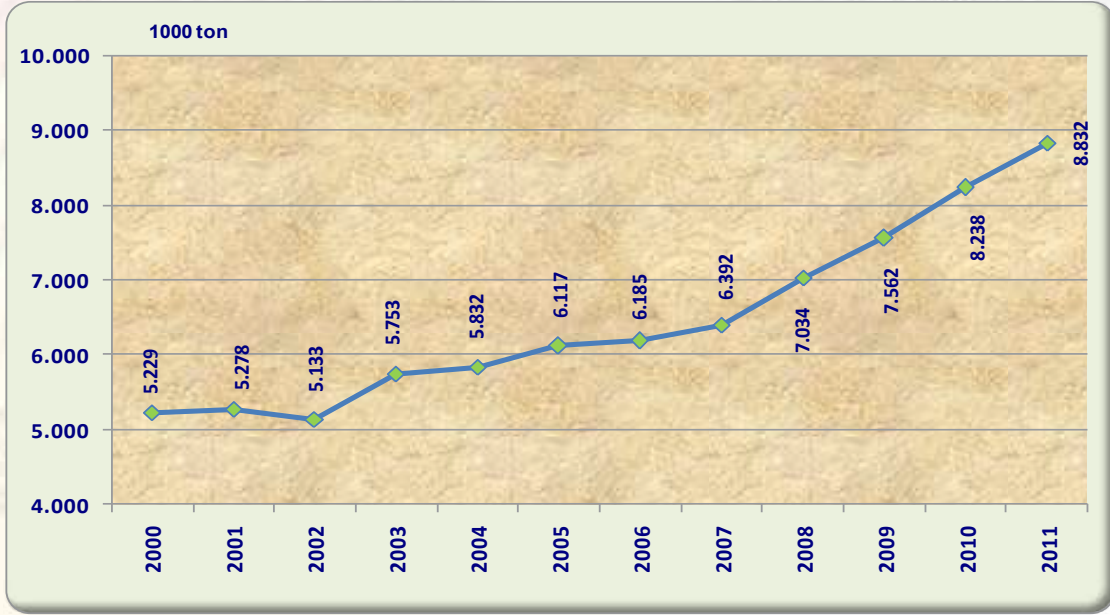
2011 yılında, EO'lardaki üretim %74.1 oranında, BOF'lardaki üretim ise %25.9 oranında paya sahip olmuştur.

2000-2011 yılları arasındaki dönemde, EO'lardaki üretim artışı %178, BOF'lardaki üretim artışı %69, toplam üretim artışı ise, %138 oranında gerçekleşmiştir. Böylece, 2000 yılında, %63.5 olan EO'ların çelik üretimindeki payı, 2011 yılında, %74.1'e yükselirken, 2000 yılında %36.5 olan BOF'ların üretim içindeki payı, 2011 yılında %25.9'a gerilemiştir.

GRAFİK-5: ELEKTRİK OCAKLARINDA (EO) HAM ÇELİK ÜRETİMİ (1.000 TON)

Kaynak: DÇÜD

GRAFİK-6: ENTEGRE TESİSLERDE (BOF) HAM ÇELİK ÜRETİMİ (1.000 TON)

Kaynak: DÇÜD

3.5. TÜRKİYE'NİN NİHAİ MAMÛL ÜRETİM VE TÜKETİMİ

3.5.1. Nihai Mamûl Üretimi

2000-2011 yılları arasındaki dönemde Türkiye'nin nihai mamûl üretimi, %124 oranında artışla, 14.27 milyon tondan, 31.9 milyon tona ulaşmıştır. Uzun ürünler %106 oranında artışla, 11.12 milyon tondan, 22.87 milyon tona, yassı ürünler ise %189 oranında artışla, 3.15 milyon tondan, 9.1 milyon tona yükselmiştir.

TABLO-9: TÜRKİYE'NİN NİHAİ MAMÛL ÜRETİMİ (1.000 TON)

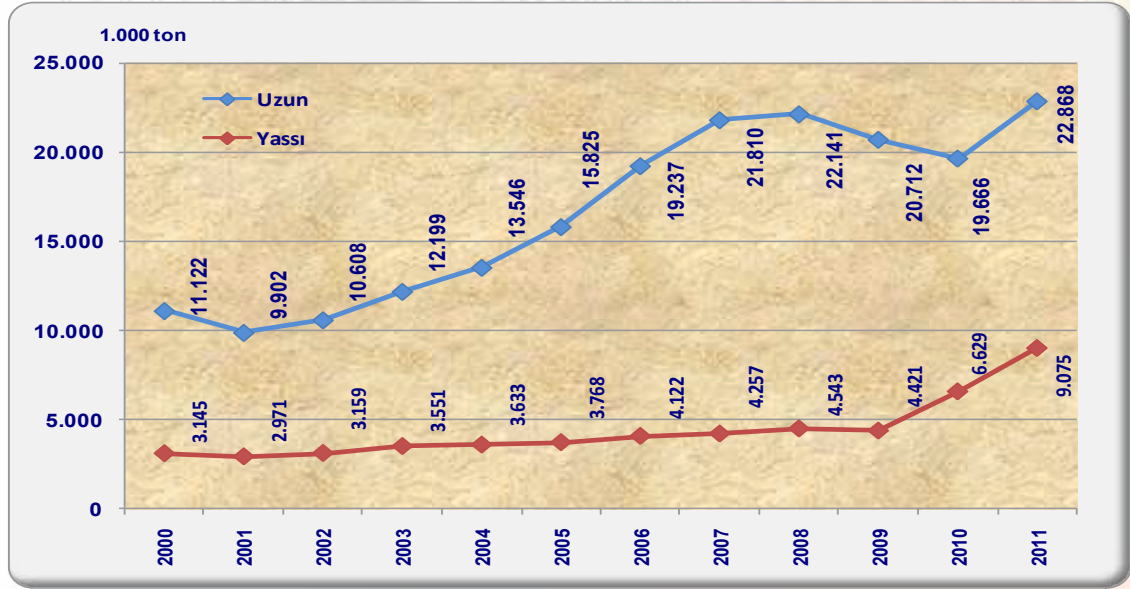
	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% değişim (11/10)	%pay (2011)
Uzun	6.294	11.122	15.825	19.237	21.810	22.141	20.712	19.671	22.868	16,3	71,6
Yassı	2.294	3.145	3.768	4.122	4.257	4.543	4.421	6.629	9.075	36,9	28,4
Toplam	8.588	14.267	19.593	23.359	26.067	26.684	25.133	26.300	31.943	21,5	100,0

Kaynak: DÇÜD

2011 yılında, Türkiye'nin toplam nihai mamûl üretimi, %21.5 oranında artışla, 2010 yılındaki 26.3 milyon tondan, 31.94 milyon tona yükselmiştir. Böylece, Türkiye'nin nihai çelik ürünleri üretimindeki artış oranı, yarı ürün ihracatında gözlenen %34 oranındaki düşüş sayesinde, %17 seviyesinde gerçekleşen ham çelik üretimindeki artışın üzerine

çıkıştır. Yeni kapasitelerin de katkısıyla, en yüksek üretim artışı, %36.9 oranında artışla, 6.63 milyon tondan, 9.08 milyon tona ulaşan yassı ürünlerde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde, uzun ürün üretimi ise, %16.3 oranında artışla, 19.67 milyon tondan, 22.87 milyon tona ulaşmıştır. 2011 yılında, 31.94 milyon tonluk toplam nihai çelik ürünleri üretiminin %71.6 oranındaki kısmı uzun ürünlerden, %28.4 oranındaki kısmı yassı ürünlerden oluşmuştur. 2011 yılında elde edilen, toplam 5.64 milyon tonluk üretim artışının, %57 oranındaki kısmı uzun ürünlerde, %43 oranındaki kısmı yassı ürünlerde görülmüştür.

GRAFİK-7: NİHAİ MAMÛL ÜRETİMİ (1.000 TON)

Kaynak: DÇÜD

3.5.2. Nihai Mamûl Tüketimi

2000-2011 yılları arasındaki dönemde, Türkiye'nin nihai mamûl tüketimi, %106 oranında artışla, 13.1 milyon tondan, 26.93 milyon tona yükselmiştir. Aynı dönemde, uzun ürünlerin tüketimi %102 oranında artışla, 6.8 milyon tondan, 13.72 milyon tona, yassı ürünlerin tüketimi, %110 oranında artışla, 6.3 milyon tondan, 13.21 milyon tona yükselmiştir.

TABLO-10: TÜRKİYE'NİN NİHAİ MAMÛL TÜKETİMİ (1.000 TON)

	1990	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% değişim (11/10)	% pay (2011)
Uzun	4.161	6.784	9.077	10.536	12.110	10.272	9.699	11.660	13.722	17,7	51,0
Yassı	3.116	6.286	9.363	10.686	11.661	11.182	8.349	11.944	13.209	10,6	49,0
Toplam	7.277	13.070	18.440	21.222	23.771	21.454	18.048	23.604	26.931	14,1	100,0

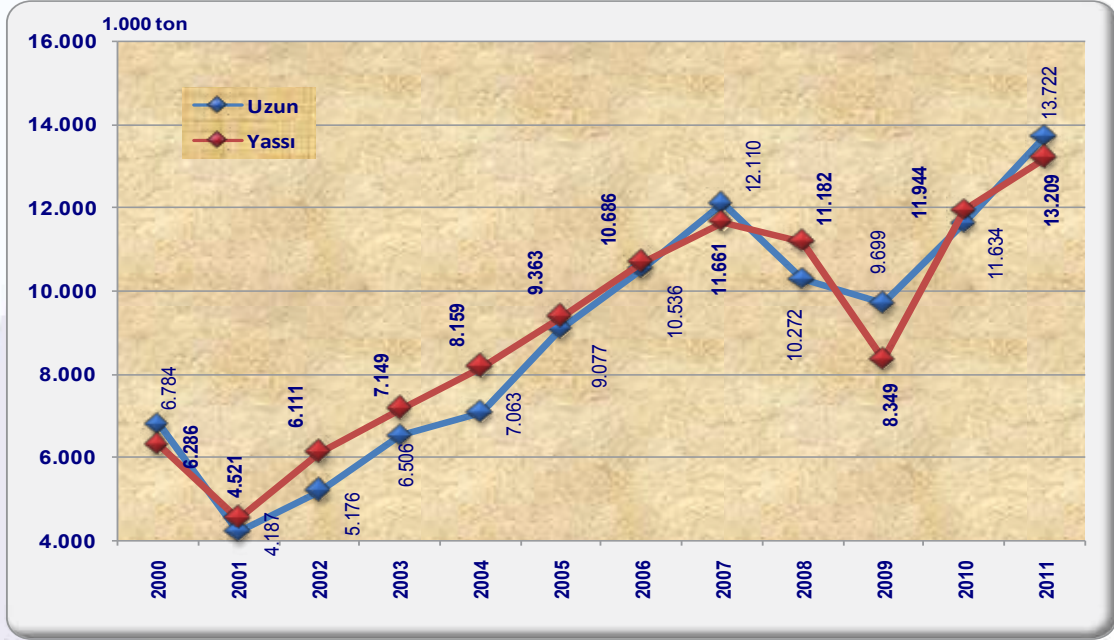
Kaynak: DÇÜD

2011 yılında, Türkiye'nin toplam çelik ürünleri tüketimi, 2010 yılına göre, %14.1 oranında artışla, 23.6 milyon tondan, 26.93 milyon tona, genellikle inşaat sektörü tarafından tüketilen uzun ürünlerde, toplam tüketim %17.7 oranında artışla, 11.66 milyon tondan, 13.72 milyon tona yükselirken, daha çok otomotiv, beyaz eşya ve makine sektörleri tarafından tüketilmekte olan yassı ürünlerdeki tüketim artışı ise, %10.6 seviyesinde kalarak, 11.94 milyon tondan, 13.2 milyon tona ulaşmıştır. 2011 yılında, Türkiye'nin toplam 26.93 milyon tonluk çelik ürünleri tüketiminin, % 51 oranındaki kısmı uzun ürünlerden, % 49 oranındaki kısmı ise yassı ürünlerden oluşmuştur.

Diğer taraftan, son yıllarda yassı ürün üretiminde yaşanan hızlı yükseliş sayesinde, 2005 yılında %40 seviyesinde bulunan Türkiye'nin yassı ürün üretiminin tüketimini karşılama oranı, 2011 yılı itibarıyla, %69 seviyesine yükselirken, 2005 yılında %174 seviyesinde bulunan, uzun ürün üretiminin tüketimini karşılama oranı, 2008 yılında tüketimdeki daralmadan dolayı, %215 ile zirvesine ulaştıktan sonra, 2011 yılı itibarıyla %167 seviyesine gerilemiştir.

GRAFİK-8: NİHAİ MAMÛL TÜKETİMİ (1.000 TON)

Kaynak: DÇÜD

3.6. TÜRKİYE'NİN DEMİR ÇELİK İHRACATI

Uluslararası piyasalarda keskin talep daralmalarına neden olan global finans krizi nedeniyle, 2009 yılında, çelik sektörünün ihracatı, demir çelikten eşya ve boru ürünleri de dahil olmak üzere, 2008 yılına göre yalnızca %6.1 oranında düşüş göstererek, 18.7 milyon tona gerilemiştir. 2010 yılında da, 2009 yılına göre, miktar bazında %5.9 oranında azalışla, 17.6 milyon ton, değer bazında, %10.9 oranında artışla, 13.3 milyar dolar seviyelerinde

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

gerçekleşen ihracatımız, 2011 yılında, 2010 yılına göre, miktar bazında, %5.3 oranında artışla, 18.54 milyon ton, değer bazında ise, %25.2 oranında artışla, 16.63 milyar dolara yükselmiştir.

2011 yılında, yarı ürün ihracatı, 2010 yılına göre, %34.3 oranında düşüşle, 3.73 milyon tondan, 2.45 milyon tona gerilerken, en dikkat çekici ihracat artışı, Ülkemizin artan kapasitesi ve üretimine paralel olarak, yassı ürünlerde gözlenmiştir. Yassı ürün ihracatı miktar açısından, %51 oranında artışla, 2.3 milyon tona, değer açısından ise, %65 oranında artışla, 1.94 milyar dolara ulaşmıştır. Türkiye'nin en fazla ihraç ettiği ürün grubu olan uzun ürünlerde, ihracat, miktar açısından %14 oranında artışla, 10.5 milyon tona, değer açısından ise, %38 oranında artışla, 7.36 milyar dolara yükselmiştir.

Böylece, 2010 yılına kıyasla, Türkiye'nin toplam çelik ihracatı içerisinde, yarı ürünlerin payı %21'den, %13'e gerilerken, yassı ürünlerin payı %9'dan, %12'ye, uzun ürünlerin payı, %52'den %57'ye yükselmiştir.

TABLO-11: TÜRKİYE'NİN DEMİR ÇELİK İHRACATI

	2006		2007		2008		2009	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$
Kütük	1.630	690	1.626	865	2.407	1.993	2.206	910
Slab	0	0	35	18	94	70	218	89
Yarı ürün	1.630	690	1.661	883	2.501	2.063	2.424	999
Yassı ürün	1.394	902	1.244	984	1.368	1.406	1.651	948
Uzun ürün	9.645	4.482	10.890	6.247	12.937	11.253	11.786	5.522
Ürünler	12.669	6.074	13.795	8.114	16.806	14.722	15.861	7.469
Borular	1.456	1.043	1.548	1.304	1.675	1.911	1.522	1.428
Diğerleri	1.228	2.289	1.353	2.821	1.475	3.823	1.353	3.110
Toplam	15.353	9.406	16.696	12.239	19.956	20.456	18.736	12.007

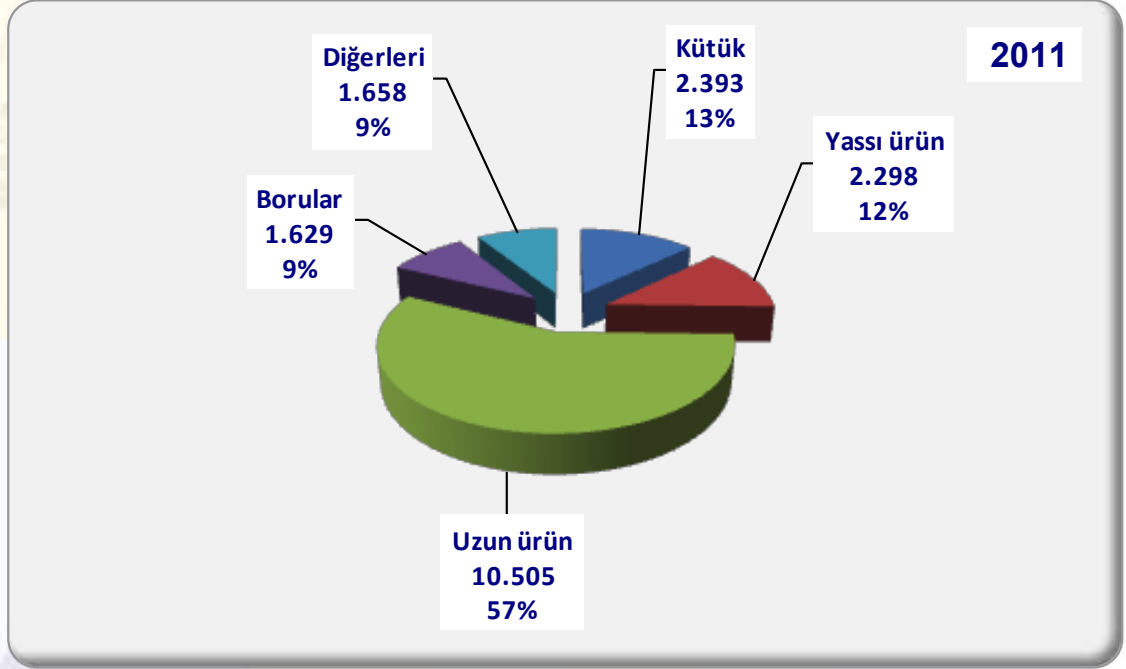
	2010		2011		%değişim-11/10		%pay-2011	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	miktar	değer	miktar	değer
Kütük	3.523	1.867	2.393	1.584	-32,1	-15,2	12,9	9,5
Slab	212	114	60	40	-71,7	-64,9	0,3	0,2
Yarı ürün	3.735	1.981	2.453	1.624	-34,3	-18,0	13,2	9,8
Yassı ürün	1.520	1.176	2.298	1.944	51,2	65,3	12,4	11,7
Uzun ürün	9.211	5.317	10.505	7.355	14,0	38,3	56,7	44,2
Ürünler	14.466	8.474	15.256	10.923	5,5	28,9	82,3	65,7
Borular	1.648	1.472	1.629	1.647	-1,2	11,9	8,8	9,9
Diğerleri	1.492	3.340	1.658	4.062	11,1	21,6	8,9	24,4
Toplam	17.606	13.286	18.543	16.632	5,3	25,2	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

2010 ve 2011 yıllarında devreye giren yeni kapasiteler sayesinde, Türkiye'nin 2013 yılından itibaren, yassı ve yapısal çelik ürünlerinde de net ihracatçı konumuna gelmesi ve çelik sektörünün, gerek ithal ikâmesinde, gerekse ihracatta sağlanacak artışla, Türkiye'nin dış ticaret açığının kapatılmasına olan katkısının, önemli ölçüde arttırılması hedeflenmektedir.

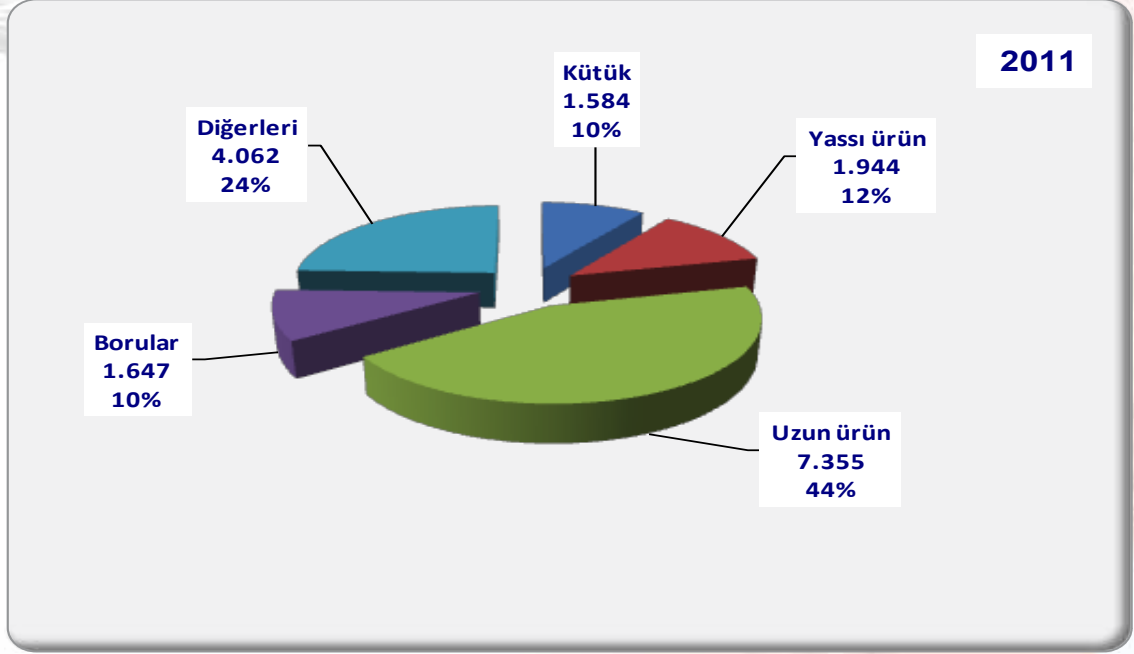
GRAFİK-9: ÜRÜNLERE GÖRE MİKTAR BAZINDA DEMİR ÇELİK İHRACATI
(1.000 TON; %PAY)

Kaynak: DÇÜD

2009 yılında, %151, 2010 yılında %133 seviyesinde gerçekleşen ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2011 yılında %141 seviyesine yükselmiştir.

GRAFİK-10: ÜRÜNLERE GÖRE DEĞER BAZINDA DEMİR ÇELİK İHRACATI
(MİLYON \$; %PAY)

Kaynak: DÇÜD

Son yıllarda başlattığı yassı çelik ürünlerine yönelik yatırım atağı sonrasında, ihracat hedefini büyüten ve 2011 yılında, otomotiv sektöründen sonra Türkiye'nin en fazla ihracat yapan ikinci sektörü konumuna ulaşan demir çelik sektörü, Türkiye'nin toplam ihracatında, %12.7 oranında paya sahip olmuştur.

Üretim kapasitesindeki artış eğiliminin devam ettiği hususu da dikkate alındığında, dünya piyasalarında talebin iyileşmesine paralel olarak, 2012 yılından itibaren, ihracatın yıllık %7-8 oranında artışla, 2015 yılına kadar 25 milyon ton seviyesine ulaşabileceği tahmin edilmektedir.

3.6.1. Bölgelere Göre Demir Çelik İhracatı

Global ekonomik kriz sonrasında, ihraç pazarlarındaki talep daralması nedeniyle, Türkiye'nin çelik ihracatında geleneksel pazarlardan, komşu ülkeler ile alternatif pazarlara yönelme eğilimi gözlenmiştir.

En fazla ihracat yaptığımız Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde görülen sosyal problemlerde, henüz tam bir iyileşme gerçekleşmediğinden, bu bölgelere yönelik ihracatımız azalmaya devam etmiş, AB bölgesine ise başta yassı ürünler olmak üzere, demir çelik ürünleri ihracatımızda, %40 civarında ciddi artış yaşanmıştır. Ancak, Avrupa Birliği'nde devam eden borç krizinin yarattığı talep düşüşünün, 2012 yılında bölgeye yönelik çelik ürünleri ihracatımız üzerinde sınırlandırıcı bir etki yapacağı değerlendirilmektedir.

TABLO-12 : TÜRKİYE'NİN BÖLGELERE GÖRE DEMİR ÇELİK İHRACATI

	2006		2007		2008		2009	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$
ABD	1.934	925	532	322	820	784	347	250
AB(27)	5.199	3.525	6.297	5.051	4.354	5.178	2.715	2.597
BDT	191	265	449	498	199	449	97	191
Uzak Doğu	86	74	270	196	662	486	1.724	779
Orta D.ve Körfez	5.186	2.749	6.401	3.846	10.196	9.506	6.844	3.714
Kuzey Afrika	1.590	916	1.378	1.043	1.739	1.751	4.866	2.775
Diğer	1.167	952	1.369	1.283	1.986	2.302	2.143	1.701
Toplam	15.353	9.406	16.696	12.239	19.956	20.456	18.736	12.007

	2010		2011		%değişim-11/10		%pay-2011	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	miktar	değer	miktar	değer
ABD	616	415	898	729	45,8	75,7	4,8	4,4
AB(27)	2.639	2.891	3.681	4.314	39,5	49,2	19,9	25,9
BDT	125	219	173	318	38,4	45,2	0,9	1,9
Uzak Doğu	1.026	571	1.129	830	10,0	45,4	6,1	5,0
Orta D.ve Körfez	8.107	5.225	7.076	5.477	-12,7	4,8	38,2	32,9
Kuzey Afrika	2.646	1.885	1.830	1.518	-30,8	-19,5	9,9	9,1
Diğer	2.447	2.080	3.756	3.446	53,5	65,7	20,3	20,7
Toplam	17.606	13.286	18.543	16.632	5,3	25,2	100,0	100,0

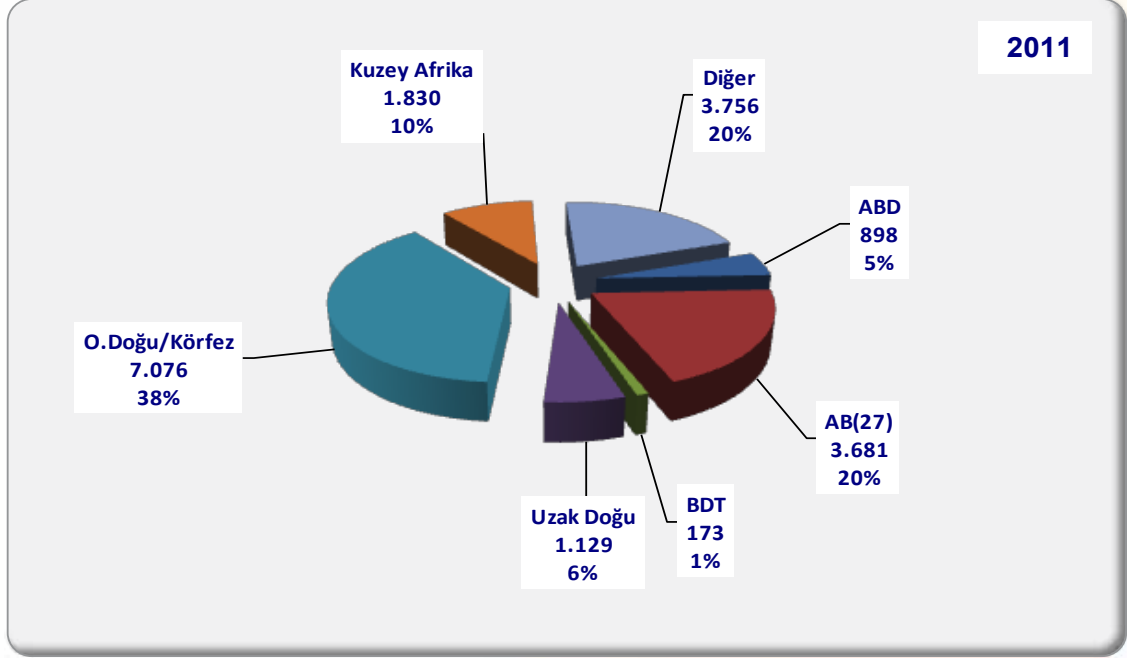
Kaynak: TÜİK

2011 yılında, demir çelik ürün ihracatında, bölgeler itibariyle en keskin düşüşler, Arap Baharı'nın yaşandığı ülkelerin yer aldığı Orta Doğu/Körfez ve Kuzey Afrika'da gözlenmiştir. Kuzey Afrika'ya yönelik demir çelik ihracatımız, 2010 yılına göre, %30.8 oranında azalışla, 2.64 milyon tondan, 1.83 milyon tona, Orta Doğu/Körfez bölgesine yönelik çelik ihracatımız ise, %12.7 oranında düşüşle, 8.1 milyon tondan, 7.1 milyon ton seviyesine gerilemiştir.

AB bölgesine yönelik ihracatımız, özellikle yılın ilk yarısındaki performansımız ve bu bölgeye yönelik yassı ürün ihracatımızdaki yükselişin de etkisiyle, 2010 yılına göre %39.5 oranında artışla, 3.68 milyon tona ulaşmış, böylece AB bölgesi 2 yıl aradan sonra, en fazla ihracat yaptığımız bölgeler arasında, yeniden ikinci sıraya yükselmiştir. Buna rağmen, AB'ye yönelik ihracatımız, 2009 ve 2010 yıllarındaki kayıplarımızı telafi edememiştir. 2011

yılında AB bölgesine yönelik ihracatımız, 2008 yılına göre %16, 2007 yılına göre ise %42 oranlarında daha az gerçekleşmiştir.

GRAFİK-11: BÖLGELERE GÖRE MİKTAR BAZINDA DEMİR ÇELİK İHRACATI
(1.000 TON; %PAY)

Kaynak: DÇÜD

Kaliteli üretimi sayesinde, dünyanın kalite beklentisi yüksek ülkelerine, yüksek miktarlarda ihracat yapan demir çelik sektörümüz, esnek bir ihracat stratejisi izlemektedir. Sektör, ihracatını talebin daraldığı bölgelerden, hızla, talebin canlı olduğu bölgelere yönelmekte ve bu yönüyle oldukça da başarı sağlamaktadır. En büyük ihraç pazarlarımız, Orta Doğu/Körfez, Kuzey Afrika ve Avrupa Birliği olmasına rağmen, talep-fiyat-maliyet koşulları çerçevesinde, son yıllarda Uzak Doğu ve Güney Amerika bölgelerine de ağırlık verilmeye başlanmıştır.

Çelik sektörünün, ihraç piyasalarında sürdürülebilir bir büyüme performansı yakalayabilmesini ve uzun ürünler üzerindeki ihracat baskısının azaltılabilmesini teminen, ürün çeşitlendirmesine gidilmektedir. Son yıllarda artan yassı, vasıflı ve yapısal çelik ürünlerine yönelik yeni kapasite yatırımları, bu yönde atılmış önemli bir adım niteliğindedir. Paslanmaz çelik yatırımlarının da önümüzdeki yıllarda devreye girmesi sayesinde, sektörün başarılı bir şekilde uygulamakta olduğu ürün ve piyasa çeşitlendirme stratejisi çerçevesinde, ihracat performansının artması ve ithalatın azalması beklenmektedir. Böylece sektörün, Türkiye'nin ödemeler dengesi açığının kapatılmasına olan katkısının, önemli ölçüde artacağı değerlendirilmektedir.

3.7. TÜRKİYE'NİN DEMİR ÇELİK İTHALATI

2011 yılında, demir çelikten eşya ve boru ürünleri de dahil olmak üzere, demir-çelik ithalatımız, 2010 yılına göre, miktar yönünden %3.3 oranında azalışla, 11.05 milyon tondan, 10.68 milyon tona gerilemiştir. Ancak, 2010 yılına kıyasla fiyat seviyelerinin yükselmiş olması nedeniyle, değer yönünden, %18.5 oranında artışla, 9.97 milyar dolardan, 11.82 milyar dolar seviyelerine yükselmiştir.

TABLO-13: TÜRKİYE'NİN DEMİR ÇELİK İTHALATI

	2006		2007		2008		2009	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$
Kütük	1.527	618	2.498	1.304	3.005	2.584	3.430	1.351
Slab	1.317	617	907	491	844	636	213	134
Yarı ürün	2.844	1.235	3.405	1.795	3.849	3.220	3.643	1.485
Yassı ürün	7.957	5.092	8.647	6.628	8.007	8.248	5.580	4.248
Uzun ürün	944	829	1.190	1.272	1.069	1.423	772	778
Ürünler	11.745	7.156	13.242	9.695	12.925	12.891	9.995	6.511
Borular	313	401	403	578	322	586	226	387
Diğerleri	255	1.059	301	1.208	340	1.536	239	1.054
Toplam	12.313	8.616	13.946	11.481	13.587	15.013	10.460	7.952

	2010		2011		%değişim-11/10		%pay-2011	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	miktar	değer	miktar	değer
Kütük	2.350	1.245	2.005	1.373	-14,7	10,3	18,8	11,6
Slab	56	35	153	103	173,2	194,3	1,4	0,9
Yarı ürün	2.406	1.280	2.158	1.476	-10,3	15,3	20,2	12,5
Yassı ürün	6.834	5.690	6.433	6.364	-5,9	11,8	60,2	53,8
Uzun ürün	1.200	1.150	1.358	1.554	13,2	35,1	12,7	13,1
Ürünler	10.440	8.120	9.949	9.394	-4,7	15,7	93,1	79,5
Borular	303	500	366	655	20,8	31,0	3,4	5,5
Diğerleri	308	1.352	369	1.771	19,8	31,0	3,5	15,0
Toplam	11.051	9.972	10.684	11.820	-3,3	18,5	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

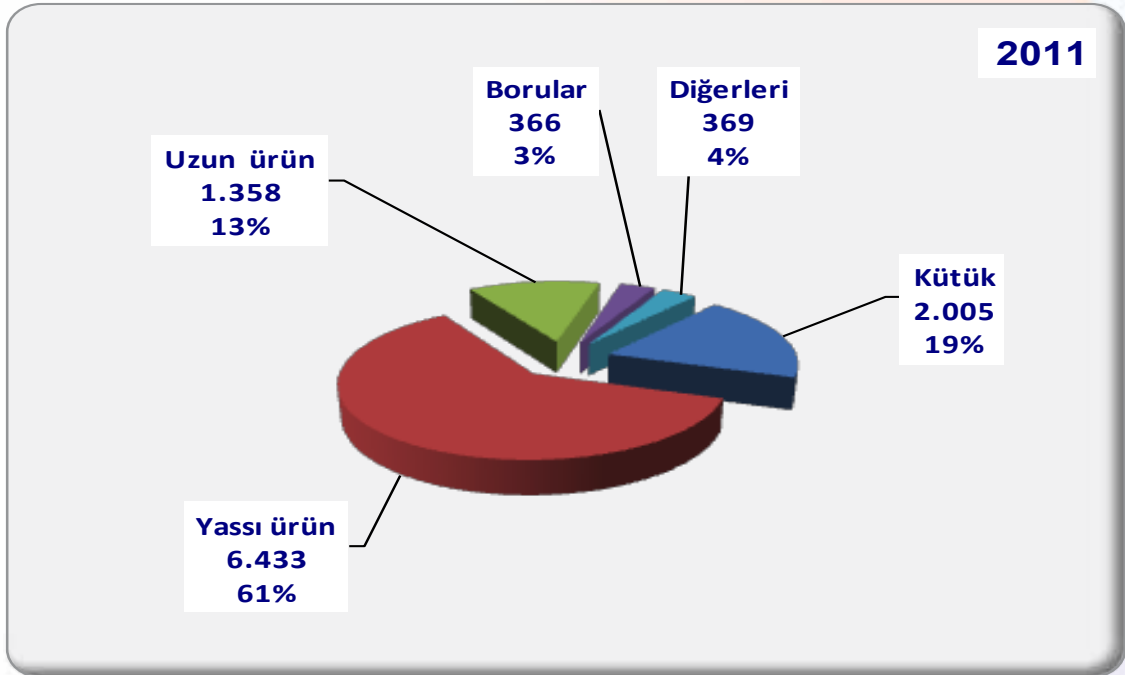
Türkiye'nin yassı mamül üretiminin, %37 oranında artışla, 6.63 milyon tondan, 9.08 milyon tona ulaşmasının da etkisiyle, ithalatta en büyük düşüş, aynı zamanda Türkiye'nin en fazla ithalatını yaptığı çelik ürünleri grubu olan yassı ürünlerde görülmüştür. 2011 yılında Türkiye'nin yassı ürün ithalatı miktar açısından %5.9 oranında (401.000 ton) düşüşle, 6.83 milyon tondan, 6.43 milyon tona gerilerken, değer açısından %11.8 oranında artışla, 5.69 milyar dolardan, 6.36 milyar dolara yükselmiştir. Türkiye'nin, en fazla ihracatını yap-

tığı ürün grubunun uzun ürün grubu olmasına ve bu açıdan dünyanın en büyük uzun ürün ihracatçıları arasında yer almasına rağmen, uzun ürün ithalatı sürpriz bir şekilde, %13.2 oranında artışla, 1.2 milyon tondan, 1.36 milyon tona ulaşmıştır. Diğer taraftan, güçlü bir boru ihracatçısı olan Türkiye'nin, 2011 yılındaki boru ürünleri ithalatının, %21 civarında artışla, 366 bin tona ulaşmış olması da, dikkat çekici bir durumdur.

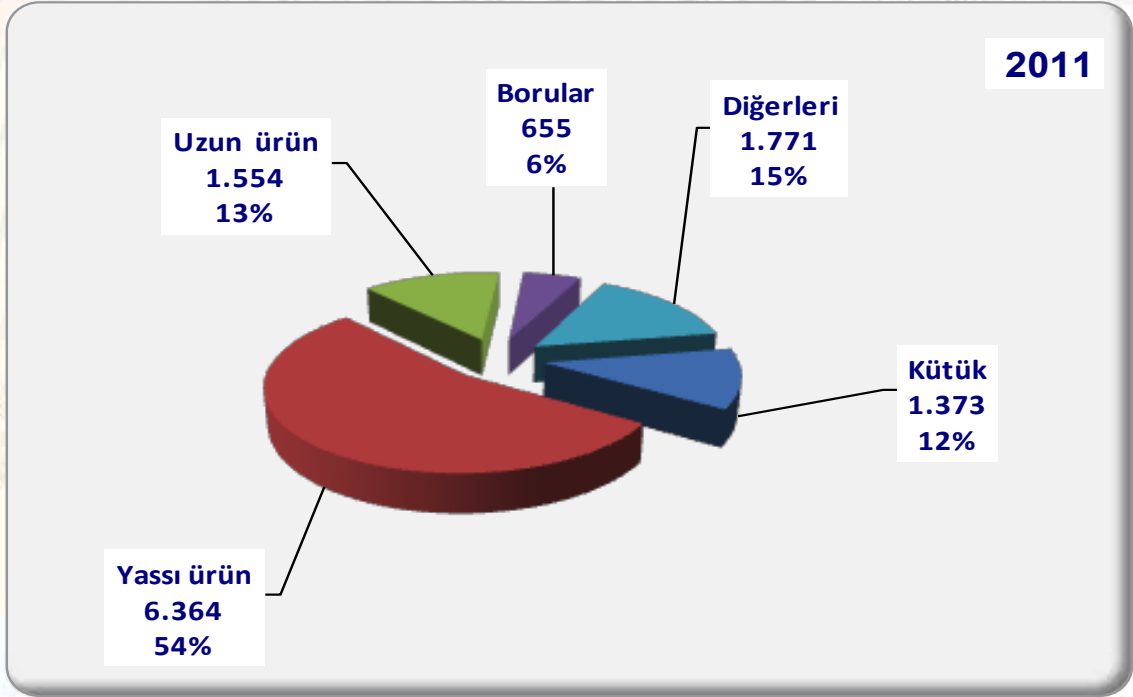
Yassı ürün üretimine başlayan tesislerde, tam kapasite çalışma şekline henüz geçilmediği dikkate alındığında, önümüzdeki yıllarda, söz konusu ithalat düşüşünün daha yüksek oranlarda gerçekleşmesi beklenmektedir.

Kapasitemizin yurtiçi ihtiyacı karşılayabilecek düzeye gelmiş olmasına rağmen, yassı ürün ithalatında henüz önemli bir düşüş sağlanamamış olması, kısmen Dahilde İşleme Rejimi (DİR) uygulamalarının, üretici kuruluşlara sağladığı avantajların, amacı dışında kullanılabilmesini mümkün kılan esneklikten, kısmen de yurtiçindeki çelik üreticilerinin, yurtdışındaki bağlantılarını bir anda kopartarak, yerli üreticilere yönelememelerinden kaynaklanmıştır. Artan ithalat baskısı, yassı ürünlerde kurulu kapasitenin önemli bir kısmının kullanılmaması sonucunu doğurmaktadır. 2011 yılında yassı ürün ithalatımız, 2010 yılına göre %5.9 oranında azalışla, 6.83 milyon tondan, 6.43 milyon tona gerilemiştir.

GRAFİK-12: ÜRÜNLERE GÖRE MİKTAR BAZINDA DEMİR ÇELİK İTHALATI
(1.000 TON; %PAY)

Kaynak: DÇÜD

GRAFİK-13: ÜRÜNLERE GÖRE DEĞER BAZINDA DEMİR ÇELİK İTHALATI
(MİLYON \$; %PAY)

Kaynak: DÇÜD

3.7.1. Bölgelere Göre Demir Çelik İthalatı

2011 yılında ithalatta, miktar yönünden en büyük pay %42 oranı ve 4.49 milyon ton ile AB ülkelerine, %39.3 oranı ve 4.2 milyon ton ile BDT ülkelerine aittir. Türkiye'nin toplam ithalatının %81.3'ünü oluşturan bu iki bölgeden, ağırlıklı olarak yassı mamül ithal edilmiştir.

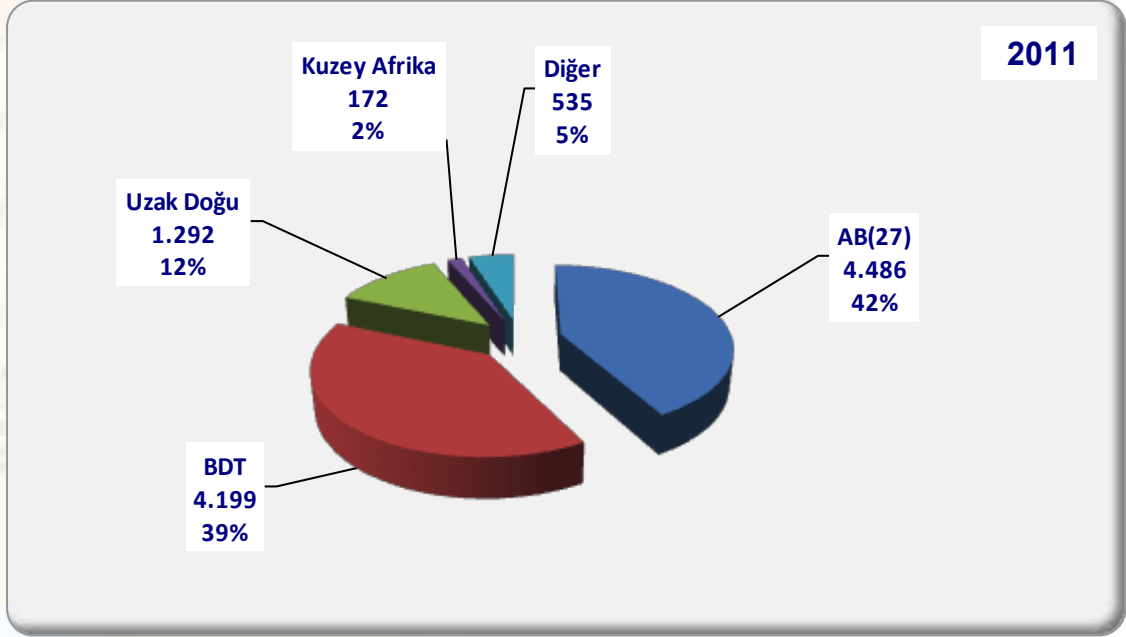
Diğer taraftan, Uzak Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinden yaptığımız ithalatın da, yıllar itibariyle, artış eğiliminde olduğu gözlenmektedir. 2006 yılında, toplam ithalatımız içerisinde %4.27 paya sahip olan Uzak Doğu bölgesinin payı, 2011 yılında %12.1 seviyesine yükselmiştir. Benzer şekilde, 2006 yılında, ithalatımız içerisindeki %0.4 seviyesinde bulunan Kuzey Afrika'nın payı, 2011 yılında %1.6'ya çıkmıştır. AB ve BDT'den olduğu gibi, Uzak Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerinden de ağırlıklı olarak yassı çelik ürünleri ithal edilmektedir.

TABLO-14: TÜRKİYE'NİN BÖLGELERE GÖRE DEMİR ÇELİK İTHALATI

	2006		2007		2008		2009	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$
ABD	12	62	14	68	31	101	49	117
AB(27)	4.473	4.113	5.080	5.326	4.380	5.864	3.939	3.777
BDT	6.816	3.304	7.492	4.327	7.330	6.305	5.313	2.525
Uzak Doğu	526	789	902	1.369	1.274	2.117	737	1.190
Orta D.ve Körfez	28	18	10	13	18	25	11	13
Kuzey Afrika	52	39	109	82	263	238	164	106
Diğer	406	291	339	296	291	363	247	224
Toplam	12.313	8.616	13.946	11.481	13.587	15.013	10.460	7.952

	2010		2011		%değişim-11/10		%pay-2011	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	miktar	değer	miktar	değer
ABD	29	129	39	160	34,5	24,0	0,4	1,4
AB(27)	4.842	4.940	4.486	5.700	-7,4	15,4	42,0	48,2
BDT	4.598	2.727	4.199	3.061	-8,7	12,2	39,3	25,9
Uzak Doğu	1.056	1.728	1.292	2.246	22,3	30,0	12,1	19,0
Orta D.ve Körfez	7	12	61	56	771,4	366,7	0,6	0,5
Kuzey Afrika	118	89	172	146	45,8	64,0	1,6	1,2
Diğer	401	347	435	451	8,5	30,0	4,1	3,8
Toplam	11.051	9.972	10.684	11.820	-3,3	18,5	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

GRAFİK-14: BÖLGELERE GÖRE MİKTAR BAZINDA DEMİR ÇELİK İTHALATI
(1.000 TON; %PAY)

Kaynak: DÇÜD

3.8. ÇELİK TİCARET DENGESİ

2011 yılında, toplam çelik ihracatının ithalatı karşılama oranı, %133'ten, %141'e, Türkiye'nin net çelik ihracatı miktar bazında 6.55 milyon tondan, 7.86 milyon tona, net ihracat değeri ise, 3.31 milyar dolardan 4.81 milyar dolara yükselmiştir.

2011 yılında, Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki çelik ürünleri ticaret açığı, 2010 yılındaki seviyesine kıyasla %11.4 oranında azalarak, 2.62 milyar dolara gerilerken, BDT bölgesi ile dış ticaret açığı, %10.2 oranında artışla, 2.87 milyar dolara ulaşmıştır.

Demir çelik sektörü, yalnızca Türkiye'nin büyümesinin gerektirdiği çelik ihtiyacını karşılamakla kalmayıp, aynı zamanda ihracatını da istikrarlı bir şekilde arttırmaya devam etmektedir. Bu açıdan, 2011 yılında tüketilen 27 milyon ton çeliği ve 2012 yılında tüketilmesi beklenen 29 milyon ton çeliği karşılamakla kalmayıp, aynı zamanda 20 milyon ton çeliği ihraç edebilecek konuma gelmesi, çelik sektörünün ulaştığı noktayı ortaya koymaktadır. Bu yönüyle, çelik sektörü 23 milyar dolar civarında ithal ikâmesi sağlamanın yanında, 17 milyar dolar civarında ihracat yapan yapısı ile, 40 milyar dolar civarında değer yaratarak, Türkiye'nin ödemeler dengesi açığının kapatılmasına önemli katkı sağlamaktadır.

3.9. TÜRKİYE'NİN HURDA İTHALATI

2010 yılında dünya genelinde 117.68 milyon ton hurda ithalatı gerçekleştirilmiş, bunun %16.3'e tekabül eden 19.19 milyon tonunu, 1. sırada yer alan Türkiye ithal etmiştir. İkinci sıradaki ABD %9 oranı ile 10.5 milyon tonunu, üçüncü sıradaki Çin ise, %5 oranı ile 5.87 milyon tonunu ithal etmiştir.

2011 yılında, AB bölgesinden yapılan hurda ithalatı %6.4 oranında düşüşle, 9.9 milyon ton seviyesine gerilemiş olmasına rağmen, Türk çelik sektörü, toplam 21.46 milyon tonluk hurda ithalatının, %46 oranındaki önemli bir kısmını AB ülkelerinden gerçekleştirmiştir. Türkiye'nin toplam hurda ithalatında %27.1 oranında paya sahip olan ABD'den yapılan ithalat ise, %36.4 oranında artışla, 5.82 milyon tona ulaşmıştır. ABD'nin ardından Türkiye'nin hurda ithalatında üçüncü sırada yer alan Rusya'dan yapılan ithalat, %51.2 oranında artışla, 2.33 milyon tona ulaşırken, Rusya'nın toplam ithalatımız içerisindeki payı da %10.9 seviyesine yükselmiştir. 2004 yılında, Türkiye'nin hurda ithalatında %10 oranında paya sahip olan Ukrayna'dan yapılan ithalat ise, %27.7 oranında artışla, 692 bin tona yükselmesine rağmen, toplam hurda ithalatımız içerisindeki payı %3.2 seviyesinde kalmıştır.

90'lı yıllarda Rusya ve Ukrayna'nın hurda arzından büyük oranda yararlanan Türkiye, bu ülkelerin hurda ihracatlarına getirdikleri kısıtlamalar sonucu, hurda ithalatında, AB ve ABD'ye yönelmiştir.

TABLO-15: TÜRKİYE'NİN BÖLGELERE GÖRE HURDA İTHALATI

	2006		2007		2008		2009	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$
AB (27)	5.738	1.465	7.319	2.409	7.561	3.629	7.766	2.120
ABD	2.715	723	3.950	1.280	5.045	2.719	3.849	1.035
Rusya	4.048	1.071	3.444	1.132	2.206	1.227	1.347	367
Ukrayna	429	114	503	161	423	234	584	160
Gürcistan	444	115	529	170	403	227	363	95
Diğerleri	1.700	424	1.396	440	1.777	925	1.756	463
Toplam	15.074	3.912	17.141	5.592	17.415	8.961	15.665	4.240

	2010		2011		%değişim-11/10		%pay-2011	
	1000 ton	milyon \$	1000 ton	milyon \$	miktar	değer	miktar	değer
AB (27)	10.581	3.902	9.903	4.483	-6,4	14,9	46,1	45,9
ABD	4.266	1.618	5.818	2.692	36,4	66,4	27,1	27,6
Rusya	1.541	577	2.329	1.058	51,1	83,4	10,9	10,8
Ukrayna	542	208	692	317	27,7	52,4	3,2	3,2
Gürcistan	358	133	312	142	-12,8	6,8	1,5	1,5
Diğerleri	1.904	684	2.406	1.075	26,4	57,2	11,2	11,0
Toplam	19.192	7.122	21.460	9.767	11,8	37,1	100,0	100,0

Kaynak: TÜİK

3.10. YERLİ HURDA TEDARİĞİ

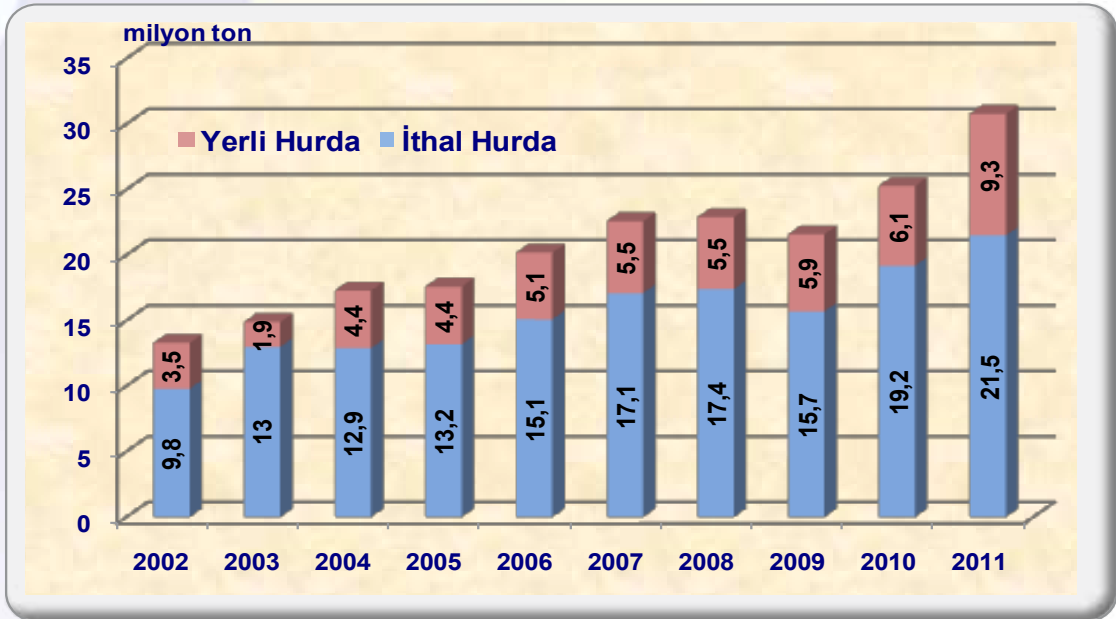
2011 yılında, ham çelik üretiminde sağlanan 5 milyon ton civarındaki artış, hurda tüketiminin de, 2010 yılındaki 25.26 milyon ton seviyesinden, %22'ye tekabül eden 5.5 milyon ton civarında artışla, 30.79 milyon ton seviyesine yükselmesine sebep olmuştur. 2011 yılında, Türkiye'nin toplam ham çelik üretimindeki artış %17 oranında, diğer taraftan, temel girdi olarak hurda tüketen EO'lu tesislerin ham çelik üretimi %20.9 oranında artış gösterirken, hurda ithalatındaki artış, %11.8 seviyesinde kalmıştır. Bu durum, 2011 yılında çelik sektörünün yerli hurda kullanımını arttırmış olmasından kaynaklanmıştır.

Türkiye'nin toplam hurda tüketiminin %22, hurda ithalatının ise, %11.8 oranında arttığı 2011 yılında, çelik sektörünün yerli hurda kullanımı, 2010 yılına göre, %54 oranında artışla, 6.06 milyon tondan, 9.33 milyon tona yükselmiştir. 2010 yılına kıyasla, Türkiye'nin hurda tüketimindeki 5.5 milyon tonluk artışın %59 oranındaki kısmı yurtdışından karşılanarak, toplam tüketim içerisinde, yerli hurdanın kullanım oranı, %24'ten %30'a ulaşmıştır. Böylece, 2011 yılında Türkiye, 30.79 milyon tonluk hurda tüketiminin, 21.5 milyon tonluk kısmını ithalat yolu ile, 9.3 milyon tonluk kısmını ise, iç piyasadan karşılamıştır.

2010 yılında toplam hurda tüketiminin %76 oranındaki kısmını ithalat yolu ile karşılayan Türkiye, 2011 yılında, ihtiyacının %71 oranındaki kısmını ithal etmiştir.

2011 yılında, yurtdışından tedarik edilen hurda miktarının hızlı bir şekilde arttırılabilmesinde, Ekonomi Bakanlığımız öncülüğünde yürütülmekte olan "Yerli Girdi Tedarik Stratejisi" çalışmalarının, önemli bir katkısının olduğu değerlendirilmektedir.

GRAFİK-15: TÜRKİYE'NİN İTHAL VE YERLİ HURDA TEDARİĞİ (MİLYON TON)

Kaynak: DÇÜD

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

2010 yılında, 19.19 milyon tonluk hurda ithalâtına 7.1 milyar dolar bedel ödeyen Türk çelik üreticileri, 2011 yılında 21.46 milyon tonluk hurda ithalâtı için, yurtdışına 9.77 milyar dolar döviz aktarmıştır. 2010 yılına kıyasla, hurda ithalatının miktar açısından %11.8 oranında artış göstermesine karşılık, değer açısından artışın %37 seviyesinde gerçekleşmesi, ortalama hurda fiyatlarının 2010 yılındaki 371 \$/ton seviyesinden, 2011 yılında 455 \$/ton seviyesine yükselmesinden kaynaklanmıştır.

Diğer taraftan, yerli hurda tedariğinin %54 oranında yükselmiş olması sayesinde, demir çelik sektörü, 4.24 milyar dolar değerinde hurdayı, iç piyasasından karşılayarak, döviz tasarrufu sağlamıştır.

Türkiye’de kurulmakta olan yeni kapasitelerin, elektrik ocaklı üretim teknolojisi kullandığı hususu dikkate alındığında, önümüzdeki yıllarda da hurda tüketiminin hızla artmaya devam edeceği tahmin edilmektedir.

4. DÜNYA ÇELİK SEKTÖRÜ

4.1. DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİMİ

1998-2008 yılları arasındaki 10 yıllık dönemde istikrarlı bir şekilde artış gösteren, 2008 ve 2009 yıllarında ise, global ekonomik kriz sonucu düşen talep nedeniyle, azalan dünya çelik üretimi, 2010 yılında yeniden yükseliş eğilimine girmiş ve %15.7 gibi yüksek bir oranda artarak, 1.43 milyar ton seviyesine ulaşmıştır.

TABLO- 16: DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİMİ (MİLYON TON)

1985	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% değişim 11/10
719	770	757	849	1.144	1.249	1.347	1.341	1.236	1.430	1.527	6,8

Kaynak: WSA

2011 yılında ise, dünya çelik sektöründeki büyüme, kriz kayıplarının telafi edildiği 2010 yılına kıyasla önemli ölçüde yavaşlayarak, %6.8 seviyesinde kalmış ve 1.53 milyar ton olarak gerçekleşmiştir. Bu büyümede, geçtiğimiz yıllardan farklı olarak, Çin etkisinin azalma eğilimini sürdürdüğü gözlenmiştir. 2000’li yıllarda sistemli bir şekilde % 20 civarında büyüyen Çin’in çelik üretimindeki artış, son iki yıl içerisinde %9-10 bandına oturmuştur. 2011 yılında, büyük çelik üreticisi ülkeler arasında yer alan Japonya ve İspanya’nın üretimi gerilerken, ABD, Hindistan, Rusya, Almanya, Ukrayna, Brezilya ve Fransa’nın üretimindeki artış, dünya ortalamasının altında kalmıştır. Dünya çelik üretimindeki büyümenin, 2010 yılına kıyasla, %15.7’den, %6.8’e gerilediği 2011 yılında, Türk çelik sektörü, gerileme bir yana, 2 puanlık artışla, % 17 oranında büyümeyi başarmıştır. Ekonomisindeki büyümenin iki misli civarındaki bu büyüme oranı ile Türkiye, 2011 yılında, dünyanın en büyük 30 çelik üreticisi arasında, üretimini en hızlı arttıran ülke olmuştur.

4.1.1. Dünya Ham Çelik Üretiminde Bölge Payları

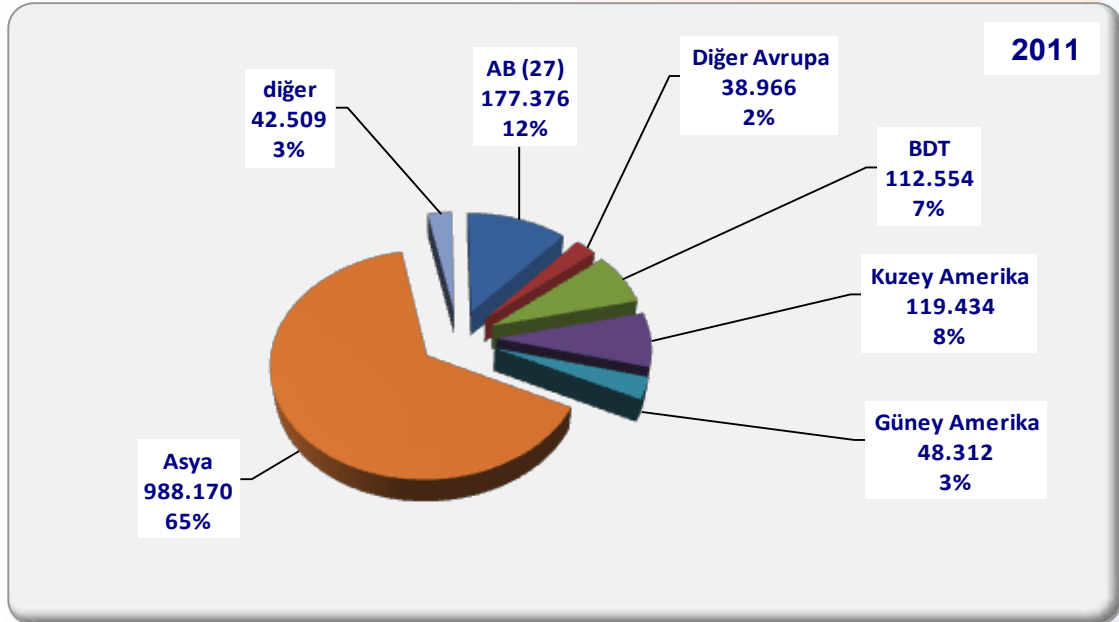
2011 yılındaki 1.53 milyar tonluk dünya ham çelik üretiminin, %64.7 pay ile 988.2 milyon tonunu Asya bölgesi, %11.6 pay ile 177.38 milyon tonunu AB bölgesi, %7.8 pay ile 119.43 milyon tonunu Kuzey Amerika ve %7.4 pay ile 112.55 milyon tonunu BDT gerçekleştirmiştir.

TABLO-17: BÖLGELERE GÖRE DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİMİ (1.000 TON)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% değişim 11/10	% pay 2011
AB (27)	206.903	210.179	198.195	139.366	172.630	177.376	2,7	11,6
Diğer Avrupa	28.205	30.608	31.710	29.076	33.585	38.966	16,0	2,6
BDT	119.906	124.169	114.345	97.645	108.200	112.554	4,0	7,4
Kuzey Amerika	131.789	132.618	124.494	82.578	111.565	119.434	7,1	7,8
Güney Amerika	45.298	48.232	47.354	37.776	43.873	48.312	10,1	3,2
Afrika	18.695	18.675	16.997	15.326	16.621	14.326	-13,8	0,9
Orta Doğu	15.376	16.452	16.646	17.656	19.590	20.935	6,9	1,4
Asya	674.126	757.285	783.040	810.405	915.839	988.170	7,9	64,7
Okyanusya	8.691	8.783	8.424	6.014	8.149	7.248	-11,1	0,5
Dünya	1.248.991	1.347.002	1.341.205	1.235.841	1.430.052	1.527.323	6,8	100,0

Kaynak: WSA

GRAFİK-16: DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİMİNDE BÖLGE PAYLARI (1.000 TON; %PAY)

Kaynak: WSA

Rakamlar, Türkiye'nin kademeli bir şekilde dünya çelik ihracatındaki konumunu iyileştirdiğini ve pek çok büyük çelik ihracatçısı ülkeyi geride bıraktığını göstermektedir.

TABLO-18: DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİM SIRALAMASI - 2011 (1.000 TON)

		2011	2010	% değişim 11/10	% pay 2011
1	Çin Halk C.	695.500	638.743	8,9	45,5
2	Japonya	107.595	109.599	-1,8	7,0
3	A.B.D.	86.398	80.495	7,3	5,7
4	Hindistan	72.200	68.321	5,7	4,7
5	Rusya	68.743	66.942	2,7	4,5
6	G.Kore	68.471	58.912	16,2	4,5
7	Almanya	44.288	43.830	1,0	2,9
8	Ukrayna	35.332	33.432	5,7	2,3
9	Brezilya	35.162	32.928	6,8	2,3
10	TÜRKİYE	34.103	29.143	17,0	2,2
11	İtalya	28.662	25.750	11,3	1,9
12	Tayvan	22.660	19.755	14,7	1,5
13	Meksika	18.502	16.870	9,7	1,2
14	Fransa	15.777	15.414	2,4	1,0
15	İspanya	15.591	16.343	-4,6	1,0
16	Kanada	13.090	13.013	0,6	0,9
17	İran	13.040	11.995	8,7	0,9
18	İngiltere	9.478	9.709	-2,4	0,6
19	Polonya	8.779	7.993	9,8	0,6
20	Belçika	8.114	7.973	1,8	0,5
	Dünya	1.527.323	1.430.052	6,8	100,0

Kaynak: WSA

4.1.2. Türkiye'nin Dünya Çelik Üretimindeki Yeri

2000 yılında 848 milyon tonluk dünya ham çelik üretimi içerisinde, 14.3 milyon tonluk üretimi ve %1,7 oranındaki üretim payı ile 17. sırada yer almış olan ülkemiz, 2011 yılına kadar, üretimini istikrarlı bir şekilde arttırarak, 7 basamak birden yükselmiş, 1.53 milyar tonluk dünya ham çelik üretimi içerisinde, 34.1 milyon tonluk üretimi ile 10.sırada, AB ülkeleri arasında ise 2. sırada yer almıştır. 34.1 milyon tonluk üretimi ile, toplam dünya ham çelik üretiminde %2.2 oranında paya sahip olan ülkemiz, %17 oranındaki üretim artışı ile de, üretimini en fazla arttıran ülke olmuştur.

TABLO-19: DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİM SIRALAMASINDA TÜRKİYE’NİN YERİ (1.000 TON)

2000		2005		2010		2011					
1.	Çin	127.236	1.	Çin	355.790	1.	Çin	638.743	1.	Çin	695.500
2.	Japonya	106.444	2.	Japonya	112.471	2.	Japonya	109.599	2.	Japonya	107.595
3.	ABD	101.803	3.	ABD	93.285	3.	ABD	80.495	3.	ABD	86.398
4.	Rusya	59.136	4.	Rusya	66.146	4.	Hindistan	68.321	4.	Hindistan	72.200
5.	Almanya	46.376	5.	G. Kore	47.820	5.	Rusya	66.942	5.	Rusya	68.743
6.	G. Kore	43.107	6.	Almanya	44.524	6.	G.Kore	58.912	6.	G.Kore	68.471
7.	Ukrayna	31.767	7.	Hindistan	40.862	7.	Almanya	43.830	7.	Almanya	44.288
8.	Brezilya	27.865	8.	Ukrayna	38.610	8.	Ukrayna	33.432	8.	Ukrayna	35.332
9.	Hindistan	26.924	9.	Brezilya	31.610	9.	Brezilya	32.928	9.	Brezilya	35.162
10.	İtalya	26.759	10.	İtalya	29.350	10.	TÜRKİYE	29.143	10.	TÜRKİYE	34.103
11.	Fransa	20.954	11.	TÜRKİYE	20.965	11.	İtalya	25.750	11.	İtalya	28.662
12.	Tayvan	16.896	12.	Fransa	19.481	12.	Tayvan	19.755	12.	Tayvan	22.660
13.	Kanada	16.594	13.	Tayvan	18.942	13.	Meksika	16.870	13.	Meksika	18.502
14.	İspanya	15.874	14.	İspanya	17.904	14.	İspanya	16.343	14.	Fransa	15.777
15.	Meksika	15.586	15.	Meksika	16.195	15.	Fransa	15.414	15.	İspanya	15.591
16.	İngiltere	15.155	16.	Kanada	15.327	16.	Kanada	13.013	16.	Kanada	13.090
17.	TÜRKİYE	14.325	17.	İngiltere	13.248	17.	İran	11.995	17.	İran	13.040
18.	Belçika	11.636	18.	Belçika	10.421	18.	İngiltere	9.709	18.	İngiltere	9.478
19.	Polonya	10.498	19.	Polonya	8.444	19.	Polonya	7.993	19.	Polonya	8.779
20.	G. Afrika	8.481	20.	İran	9.404	20.	Belçika	7.973	20.	Belçika	8.114
	Dünya	847.622		Dünya	1.141.892		Dünya	1.430.052		Dünya	1.527.323

Kaynak: WSA

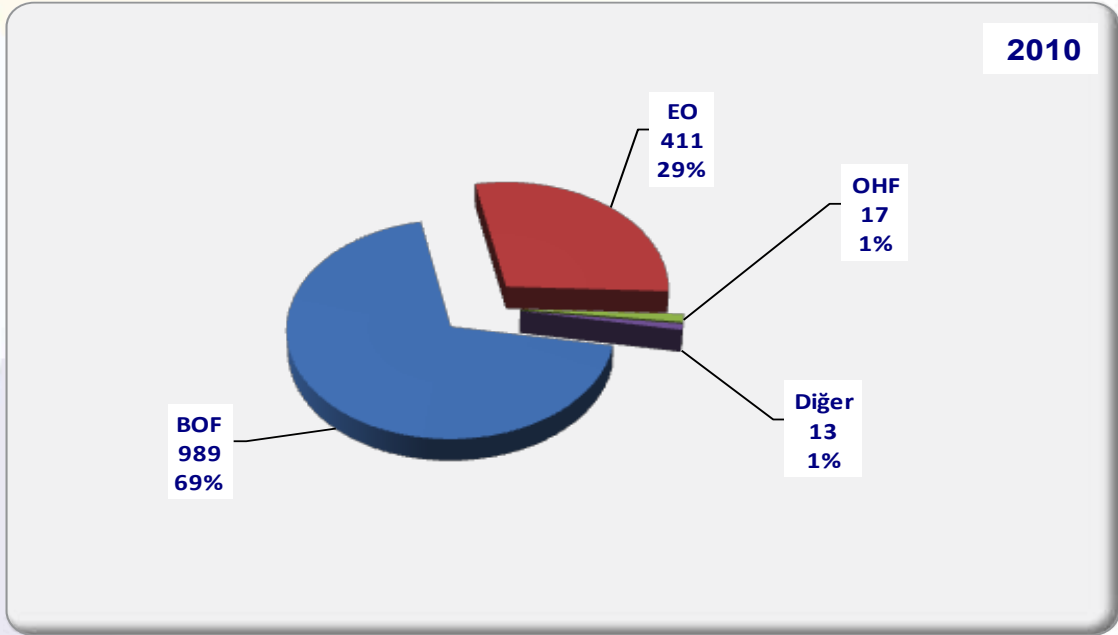
4.1.3. Yöntemlere Göre Dünya Çelik Üretimi

2010 yılındaki dünya ham çelik üretimi, 1990 yılındaki 770 milyon tona göre, %85.7 oranında artışla, 1.43 milyar tona ulaşırken, Bazık Oksijen Fırın (BOF) yöntemi ile üretim, %133.3 oranında artışla, 424 milyon tondan, 989 milyon tona yükselmiştir. Elektrik Ocaklarındaki (EO) üretim, 1990 yılındaki 218 milyon tondan, %88.5 oranında artışla, 411 milyon tona yükselirken, Açık Ocaklardaki (OHF) üretim ise, 1990 yılındaki 117 milyon tondan, %85.5 oranında azalışla, 17 milyon tona gerilemiştir.

TABLO-20: YÖNTEMLERE GÖRE DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİMİ (MİLYON TON)

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	% değişim (10/09)
BOF	424	436	496	739	819	900	892	864	989	133,3
EO	218	248	288	360	395	416	409	342	411	88,5
OHF	117	55	37	32	33	30	28	16	17	-85,5
Diğer	11	18	28	13	2	1	12,0	14	13	18,2
Toplam	770	757	849	1.144	1.249	1.347	1.341	1.236	1.430	85,7

BOF: Bazık Oksijen Fırını; EO:Elektrik Ocağı; OHF: Açık Ocak (Bessemer prosesi)
Kaynak: WSA

GRAFİK-17: YÖNTEMLERE GÖRE DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİMİ (MİLYON TON ; %PAY)

Kaynak: WSA

2010 yılındaki 1.43 milyar tonluk üretimin, %69.2'si BOF'larda, %28.7'si EO'larda ve %1.2'si ise OHF'lerde gerçekleştirilmiştir. 20 yıllık dönemde BOF'ların üretim içerisindeki payı, %55.1'den %69.2'ye yükselirken, EO'ların payı, %28.3'den %28.7'ye yükselmiştir. Çin'in, sahip olduğu kömür ve cevher rezervlerini kullanabilmek için yeni yatırımlarında, entegre tesisleri daha fazla tercih etmesi, BOF'lardaki üretim oranı artışlarında etkili olmuştur.

TABLO-21: DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİM YÖNTEMLERİNİN PAYLARI (%PAY)

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BOF	55,1	57,6	58,4	64,6	65,6	66,8	66,5	69,9	69,2
EO	28,3	32,8	33,9	31,5	31,6	30,9	30,5	27,7	28,7
OHF	15,2	7,3	4,4	2,8	2,6	2,2	2,1	1,3	1,2
Diğer	1,4	2,4	3,3	1,1	0,2	0,1	0,9	1,1	0,9
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: WSA

Söz konusu üretim oranlarındaki BOF'lar lehine değişimin, kısmen BOF'ların esnek olmayan üretim teknolojileri nedeniyle, kriz şartlarında da üretimlerini kesintisiz bir şekilde sürdürmeleri ile ilgili olduğu değerlendirilmekte ve önümüzdeki yıllarda EO'ların toplam çelik üretimindeki paylarının, yeniden %30'lara çıkması beklenmektedir.

Çin hariç tutulduğunda, 1990 yılında %56.3 olan BOF'ların üretimdeki payı, 2010 yılında %52.7'ye düşmüş, aynı dönemde EO'ların payı ise, %29'dan %43.5'e yükselmiştir.

TABLO-22: ÇİN HARIÇ, DÜNYA HAM ÇELİK ÜRETİM YÖNTEMLERİNİN PAYLARI (%PAY)

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BOF	56,3	58,8	54,2	54,0	53,4	52,8	52,0	52,0	52,7
EO	29,0	34,7	37,2	40,3	42,4	43,5	43,2	43,4	43,5
OHF	14,8	6,3	5,0	4,1	4,0	3,5	3,3	2,4	2,1
Diğer	0,0	0,2	3,6	1,6	0,2	0,1	1,4	2,1	1,6
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: WSA

BOF ve EO'lardaki kapasite artışlarının, Çin ve Hindistan gibi kapasitelerini çok fazla arttıran ülkelerdeki üretim yapısının gelişimine bağlı olarak şekilleneceği değerlendirilmektedir. Çin'in artan çelik tüketimi zamanla büyük bir hurda arzını da beraberinde getireceğinden, orta ve uzun vadede, EO'lu üretim teknolojilerine yönelme söz konusu olabilecektir. Diğer taraftan Hindistan'da da, EO'lu tesislerin kapasitelerinde artış beklenmektedir. Ancak, Hindistan'ın kendi demir cevheri rezervlerini değerlendirebilmek için, hurda yerine sünger demir kullanmayı tercih etmesi ihtimal dahilindedir.

4.2. DÜNYA ÇELİK İHRACATI

Global finans krizinin de olumsuz etkileri ile, 2009 yılındaki dünya yarı ve nihai çelik ürünleri ihracatı, 2008 yılına göre, %25.2 oranında azalışla, 326 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir. 2010 yılında, krizin etkilerinin kısmen azalması sonucu, ihracat yeniden artış eğilimi göstermiş, 2010 yılında dünya çelik ürünleri ihracatı, 2009 yılına göre, %18.7 oranında artışla, 387 milyon tona ulaşmıştır.

TABLO-23: DÜNYA YARI VE NİHAİ ÇELİK ÜRÜNLERİ İHRACATI (MİLYON TON)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	% değişim (10/09)
367	300	313	333	366	371	418	435	436	326	387	19

Kaynak: WSA

2010 yılındaki en büyük çelik ihracatçısı ülkeler arasında Japonya, 42.7 milyon ton ve %11 pay ile ilk sırada, Çin, 41.6 milyon ton ve %10.8 pay ile ikinci sırada, Rusya 27.4 milyon ton ve %7.1 pay ile üçüncü sırada, Almanya, 25.4 milyon ton ve %6.6 pay ile dördüncü sırada, Türkiye ise 16.2 milyon ton ve %4.2 pay ile 7. sırada yer almışlardır.

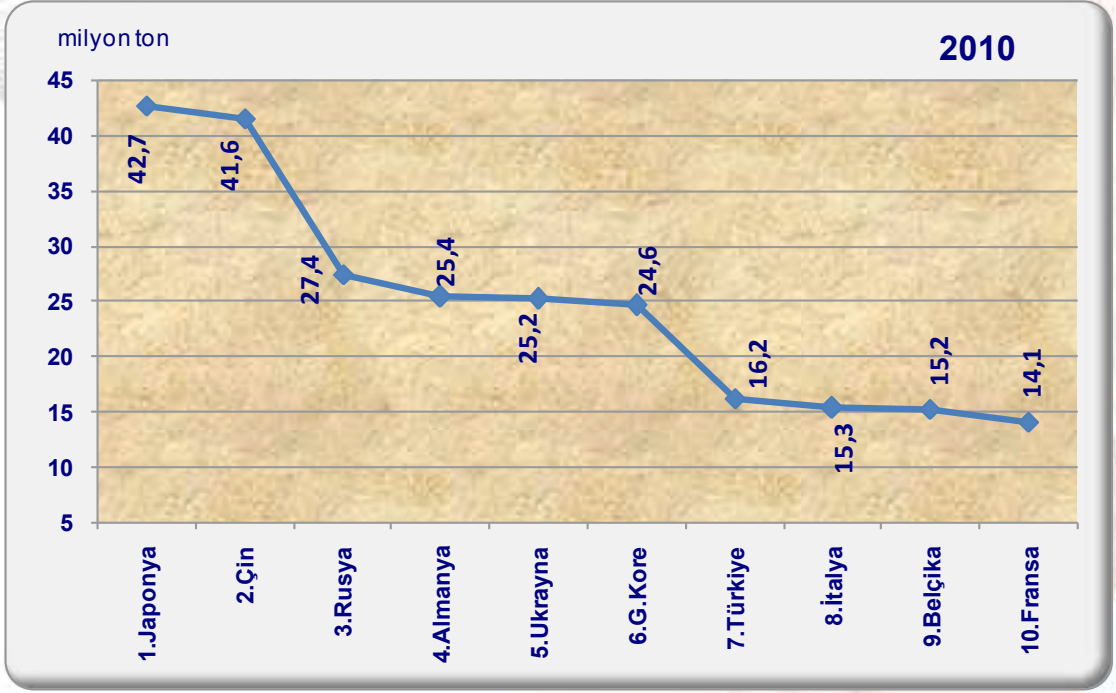
TABLO-24: DÜNYANIN EN BÜYÜK ÇELİK İHRACATÇI ÜLKELERİ (MİLYON TON)

Sıra-2010	Ülke	2009	2010	% değişim (10/09)	% pay 2010
1	Japonya	33,3	42,7	28,2	11,0
2	Çin	24,0	41,6	73,3	10,8
3	Rusya	27,6	27,4	-0,7	7,1
4	Almanya	20,8	25,4	22,1	6,6
5	Ukrayna	24,0	25,2	5,0	6,5
6	Güney Kore	20,2	24,6	21,8	6,4
7	Türkiye	17,4	16,2	-6,9	4,2
8	İtalya	12,8	15,3	19,5	4,0
9	Belçika	12,8	15,2	18,8	3,9
10	Fransa	12,0	14,1	17,5	3,6
	Dünya	326,3	386,9	18,6	100,0

Kaynak: WSA

Rakamlar, Türkiye'nin kademeli bir şekilde dünya çelik ihracatındaki konumunu iyileştirdiğini ve gelişmiş çelik ihracatçısı ülkeleri, geride bıraktığını göstermektedir.

GRAFİK-18: DÜNYANIN EN BÜYÜK ÇELİK İHRACATÇI ÜLKELERİ - 2010 (MİLYON TON)

Kaynak: WSA

4.3. DÜNYA ÇELİK İTHALATI

2010 yılında dünya yarı ve nihai çelik ürünleri ithalatı, 2009 yılına göre, %17 oranında artışla, 378 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

TABLO-25: DÜNYA YARI VE NİHAİ ÇELİK ÜRÜNLERİ İTHALATI (MİLYON TON)

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	% değişim (10/09)
299	293	313	332	362	364	409	425	424	322	378	17

Kaynak: WSA

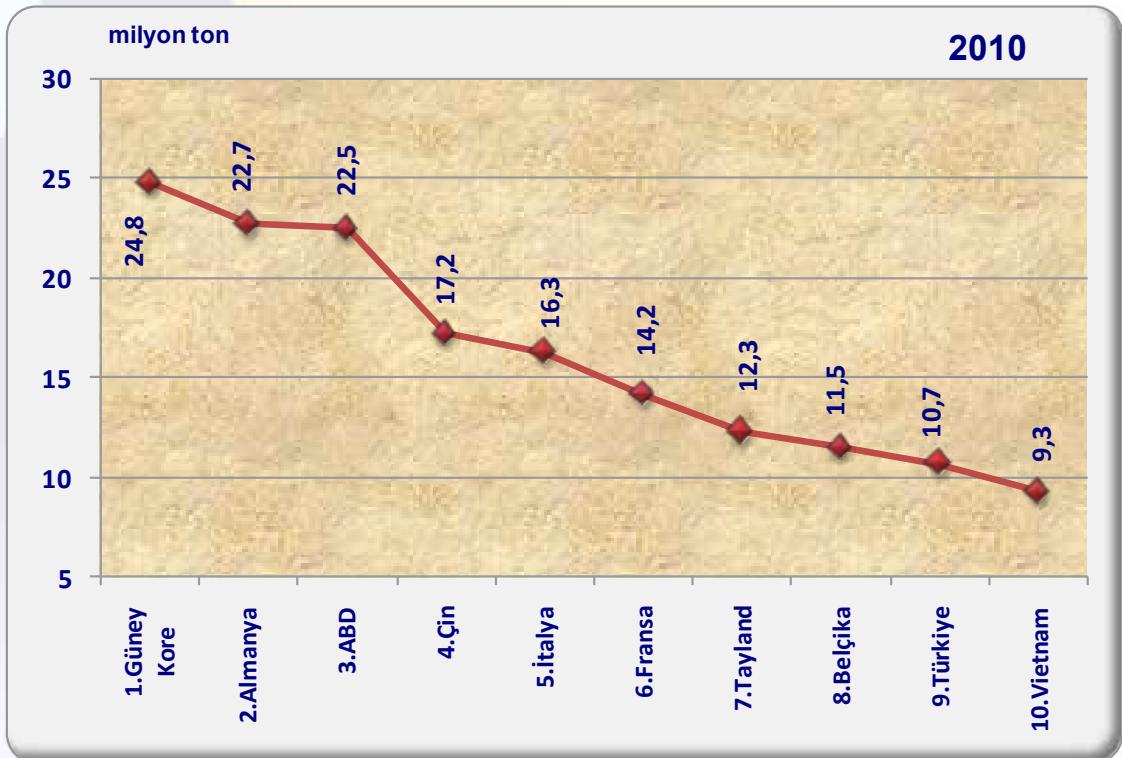
2010 yılında, demir çelik ürünleri ithalatında, Güney Kore 24.8 milyon ton ve %6.6 pay ile ilk sırada, Almanya 22.7 milyon ton ve %6 pay ile ikinci, ABD 22.5 milyon ton ve %6 pay ile üçüncü, Çin 17.2 milyon ton ve %4.6 pay ile dördüncü sırada yer alırlarken, Türkiye 10.7 milyon ton ve %2.8 pay ile 7. sırada yer almışlardır.

TABLO-26: DÜNYANIN EN BÜYÜK ÇELİK İTHALATÇI ÜLKELERİ (MİLYON TON)

Sıra-2010	Ülke	2009	2010	%değişim 10/09	% pay 2010
1	Güney Kore	20,3	24,8	22,2	6,6
2	Almanya	17,7	22,7	28,2	6,0
3	ABD	15,3	22,5	47,1	6,0
4	Çin	22,4	17,2	-23,2	4,6
5	İtalya	12,6	16,3	29,4	4,3
6	Fransa	11,4	14,2	24,6	3,8
7	Tayland	9,0	12,3	36,7	3,3
8	Belçika	9,7	11,5	18,6	3,0
9	Türkiye	10,2	10,7	4,9	2,8
10	Vietnam	9,1	9,3	2,2	2,5
	Dünya	321,9	377,8	17,4	100,0

Kaynak: WSA

Türkiye bir taraftan çelik ihracatını arttırırken, diğer taraftan da ithalatını azaltmaktadır. Önümüzdeki yıllarda Türk çelik sektörünün Türkiye'nin dış ticaret açığının kapatılmasına olan katkısı, hızlı bir şekilde artmaya devam edecektir.

GRAFİK-19: DÜNYANIN EN BÜYÜK ÇELİK İTHALATÇI ÜLKELERİ - 2010 (MİLYON TON)

Kaynak: WSA

5. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KİŞİ BAŞI HAM ÇELİK TÜKETİMİ

2000-2010 yılları arasındaki dönemde, kişi başına ham çelik tüketiminde ilk 3 sırayı Güney Kore, Japonya ve Almanya almış, 2010 yılında Güney Kore'nin kişi başına ham çelik tüketimi 1.122 kg/kişi, Japonya'nın 539 kg/kişi ve Almanya'nın 500 kg/kişi seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Çin'in kişi başına ham çelik tüketimi son 10 yıllık dönemde, düzenli bir şekilde yükselmeye devam etmiş, 2010 yılında, 2000 yılına göre, %308 oranında, 2009 yılına göre ise, %4.2 oranında artarak, 445 kg/kişi'ye ulaşmıştır.

AB ülkelerinin kişi başına çelik tüketimi, 2007 yılında 448 kg/kişi ile, 10 yıllık dönemin en yüksek seviyesine ulaştıktan sonra, 2008 yılında 415 kg/kişi'ye, 2009 yılında ise en düşük seviye olan 263 kg/kişi'ye gerilemiştir. Global ekonomik krizin aşılmaya başlandığı yıl olan 2010 yılında, yeniden yükselme eğilime girerek, 326 kg/kişi olmuştur.

TABLO-27: DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE KİŞİ BAŞI HAM ÇELİK TÜKETİMİ (KG/KİŞİ)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
G.Kore	854	842	957	997	1.026	1.021	1.085	1.190	1.267	975	1.122	
Japonya	628	592	579	600	632	650	653	674	653	446	539	
Almanya	512	485	460	462	470	468	512	559	542	358	500	
Çin	109	134	160	200	221	277	300	333	343	427	445	
Türkiye	202	137	170	208	227	269	304	359	320	265	341	384
AB-27	380	369	363	382	389	371	420	448	415	263	326	
ABD	473	401	411	365	423	383	431	379	340	203	292	
İngiltere	255	253	236	236	249	201	242	240	214	159	163	
Dünya	150	150	158	166	180	190	205	218	215	196	221	

Kaynak: WSA ve DÇÜD

2011 yılında Türkiye'nin kişi başına ham çelik tüketimi, 2000 yılına göre %90 oranında, 2010 yılına göre %12.6 oranında artarak, 384 kg/kişi seviyesine ulaşmıştır. 2002 yılından 2008 yılına kadar, yıllık ortalama %18 civarında artışla ilerleyen kişi başına ham çelik tüketimimiz, global ekonomik krizinin baş gösterdiği, 2008 yılında %11 oranında, krizin etkilerinin en yoğun yaşandığı 2009 yılında ise %17 oranında azalmıştır. 2010 yılındaki ekonomik canlanma ile yeniden artmaya başlayan çelik tüketimimiz, kişi başına ham çelik tüketimine, %29 oranında artış olarak yansımış ve 341 kg/kişi'ye ulaşmıştır. 2011 yılında ise, %13 oranında artışla, 384 kg/kişi olmuştur.

6. DEMİR ÇELİK SEKTÖRÜNÜN SWOT ANALİZİ

6.1. SEKTÖRÜN GÜÇLÜ YÖNLERİ VE FIRSATLAR

- Talebin ve tüketimin güçlü olması,
- Başta altyapı ve inşaat sektörleri olmak üzere bir çok sanayi sektörünün yüksek miktarlardaki potansiyel ihtiyaçları,
- Yurtiçi çelik tüketimindeki büyük gelişme potansiyeli,
- Yüksek kapasiteye sahip olunması,
- Dönüşüm programları çerçevesinde kapasitedeki iyileştirmeler,
- Kalifiye işgücü,
- Tesislerin büyük bir bölümünün, yeni ve güçlü bir teknolojik yapıya sahip olmaları,
- Teknik bilginin üst seviyede bulunması ve teknolojik gelişmeleri yakından takibe yönelik, sürekli yatırım kültürü,
- Teknolojik donanım ve tecrübe itibarıyla uluslararası rekabet gücü,
- Uluslararası standartlarda katma değeri yüksek ürün üretimine odaklılık,
- Firmaların ve karar mekanizmalarının dinamik yapısı,
- Sektörün tümüyle, özel sektör hüviyetinde bulunması,
- AB mevzuatına uyum çalışmaları,
- Yüksek çevre bilinci ve çevre koruma faaliyetlerinin sürdürülmesi,
- Orta Doğu, Doğu Avrupa ve Kuzey Afrika gibi büyüyen pazarlara yakınlık,
- Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin gelişme potansiyeli yüksek otomotiv endüstrileri.

6.2. SEKTÖRÜN ZAYIF YÖNLERİ VE TEHDİTLER

- Başta enerji olmak üzere, girdi maliyetlerinin yüksek seviyede olması,
- Kamu kesiminin, girdi maliyetlerini arttıran yaklaşımları, fon ve kesinti uygulamaları,
- Hammaddenin önemli bir kısmının ithalat yoluyla temin edilmesi,

- Hammadde piyasalarındaki tekelleşme eğilimi,
- Hammadde fiyatlarındaki süreklilik taşıyan artış eğilimi,
- BDT'li üreticilerin ve konsolidasyona giden dünya çelik devlerinin, ucuz girdi teminine yönelik yatırımları,
- Doğal gaz ve elektrik üretiminde, tekel konumundaki tedarikçilere bağımlılık,
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yatırımları yavaşlatan ve rekabet gücünü düşüren yaklaşımları,
- Yüksek maliyetli çevre yatırımları,
- Çevre şartlarının hassaslaşması ve "iklim değişikliğine uyum"a yönelik maliyetlerin yüksek olması,
- Global çelik sektöründeki yatay ve dikey bütünleşmeler nedeniyle, ortaya çıkan güçlü rakipler,
- Kalitesiz ve ucuz ürün ithalatını engelleyici mekanizmaların yetersiz olması,
- Piyasadaki üretici sayısının fazlalığı,
- Yatırımlara AB mevzuatı dışında devlet yardımı sağlanmasının sona ermesi,
- İşçilik maliyetlerinin rakip ülkelere kıyasla yüksek olması,
- Kâr marjlarının karşılaştırmalı olarak, düşük seviyede kalması,
- Başta Rusya ve Ukrayna olmak üzere, rakip üreticilerin bulunduğu ülkelerin uyguladığı doğrudan ve dolaylı devlet yardımları,
- Potansiyel pazarlardaki korumacı yaklaşımlar,
- Global çelik sektöründeki fazla kapasiteler,
- Çin'in sahip olduğu büyük kapasitenin, fiyatlar üzerinde sürekli baskı oluşturması,
- Çin'in net ihracatçı konumunu geliştirerek sürdürmesi,
- Çin'in yüksek ham çelik üretimine bağlı olarak, hammadde tüketimini arttırması,
- AB'nin 3.ülkelerle imzaladığı Serbest Ticaret Anlaşmaları'nın Türkiye'yi kapsamaması,
- Çelik servis merkezlerinin yetersizliği,
- Demiryolu alt yapısının yetersizliği.

7. YATIRIM ORTAMININ İYİLEŞTİRİLMESİ İLE BÖLGESEL TEŞVİK VE YARDIMLAR

Demir çelik sektörümüz, dünya çapındaki en son teknolojileri kullanan ve bu sayede, AB ve ABD gibi kalite beklentisi son derece yüksek olan ülkelerin ihtiyaçlarını karşılayan kaliteli ürünlerle, dünya geneline ihracat yapabilen bir sektör konumundadır.

2008 yılının son çeyreğinden itibaren yaşanan global krizin, Türkiye ekonomisi üzerindeki olumsuz etkilerine rağmen, çelik endüstrisi yatırımlarına devam etmiştir. 2009 yılında ham çelik üretim kapasitesi, 38.3 milyon tona, 2010 yılında 42.7 milyon tona ve 2011 yılında ise 47 milyon tona yükselmiştir. Kapasitedeki söz konusu artışın büyük bir bölümü, Ülkemizin ithalat yaparak yurtiçi talebe cevap vermeye çalıştığı, yassı ve yapısal çelik ürünlerinin üretimine yönelik olmuştur.

2007 yılında 4.7 milyon ton olan slab üretim kapasitesi, 2009 yılında 12.2 milyon tona, 2010 yılında 13.4 milyon tona, 2011 yılında ise 15.8 milyon tona ulaşmıştır. 2015 yılına kadar, Türkiye'nin yassı ürünlerde kendi ihtiyacını karşılar duruma gelmesi ve çelik sektörünün ülkemizin ödemeler dengesi açığının kapatılmasına olan katkısının arttırılması hedeflenmektedir.

1996 yılında Türkiye ile Avrupa Kömür Çelik Topluluğu (AKÇT) arasında imzalanmış bulunan Serbest Ticaret Anlaşmasının kısıtlayıcı hükümleri nedeniyle, çelik sektörüne teşvik verilememektedir. Bu nedenle sektörün girdi maliyetleri üzerindeki yüklerin kaldırılması büyük önem taşımaktadır.

8. SEKTÖRDE YENİ YÖNELİMLER

Türk demir çelik sektörü, teknolojinin rekabet gücü açısından öneminin bilinci içerisinde, dünyadaki son teknolojik gelişmeleri yakından takip etmektedir. Sektör tarafından yeni ürünlerin geliştirilmesine ve katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesine giderek daha fazla kaynak tahsis edilmektedir.

Demir çelik sektörümüzde hâlâ ağırlıklı olarak uzun inşaat demiri üretiliyor olmasına rağmen, son yıllarda yassı mamûle yönelik yatırımların artırılması ile yassı mamûle üretim kapasitesindeki açığımızın kapatılması yönünde ciddi başarılar elde edilmiştir. Yassı mamûlün yanı sıra, vasıflı çelik ve yapısal çelik ürünlerindeki kapasite artışına yönelik AR-GE ve proje çalışmaları da devam etmektedir.

Çin'in son yıllarda dünya çelik üretimindeki payını olağanüstü ölçüde arttıran yeni yatırımları ve dünya genelinde yaşanan yatay-dikey konsolidasyonlar, Ülkemiz demir-çelik sektörünün bugünkü konumunu koruyabilmesi için, özel tedbirler alınmasını şart kılmaktadır. Bu cümleden olarak;

- Üretim maliyetlerinin, Rusya, Ukrayna ve Çin gibi rakiplerimizle aynı seviyelere düşürülmesi,
- Devletin sektör üzerinde ek maliyetler yaratmaması,
- Girdi maliyetlerinin düşürülmesi,
- Sektördeki yeniden yapılanma ve katma değeri yüksek ürünlerin üretimine yönelik ürün dönüştürme çalışmaları ile AR-GE ve çevre yatırımları gibi projelerin önündeki bürokratik engellerin kaldırılması,
- Katma değeri daha yüksek ürünlerin yanı sıra, daha sofistike ürünlerin üretilmesine ve verimliliğin artırılmasına yönelik AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesi,

hayati önem taşımaktadır.

Önümüzdeki yıllarda, yassı ve vasıflı çelik ürünleri gibi katma değeri yüksek ürünlere yönelik olarak, demir çelik sektörünün üretim kapasitesinde gerçekleştireceği artışlar, arz-talep ve ihracat-ithalat dengelerinin daha sağlıklı bir zemine oturtulmasına katkıda bulunacaktır.

9. SEKTÖRÜN YAPISAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

Sektörümüzün uluslararası piyasadaki rekabet gücünün korunması ve üretim faaliyetlerinin geliştirilmesi açısından;

- Hurda ve kömür ithalatına yönelik olarak uygulanan çevre katkı payı tahsilatına son verilmesi,
 - Sanayi kesimine, üretimin tüketimden fazla olduğu hafta sonları ve bayram tatillerinde, gece tarifesi uygulanması,
 - TRT payı, belediye payı ve enerji fonu gibi kesintilerin kaldırılması,
 - Kesinti ve vergilerin KDV matrahı dışında tutulması,
 - Elektrik enerjisi fiyatlarında, tüketim miktarını esas alan ve tüketim arttıkça fiyatlarda düşüş sağlayan, AB ülkelerindeki sanayi tarife gruplarına benzer bir düzenlemeye gidilmesi,
 - Dahilde İşleme Rejimi (DİR) uygulamasının, piyasayı çarpıtıcı sonuçlar doğuran esnekliklerinin kaldırılarak, ithal edilen ürünlerin, birebir ihraç edilecek üründe kullanılmasını zorunlu kılacak bir çerçeveye oturtulması,
 - Özellikle yassı ve vasıflı ürünlerde, yerli mamûllerin tüketimini teşvik edecek mekanizmaların geliştirilmesi,
 - Sektörün başlattığı yatırımların hızlandırılmasını teminen, çevre ile ilgili olanların başta olmak üzere, yatırımların önündeki bürokratik engellerin kaldırılması,
- büyük önem taşımaktadır.

10. SEKTÖRÜN AB UYUM SÜRECİNDE GELDİĞİ NOKTA VE KARŞILAŞILAN UYUM SORUNLARI

1996 yılında, AB ile imzalanan demir çelik ürünleri ticaretinde gümrük vergilerinin kademeli olarak kaldırıldığı Avrupa Kömür Çelik Topluluğu Anlaşması (AKÇT) gereğince, kapasite artırımına yönelik devlet yardımları yasaklanmış, istisnai olarak, ürün dönüşümü, modernizasyon, AR-GE ve çevre yatırımları konularındaki devlet yardımlarına, belirli şartlarla 5 yıl süre ile izin verilmiştir.

AKÇT ile imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması, demir çelik sektörümüzün, Avrupa Birliği ile entegre olmasına imkân sağlamıştır. Sektörümüz, 1996 yılından bu yana, Avrupa Birliği'nde yerleşik çelik üreticileri ile, maliyetler açısından son derece büyük dezavantajlarına rağmen, başa baş rekabet etme becerisini göstermiş ve AB piyasasında ciddi bir pazar payına sahip olmuştur. Sektörümüz aynı zamanda, AKÇT Anlaşmasının gereği olarak, devlet yardımları almadan, hızlı bir şekilde büyüme başarısını da göstermiştir.

AKÇT ile aramızdaki Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde, Ekonomi Bakanlığı AB Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonunda, 2001 yılından sonra başlatılan, "Türk Demir Çelik Sektörünün Yeniden Yapılandırılması Plânı"nın hazırlık çalışmalarına, sektör kuruluşları da iştirak etmiş ve gerekli teknik desteği vermiştir. Plân'ın ilk taslağı, 2003 yılı sonunda, daha sonra da, revize edilmiş hali 2006 yılında, AB Komisyonu'na sunulmuştur. AB Komisyonu yaptığı değerlendirmelerde, Plân'a dahil olmak isteyen firmalardan, "Bireysel İş Plânı" hazırlamalarını talep etmiştir. Ancak, başlangıçta Plân'a dahil olmak isteyen üretici kuruluşlarımızın bir kısmı, uzayan süreç içerisinde, Plân'dan feragat etmek istediklerini bildirmişlerdir. Ulusal Yeniden Yapılandırma Plânı, AB Komisyonu'nun talebi üzerine, ana metin ve diğer bilgiler, ilgili kuruluşların görüşleri doğrultusunda revize edilerek, 29 Mayıs 2009 tarihinde, Dışişleri Bakanlığı kanalı ile AB Konseyi'ne iletilmek üzere, AB Komisyonu'na gönderilmiştir.

Türk Demir Çelik Sektörü, AB ile uyum çalışmalarını en erken başlatan sektörlerden biri olarak, gerek kalite ve gerekse, çevre konusunda, AB standartlarına uyum konusunda, çok yönlü çaba içerisinde. AB ile uyum sürecinde, Çevre, Kalite ve Enerji, İşçi Sağlığı ve Güvenliği vb konularda, mevzuatımızın, AB direktifleri birebir tercüme edilerek, ilgili

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

sektör kuruluşlarının görüş ve değişiklik önerileri yeterince dikkate alınmadan ve ülke koşulları göz önünde tutulmayarak, gerekli alt yapı oluşturulmadan yürürlüğe konulması, büyük sorunlar yaratmaktadır. Bu şekilde hazırlanmış bulunan tebliğ ve yönetmelikler, gereksiz bürokrasiye sebebiyet vererek, maliyetleri olağanüstü derecede arttırmakta, sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamadığı gibi, üretim faaliyetlerini de aksatmaktadır.

11. SEKTÖREL YAPILANMA

TOBB Demir-Demirdışı Metaller Sektör Meclisi faaliyetlerinin koordine edilmesinde etkin rol oynayan sektörümüz, yurtiçinde çok sayıda sivil toplum örgütünün üyesidir. Yurtdışında ise üyesi olduğumuz Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Dünya Çelik Derneği (WSA) ve Avrupa Çelik Derneği (EUROFER) gibi uluslararası kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen çalışmalara, aktif bir şekilde iştirak etmektedir.

12. SEKTÖRÜN REKABET GÜCÜNÜN ARTIRILMASI VE VERİMLİLİK

Türk demir çelik sektörü, girdilerini teşkil eden hurda ve cevherde büyük oranda ithalata bağımlı olması sebebiyle, dış etkenlere açık bir konumda bulunmakta ve Çin, Avrupa ve Amerika'daki gelişmelerden etkilenmektedir. Bu nedenle, girdi maliyetleri açısından, avantajlı bir konumda olmadığı görülmektedir. Girdi maliyetlerinin önemli unsurlarından olan enerji, hurda, kok kömürü ve cevher fiyatlarında yaşanan artışlar, sektörü zor durumda bırakmaktadır. Rusya ve Ukrayna gibi kendi hammadde kaynaklarına sahip olan ülkelerdeki üreticiler ise, maliyet açısından avantajlı konuma gelmişlerdir. Söz konusu ülkeler hurda ihracatına getirdikleri vergi ve tarife dışı engellerle de, çelik sektörlerini desteklemektedir. Ayrıca, işgücü maliyetlerinin, sektörün en önemli rakiplerinden olan BDT ülkelerindeki çelik üreticilerine göre yüksek olması, sektörümüzü olumsuz yönde etkilemektedir.

Çin'in çelik üretiminde, kendine yetebilir konuma gelmesi sonrasında, zaman içerisinde arz fazlalığı sebebiyle ihracatçı konumuna geçmesi, piyasadaki rekabetin daha da artmasına sebep olmuştur.

Sektör kuruluşları, üretim maliyetlerini düşürebilmek ve uluslararası piyasadaki rekabet avantajını arttırabilmek için, enerji verimliliği çalışmalarına ağırlık vermekte ve teknolojilerini sürekli bir şekilde güncel tutarak, rekabet güçlerini korumaya çalışmaktadır.

Ekonomi Bakanlığı tarafından 2010 yılının Eylül ayında başlatılmış bulunan 'Yerli Girdi Tedarik Stratejisi' çalışmaları kapsamında;

- Dış ticarete ihtiyaç duyulan girdilere en uygun şartlarda, uygun fiyatlarla, engelsiz olarak erişim imkânının sağlanması,
- Girdi tedarikinde, mümkün olabildiğince, atıl kalan iç kaynaklara yönelmesi ve ithalat bağımlılığının azaltılması,
- Girdi tedariki ve kullanımında kaynak verimliliğini sağlayacak çözümler üretilmesi,

hedeflenmektedir. Söz konusu çalışmada belirlenen hedeflere ulaşılması halinde; demir çelik sektörümüzde, girdi tedarikinde etkinliğin ve verimliliğin artırılması, rekabet gücünün iyileştirilmesi, yerli tedarik imkânlarının geliştirilmesi ve buna yönelik politika önerilerinin ortaya konulması mümkün olabilecektir.

13. 2023 YILI HEDEFLERİ

Dünyanın 10'uncu, Avrupa'nın ise 2'inci en büyük çelik üreticisi konumunda bulunan Türkiye'nin çelik üretim kapasitesi, son yıllarda dünya ortalamasının üzerinde bir hızla artış göstermiş ve 2000 yılındaki 19.8 milyon tondan, global kriz döneminde de sürdürülmüş bulunan yatırımlar sayesinde, 2011 yılında 47 milyon ton seviyesine yükselmiştir. Demir çelik sektörümüze yönelik yatırımlardaki hızlı artış devam etmektedir.

Özellikle yeterli çelik üretimleri bulunmayan, buna karşılık, yüksek miktarlarda çelik tüketen Orta Doğu ve Kuzey Afrika bölgelerine ihracat açısından elverişli bir coğrafyada yer alması, teknik bilgi birikiminin üst seviyede bulunması, çelik sektörümüze hızla yeni yatırımlar çekmekte ve Ülkemizi, bölgenin çelik üretim merkezi haline getirmektedir. Dünya çelik sektöründe önemli bir güç olan Türkiye lehine esen bu rüzgarın, iyi değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

2011 yılı itibarıyla, 47 milyon ton seviyesinde bulunan çelik sektörümüzün üretim kapasitesinin, 2015 yılında 55 milyon tona ve 2023 yılında 85 milyon tona, üretimimizin ise, 70 milyon tona ulaşması hedeflenmektedir. Mevcut durum itibarıyla, dünyanın en büyük 10'uncu çelik üreticisi olan Türkiye'nin, 2023 yılında 7'nci sıraya yükselmesi ve Almanya'yı da geride bırakarak, Avrupa'nın en büyük çelik üreticisi konumuna ulaşması hedeflenmektedir.

1990'lı yıllardan bu yana devam eden ve dış ticaret açığımızı arttıran yassı ürün ithalatına son verilebilmesini teminen, son 5 yıl içerisinde gerçekleştirilen yassı ürün ağırlıklı yatırımlar sonucunda, yıllardır %15 seviyesinde bulunan yassı ürünlerin toplam ham çelik üretimi içerisindeki payı, 2011 yılı itibarıyla %28.5 seviyesine ulaşmıştır. 2023 yılına kadar, katma değeri yüksek yassı, paslanmaz ve yapısal çelik ürünlerine yönelik yatırımlar sürdürülerek, yassı ürünlerin toplam kapasite içerisindeki payının, gelişmiş ülkelerdeki yapıya benzer şekilde %50'nin üzerine çıkartılması ve 2015 yılından itibaren uzun ürünlerde olduğu gibi, yassı ürünlerde de net ihracatçı konumuna ulaşılması hedeflenmektedir.

Hızla artmakta olan vasıflı ve paslanmaz çelik üretimimizin de, 2023 yılı için 55 milyar dolar olarak belirlenmiş bulunan ihracat hedefimize ulaşmada, önemli bir katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Sektörün uluslararası piyasadaki rekabet gücünü sınırlandıran, dünya çapındaki talep daralması ve yüksek girdi maliyetleri sebebiyle, milyarlarca dolar tutarında kaynak tahsisi ile oluşturulan kapasitelerin etkin bir şekilde kullanılmaması sonucu, çelik sektörümüz

2010 yılında sadece %71 kapasite kullanım oranı (KKO) ile faaliyet göstermiştir. Sektörün, gerek dünya ve gerekse Ülkemizde yeniden iyileşmeye başlaması ile 2011 yılında ise, KKO %76 seviyesine yükselmiştir.

Demir çelik sektörümüzün, 2023 yılı için belirlenen 500 milyar dolarlık ülke ihracatına azami katkı sağlayabilmesi ve belirlenen hedeflerin de üzerine çıkabilmesi için, uluslararası piyasalarda rakipleri ile eşit koşullarda rekabet edebilmesini mümkün kılacak şartların oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Demir çelik sektörümüz, diğer sektörlerden farklı olarak, AKÇT (Avrupa Kömür Çelik Topluluğu) ile Türkiye arasında 1996 yılında imzalanmış bulunan Serbest Ticaret Anlaşması gereğince, devlet yardımlarından yararlanamamakta, ancak ihrac pazarlarında doğrudan devlet teşvikleri ile ayakta tutulan firmalar ile rekabet etmektedir. Bu yönüyle, "Sanayi Stratejisi Belgesi"nde yer alan, başta enerji ve çevre katkı payı olmak üzere, sektörün girdi maliyetlerinin düşürülmesine yönelik tespit ve tekliflerin, daha fazla gecikmeksizin hayata geçirilmesi, yalnızca sektörün uluslararası piyasadaki rekabet gücünün arttırılması yönünden değil, Türkiye'nin hızla büyüyen dış ticaret ve ödemeler dengesi açığının azaltılması açısından da hayati önem taşımaktadır.

Çelik sektörümüz, üzerindeki yüklerin hafifletilmesi ile, kapasite kullanım oranını rahatlıkla %80'lerin üzerine çıkartacak, ihrac satışlarını çok daha yüksek seviyelere taşıyacak ve 2023 yılı için belirlenmiş olan ihracat hedefini aşacak potansiyele ve güce sahip bulunmaktadır.

Çelik sektörümüz, üzerindeki yüklerin hafifletilmesi ile, kapasite kullanım oranını rahatlıkla %80'lerin üzerine çıkartacak, ihrac satışlarını çok daha yüksek seviyelere taşıyacak ve 2023 yılı için belirlenmiş olan ihracat hedefini aşacak potansiyele ve güce sahip bulunmaktadır.

ALÜMİNYUM SANAYİİ

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

1. GİRİŞ

Dünyada çelikten sonra en çok üretilen malzeme olan alüminyum, inşaat sektöründe, özellikle çatı ve cephe kaplama, kapı ve pencere, merdiven, iskele ve sera yapımlarında yoğun olarak kullanılmaktadır. Bunların dışında, otomotiv, uçak ve vagon yapımı, elektrik, ambalaj, taşıt komponenti, tel ve kablo üretimi, makine ve mankine elemanları ile metalurji alanlarında da kullanımı bulunmaktadır. AR-GE araştırmalarının sonucunda, günümüzde savunma sanayiinde de kullanılmaya başlanmıştır.

Dünyada hâlâ genç bir metal olarak kabul edilen alüminyumun, korozyon dayanıklılığı yüksek, ömrü uzundur. Alüminyum, inşaat sektöründe %37 oranında kullanılmaktadır. Alüminyumun tercih edilebilirliğinin en büyük nedenleri arasında, hafifliği, ömrünün uzunluğu, dış etkenlere ve değişik iklim şartlarına karşı dayanıklılığı, kolay biçimlendirilebilmesi, düşük bakım maliyetleri, renklendirilebilmesi ve teknolojik açıdan sonsuz ürün çeşitliliği gibi alternatif özelliklere sahip olması bulunmaktadır.

Alüminyum dünyada bileşik (oksit) halinde bulunur. En önemli hammaddesi boksittir. Dört ton boksitten bir ton alüminyum elde edilmektedir. Boksit rezervleri dikkate alındığında, Türkiye'nin, dünyanın boksit rezervinin %1'ini barındırdığı bilinmektedir. Cevherlerin %95'i (422 milyon ton), Toroslar kuşağında yer almaktadır.

Alüminyum sanayii, birincil ve ikincil olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İkincil alüminyum, hurdadan elde edilmektedir. Üretim yöntemlerine göre de alüminyum ürünleri, hammadde (külçe, biyet) ve yarı ürünler (ara mallar) olan ekstrüzyon ürünleri (alüminyum profiller, çubuklar, lamalar, filmaşinler), yassı ürünler (levha, şerit, folyo), döküm ürünleri ve iletkenler olarak gruplandırılmaktadır.

Alüminyumun yeniden değerlendirilmesi sonucu elde edilen ikincil alüminyuma olan talep, yüksek enerji maliyetleri ve çevreci yaklaşımlara paralel olarak artmaktadır. İkincil alüminyum, birincil alüminyumda harcanan enerjinin, yalnızca %5'i kadarını tüketmektedir. Bu nedenle, maliyetleri düşüktür.

Bazı Ar-Ge araştırmalarında ve mühendislik uygulamalarında çeliğe alternatif olarak alüminyum tercih edilmektedir. Özellikle köprü inşaatlarında kullanılan alüminyum sayesinde, yük taşıma kapasiteleri artmakta, ölü yük ağırlığı azalmakta ve yüksek korozyon mukavemeti gözlenmektedir.

2. DÜNYADA ALÜMİNYUM SANAYİİ

Alüminyum ilk olarak 1808 yılında İngiltere’de ortaya çıkmıştır. Alüminyumun endüstriyel çapta üretimi ise, 1886 yılında elektroliz yöntemi ile başlamıştır. Bu, günümüzde halen kullanılan yöntem olduğundan, 1886 yılı alüminyum endüstrisinin başlangıç yılı olarak kabul edilmektedir. Ancak alüminyumun verimli kullanılmaya başlanması 1895 yılını bulmuştur.

Bugün alüminyum hammaddesi üretiminde, bütün dünya tarafından kullanılan 5 ana üretim aşaması vardır. Bunlar sırasıyla boksit madeni işletmeciliği, boksit cevherinden alümina üretimi, alüminadan elektroliz yolu ile sıvı alüminyum üretimi, sıvı alüminyumun alaşımlandırılarak dökülmesi, ekstrüzyon, haddeleme işlemleriyle yarı ürün veya uç ürün üretimini kapsamaktadır.

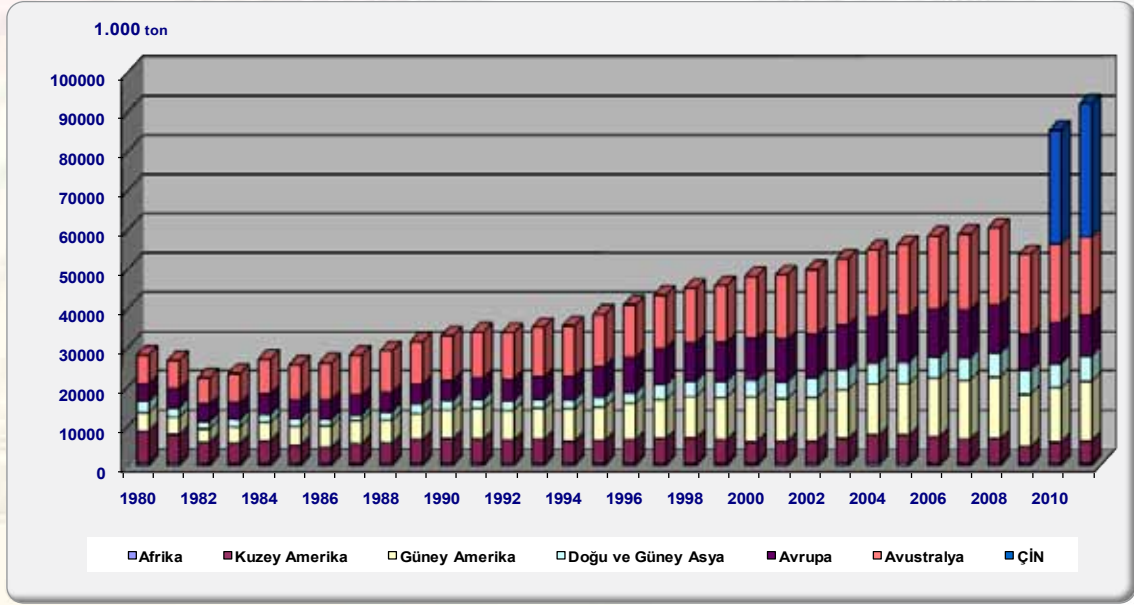
Bu kademelerin hepsi bağımsız birer sanayi üretim koludur. Dünyada bu kademelerin tümünün bir arada bulunduğu tesis sayısı çok azdır ve bu tip tesislere «entegre tesis» adı verilmektedir.

Birincil alüminyum ürünlerinin dünya çapındaki üretimi 2001 yılından itibaren artış göstermiştir. 2008 yılında %3,4 oranında artan birincil alüminyum üretimi, 25,7 milyon tona ulaşmıştır. 2009 yılında ise dünya çapındaki üretim, 23,4 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam bir önceki yıla göre %9’luk küçülmeyi ifade etmektedir.

2010 yılı sonunda gerçekleşen üretim miktarı, 2009 yılına göre yaklaşık %4’lük bir büyüme ile, 24,3 milyon tona ulaşmıştır. 2011 yılında ise, 2010 yılına göre, %5,4 oranında büyüyerek, 25,6 milyon tonluk üretim rakamını yakalamıştır.

GRAFİK-1: DÜNYA BÖLGESEL ALÜMİNA ÜRETİMİ (1.000 TON)

Kaynak: International Aluminium Institute (IAI)

TABLO-1: DÜNYA BİRİNCİL ALÜMİNYUM ÜRETİMİNİN BÖLGESEL DAĞILIMI (1.000 TON)

Yıllar	Afrika	Kuzey Amerika	Güney Amerika	Asya	Batı Avrupa	Doğu-Orta Avrupa	Okyanusya	Körfez Ülkeleri	Çin	Toplam
2000	1.178	6.041	2.167	2.221	3.801	3.689	2.094		2.794	23.985
2001	1.369	5.222	1.991	2.234	3.885	3.728	2.122		3.371	23.922
2002	1.372	5.413	2.230	2.261	3.928	3.825	2.170		4.321	25.520
2003	1.428	5.495	2.275	2.475	4.068	3.996	2.198		5.547	27.482
2004	1.711	5.110	2.356	2.735	4.295	4.139	2.246		6.689	29.281
2005	1.753	5.382	2.391	3.139	4.352	4.194	2.252		7.806	31.269
2006	1.864	5.333	2.492	3.493	4.182	4.230	2.274		9.349	33.218
2007	1.815	5.642	2.558	3.717	4.305	4.460	2.315		12.588	37.400
2008	1.715	5.783	2.660	3.923	4.618	4.658	2.297		13.105	38.759
2009	1.681	4.759	2.508	4.400	3.722	4.117	2.211		12.964	36.362
2010	1.742	4.689	2.305	2.500	3.800	4.253	2.277	2.724	16.131	40.421
2011	1.803	4.969	2.184	2.533	4.027	4.319	2.306	3.473	17.786	43.400

Kaynak: International Aluminium Institute (IAI)

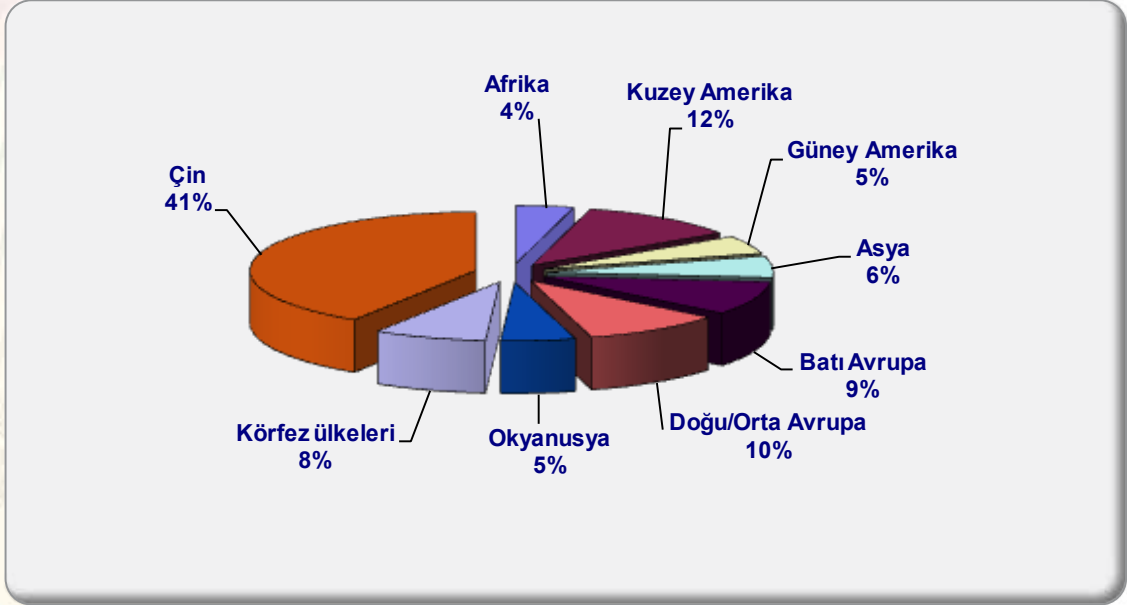
2000'li yılların başından itibaren, Çin'in Alüminyum üretimi de hızlı bir artış göstererek, pazardaki payında yükselme görülmeye başlamıştır. 2000'li yılların başında 3 milyon ton civarında olan üretimi, 2007 yılında, 2006 yılına göre %34,6'lık bir büyüme ile, 12,59 milyon tona ulaşmıştır. 2011 yılında ise, 2010 yılına göre, %10,3'lük bir artışla, 17,8 milyon tona yaklaşarak, dünya toplam alüminyum üretiminin %40'ını tek başına gerçekleştirmiştir.

GRAFİK-2: ÇİN'İN ALÜMİNYUM ÜRETİMİ (1.000 TON)

Kaynak: International Aluminium Institute (IAI)

2011 yılında dünya alüminyum üretiminin %41'i Çin'de, %19'u Avrupa'da, %17'si Amerika'da, %8'i Körfez Bölgesi'nde, %6'sı Çin hariç Asya'da, %5'i Okyanusya'da ve %4'ü Afrika'da yapılmıştır. Avrupa ülkelerinin, dünya üretiminin %19'unu oluşturmasına rağmen, çevreyle ilgili sebeplerden dolayı, birincil alüminyum üretiminden çekilmeye başladıkları görülmektedir.

GRAFİK-3: DÜNYA BİRİNCİL ALÜMİNYUM ÜRETİMİNİN BÖLGESEL DAĞILIMI (2011)

Kaynak: International Aluminium Institute (IAI)

Dünyadaki alüminyum tüketimi en fazla ulaşım alanında yapılmaktadır. Arkasından ambalaj, inşaat, makine, elektrik ve öteki alanlar gelmektedir. Alüminyumun dünya üretim ve tüketimindeki artışı devam ederken, tüketimde liderlik Çin'in elinde bulunmaktadır. Çin'in ardından sırasıyla Amerika, Batı Avrupa ve Asya, en fazla alüminyum tüketen bölgelerdir. Kişi başı tüketim değerleri ise, ABD'de 30 kg, İtalya'da 28 kg, Fransa'da 23 kg ve Yunanistan'da 15 kg düzeyindedir.

İnşaat sektörü yılda ortalama, Avrupa'da 1,2 milyon ton, ABD'de 1,05 milyon ton, Japonya'da 915 bin ton alüminyum kullanmaktadır. Alüminyum döküm parçalarına olan talep son yıllarda dünya genelinde artış göstermiştir.

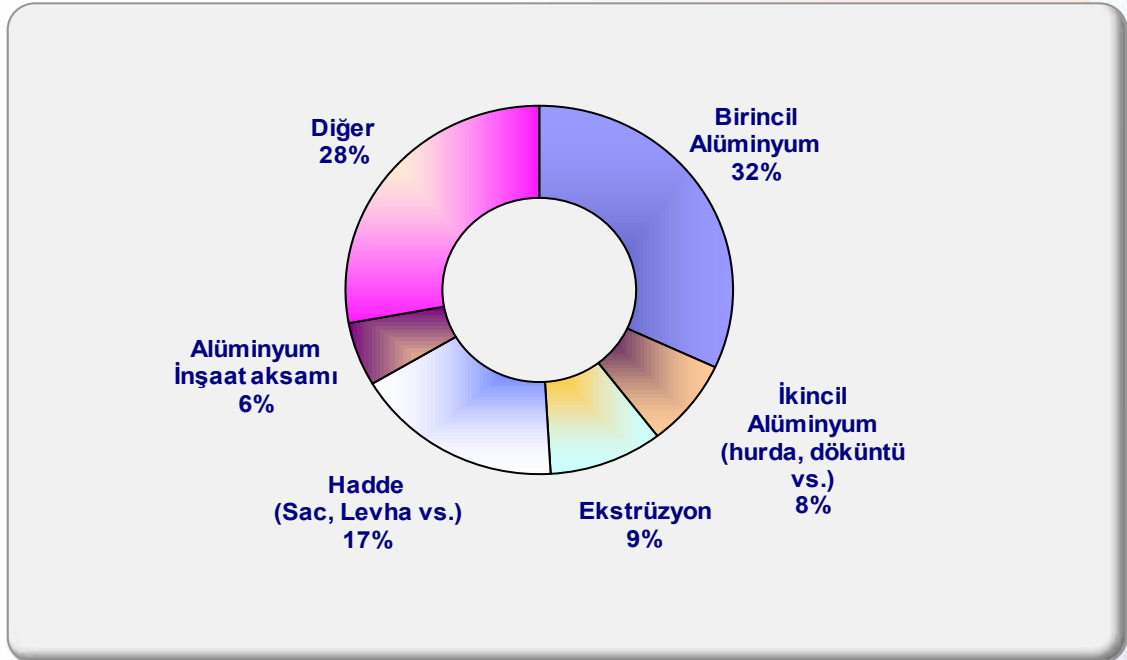
2009 yılında uluslararası alüminyum ticaretinde %30'lar seviyesinde düşüş gözlenmiştir. Gerek alüminyum ihracatında, gerekse ithalatında, birincil alüminyum en büyük paya sahiptir. 2009 yılında dünya birincil alüminyum ihracat ve ithalatı, bir önceki yıla göre %36 civarında azalmıştır. Böylece ihracat 32.8 milyar dolar, ithalat ise 34 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Ancak 2010 yılında, toplam birincil alüminyum ihracat rakamı, 2009 yılına göre %20'lik bir artış göstererek, yaklaşık 46.6 milyar dolara ulaşmıştır.

TABLO-2: DÜNYA ALÜMİNYUM İHRACATI (1.000 \$)

Madde Adı	2005	2006	2007	2008	2009	2010	% değişim (10/09)
Birincil Alüminyum	35.286.770	48.701.205	51.035.045	51.705.842	32.887.329	46.613.874	41,7
İkincil Alüminyum (hurda, döküntü vs.)	6.411.200	10.194.923	11.816.704	11.772.462	7.266.157	11.229.032	54,5
Ekstrüzyon	10.020.212	14.066.973	16.574.483	15.457.458	11.246.457	13.879.425	23,4
Hadde (Sac, Levha vs.)	18.933.609	24.026.704	28.097.595	29.545.484	18.706.904	25.503.801	36,3
Alüminyum İnşaat aksamı	5.449.237	6.818.468	9.145.218	10.564.439	8.082.304	8.192.296	1,4
Diğer	28.542.954	34.411.766	41.187.389	44.377.664	33.970.604	40.762.557	20,0
TOPLAM	104.643.982	138.220.039	157.856.434	163.423.349	112.159.755	146.180.985	30,3

Kaynak: International Trade Centre / *76 GTİP numaralı ürünleri kapsamaktadır.

GRAFİK-4: DÜNYA ALÜMİNYUM İHRACATININ ÜRÜN TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI (2010)

Kaynak: International Trade Centre

TABLO-3: DÜNYA ALÜMİNYUM İTHALATI (1.000 \$)

Madde Adı	2005	2006	2007	2008	2009	2010	% değişim (10/09)
Birincil Alüminyum	38.916.292	54.107.424	59.060.657	55.583.233	34.126.094	48.275.150	41,5
İkincil Alüminyum (hurda, döküntü vs.)	6.513.955	9.986.615	11.824.979	11.910.570	7.531.952	12.394.932	64,6
Ekstrüzyon	8.315.139	11.503.519	13.790.519	14.485.808	9.945.569	11.549.293	16,1
Hadde (Sac, Levha vs.)	18.689.304	23.354.669	27.380.438	28.083.628	17.645.118	23.346.940	32,3
Alüminyum İnşaat aksamı	4.628.830	5.776.391	7.073.833	8.093.299	6.741.699	6.832.601	1,3
Diğer	27.870.722	32.935.008	38.726.759	41.350.000	33.628.379	39.942.299	18,8
TOPLAM	104.934.242	137.663.626	157.857.185	159.506.098	109.618.811	142.341.215	29,9

Kaynak: International Trade Centre / *%76 GTİP numaralı ürünleri kapsamaktadır.

3. TÜRKİYE'DE ALÜMİNYUM SANAYİİ

3.1. ŞİRKET PROFİLİ VE İSTİHDAM

Türkiye, alüminyum ile 1950'li yıllarda tanışmış ve alüminyum uygulamaları, 20. yüzyılın ikinci yarısında, bina doğramaları, mutfak eşyaları ve elektrik enerjisi naklinde kullanılan iletkenlerin yapımı ile başlamıştır.

Gelişmiş ülkeler ile karşılaştırıldığında, alüminyumun Ülkemizde kısa bir geçmişi vardır. 1956 yılında, çok küçük ve az sayıdaki atölyelerde, 100 ton kadar alüminyum işlendiği söylenmektedir. 1960'lardan itibaren, özellikle dayanıklı tüketim mallarının üretimine başlanması ve otomotiv sektöründeki gelişmeler, alüminyuma olan talebi artırmıştır.

1967'de, birincil ham alüminyumun üretildiği tek tesis olan Eti Alüminyum A.Ş.'nin Seydişehir Alüminyum Tesisleri ile, Türkiye'de alüminyum üretimine başlanmıştır. Fabrika, 1970'li yılların sonuna dek değişik ünitelerin eklenmesiyle gelişim göstermiştir. 1980'li yıllarda, enerji krizleri nedeniyle, kapasitede dalgalanmalar yaşayan fabrikada, 1985'te %100 kapasite geri kazanılmıştır. Firma, 2005 yılında özelleştirilmiştir. Öteki özel sektör alüminyum üreticisi kuruluşlar, yarı ya da uç ürün (işlenmiş alüminyum) üretimi yapmaktadır.

Türkiye alüminyum sektörü, 4 milyar dolara yakın iş hacmiyle, ülke sanayiinin en önemli sektörlerinden biridir. Son yıllarda, özellikle hadde ve ekstrüzyon ürünlerinde yapılan yeni yatırımlar sayesinde, dünya pazarlarında rekabet edebilir ölçekte kapasitelere ulaşılmış olup, bu sektörler ihracatta önemli aşamalar kaydetmişlerdir.

Günümüzde Türkiye alüminyum sektörü, büyüyen ve gelişen bir sektör durumundadır. Sektör, yükselen bir trendle alüminyum yarı ürünlerini ve çeşitli diğer ürünleri, Avrupa, Asya ve Afrika ülkelerine ihraç ederek önemini ve gelişimini gün geçtikçe arttırmaktadır.

Alüminyum sanayiinde değişik alanlarda faaliyet gösteren 1.500'den fazla firma bulunmaktadır. Toplam istihdam 30.000 kişi civarındadır. Doğrudan inşaat sektörü ile ilgili olarak ise, ekstrüzyon alt sanayiinde, 75'den fazla üretici firma faaliyet göstermektedir.

Sektördeki yatırımlar, iki tür üretim teknolojisinden biri olan, "sürekli döküm" teknolojisi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu tür teknolojiye, diğer teknoloji olan "direkt döküm" teknolojisine oranla, yapılan yatırım meblağının düşük olması, "sürekli döküm" teknolojisi üzerinde yoğunlaşmanın nedenidir. Ayrıca "sürekli döküm" teknolojisi, "direkt döküm" teknolojisine göre, daha düşük miktarlarda kapasite arttırımına olanak tanımaktadır.

Türkiye’de, alüminyum ekstrüzyon, yassı ürünler, döküm ürünleri ve iletkenlerin geniş çapta üretimi, özel sektör tarafından gerçekleştirilmektedir. Sektördeki kuruluşlarda yabancı sermaye payı bulunmamaktadır. Sektörde genel olarak, büyük kapasiteli tesislerde teknoloji yoğun, küçük tesislerde ise emek yoğun üretim sistemi uygulanmaktadır.

3.2. ÜRETİM VE KAPASİTE

Türkiye’de alüminyum sektöründe faaliyet gösteren firmaların toplam üretim kapasitelerinin 1.400.000 ton civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Yapılan yeni yatırımlarla yıllık üretim kapasitesi, ekstrüzyon ürünlerinde 675 bin ton, yassı ürünlerde 390 bin ton, döküm ürünlerinde 200 bin ton, iletkenlerde ise 100 bin ton olarak tahmin edilmektedir. Sektörde yaklaşık 400 bin ton atıl kapasite olduğu düşünülmektedir. Söz konusu atıl kapasitenin ihracatla aşılması önem arz etmektedir.

2007 yılında kapasite kullanım oranı, özellikle ekstrüzyon ve yassı alüminyum üretimine yönelik yeni yatırımlarla, %83 seviyesine ulaşmıştır. Ancak 2008 yılı son aylarında başlayıp tüm dünyayı etkileyen küresel ekonomik kriz, Ülkemizi de etkisi altına alarak, kapasite kullanım oranının %60 seviyelerine düşmesine sebep olmuştur.

2009 yılında küresel ekonomik krizin etkilerini kendi çabaları ve tedbirleri ile aşan sektör, 2008 yılına göre üretiminde, dünya gidişatına paralel düşüş yaşasa da, 2010 yılı başından itibaren çok çabuk toparlanmış ve önceki hızı ile tekrar yükselişe geçmiştir.

Alüminyum sanayiinde faaliyet gösteren, hammaddeden uç ürün üreten firmaların, toplam üretim kapasitelerinin, yıllık 1.3 milyon tonun üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. Birincil alüminyum üretimi yapılan Seydişehir Alüminyum Tesisleri’nin, tek başına üretim kapasitesi ise, yıllık 60 bin ton olmasına rağmen, 2009 yılı sonunda, sadece 30 bin tonluk üretim yapılmış ve bunun tamamı yurtdışına ihraç edilmiştir. 2010 yılında Seydişehir’in üretimi 54 bin ton, 2011 yılında ise 56 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

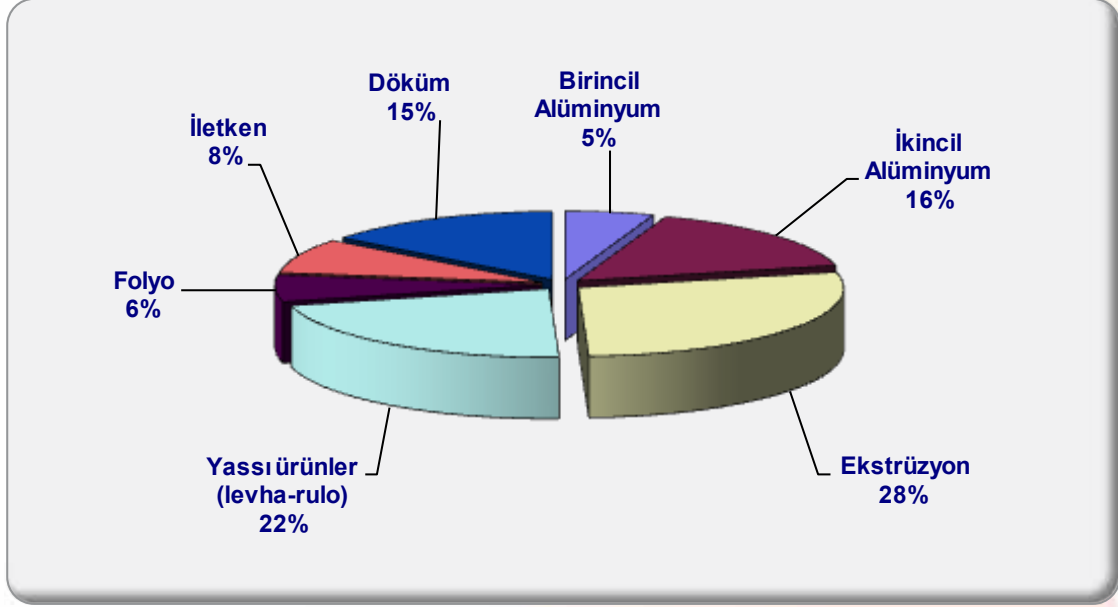
TABLO-4: TÜRKİYE’NİN ALÜMİNYUM ÜRETİMİ (TON)

ÜRETİM	2006	2007	2008	2009	2010	2011	% değişim (10/09)	% değişim (11/10)
Birincil Alüminyum (7601)	60.000	63.000	61.000	30.000	54.000	56.000	80,0	3,7
İkincil Alüminyum (7602)	70.000	80.000	94.000	120.000	150.000	165.000	25,0	10,0
Ekstrüzyon (7604)	215.000	235.000	265.000	230.000	275.000	290.000	19,6	5,5
Yassı ürünler (levha-rulo) (7606)	125.314	146.281	140.584	135.230	198.016	224.000	46,4	13,1
Folyo (7607)	35.059	39.504	43.173	50.721	60.000	65.000	18,3	8,3
İletken (7605-7614)	33.000	35.000	33.150	50.000	70.000	85.000	40,0	21,4
Döküm	82.500	112.150	122.000	96.500	128.00	150.000	32,6	17,2

Kaynak: Türkiye Alüminyum Sanayicileri Derneği

Ülkemizin ekstrüzyon alt sanayii, yapı sektöründe en fazla kullanılan alüminyum koludur. Türkiye’de ekstrüzyon sanayiinde alüminyum profiller (lama, boru, çubuk ve köşebentler) ile karmaşık şekilli alüminyum profillerin (mimari ve endüstriyel profiller) üretimi yapılmaktadır. Ekstrüzyon sektöründe son dönemde yapılan yatırımlarla, daha modern ve büyük ölçekli kapasitelere yaklaşılmaktadır.

GRAFİK-5: ALÜMİNYUM ÜRÜNLERİNİN ÜRETİM TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI (2011)

Kaynak: Türkiye Alüminyum Sanayicileri Derneği

Her yıl ortalama %10'luk büyüme hedefleyen sektörde, üretim ve ihracat hacminde ekonominin istikrarlı seyri halinde, otomotiv, beyaz eşya ve inşaat sektörlerinin gelişimiyle de beklenen hedefe ulaşabileceği öngörülmektedir. Ancak 2008 yılında dünyada yaşanan ekonomik kriz, dış ve iç pazarlarda daralmayı beraberinde getirmiştir. Eylül 2008'den itibaren başlayan üretim düşüşü, Aralık 2008'de, %20'lerin üzerine çıkmıştır. Yukarıdaki ana ürün gruplarında 2007 yılında, 2006 yılına göre ortalama %14 civarında olan üretim artışı, 2008 yılında, 2007 yılına göre yarıya inmiştir. 2009 Ocak ayında devam eden dış ve iç pazar daralması nedeniyle üretimde, %30'lara varan oranda düşüş yaşanmış, bu durum, sektörde birçok üretim tesisinin kapasitesini düşürmesine, bazı tesislerin vardiya sayısını azaltmasına ve bir kısmının da üretimini durdurmasına sebebiyet vermiştir.

Ekstrüzyon üretimi alanında 2009 yılında, 2008 yılına göre, %13,2'lik düşüş gözlenmiş, ancak üretici kuruluşlar, 2010 yılı başı itibarıyla çok çabuk toparlanarak, üretimlerine, talepler doğrultusunda hız vermişlerdir. 2010 yılı sonu itibarıyla, ekstrüzyon üretiminde yaklaşık %20, yassı mamül üretiminde yaklaşık %46 civarında artış görülmüştür. 2011 yılında ise, ekstrüzyon ürünleri üretimi %5,5, yassı mamül üretimi %13,1 oranında artış göstermiştir. En yüksek artışı %21,4 oranıyla iletken ürünleri üretimi yakalamıştır.

3.3. YURTIÇİ TALEP VE TÜKETİM

Alüminyum, ülkemizde çelikten sonra en çok tüketilen malzemedir. 2006 yılında Türkiye'nin iç tüketim rakamı 446.263 ton iken, bu rakam 2007 yılında 526.000 tona, 2008 yılında ise 556.697 tona ulaşmıştır. Türkiye'deki iç tüketim, 2007 yılında, 2006 yılına göre %17,9'luk bir artış gösterirken, 2008 yılındaki büyüme, azalarak da olsa devam etmiştir. Ancak 2009 yılında iç tüketim %9,1 oranında düşüşle, 505.980 tona gerilemiştir. 2010 yılında ise, %31,8 oranında artarak, 666.762 tona yükselmiştir. 2011 yılı itibarıyla da, iç tüketimde artış olacağı tahmin edilmektedir.

Türkiye'nin alüminyum tüketiminde, gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşması beklenmektedir. Alüminyum ekstrüzyon ürünleri, kullanım alanı olarak yaklaşık %70 ile, en büyük payı almaktadır. Bu nedenle, inşaat sektöründeki büyüme, alüminyum ekstrüzyon sektörü ile doğru orantılıdır. Ancak yurtiçi inşaat sektöründe yaşanmakta olan kriz, ekstrüzyon mamûllerinin kullanılmasını önemli ölçüde etkilemektedir.

İnşaat sektöründe büyüme gerçekleşse dahi, bu büyüme konut ağırlıklı olduğu takdirde, alüminyum ekstrüzyon sektörüne doğru orantılı yansımamaktadır. Bunun en önemli nedeni, konutlardaki alüminyum ürünlerine alternatif PVC ürünlerin, daha düşük fiyat nedeniyle tercih edilmesidir.

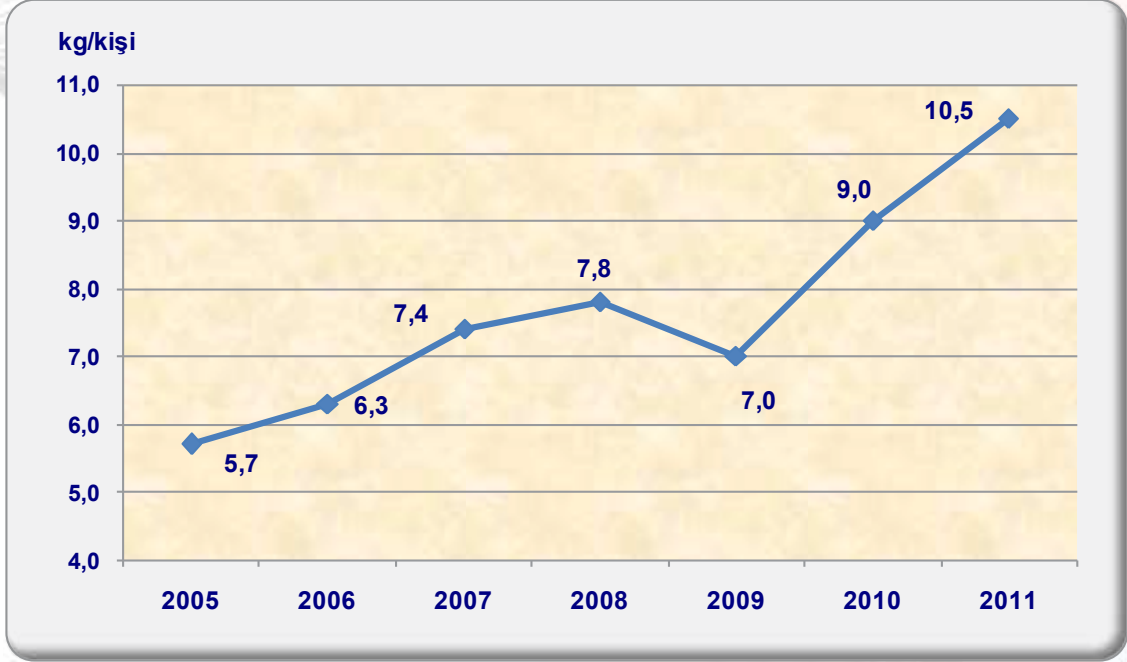
TABLO-5: TÜRKİYE'NİN ALÜMİNYUM TÜKETİMİ (TON)

TÜKETİM	2006	2007	2008	2009	2010	2011	%değişim (10/09)	%değişim (11/10)
Birincil Alüminyum (7601)	490.771	574.507	598.513	564.534	719.545	897.889	27,5	24,8
İkincil Alüminyum (7602)	67.859	88.790	94.650	122.500	160.660	177.776	31,2	10,7
Ekstrüzyon (7604)	112.597	118.565	143.433	114.077	147.283	154.722	29,1	5,1
Yassı ürünler (levha-rulo) (7606)	122.194	138.998	133.793	105.323	129.034	150.426	22,5	16,6
Folyo (7607)	34.521	41.250	38.898	32.807	41.779	49.443	27,3	18,3
İletken (7605-7614)	35.444	34.170	41.370	45.364	59.617	52.556	31,4	-11,8

Kaynak: Türkiye Alüminyum Sanayicileri Derneği

2008 yılı verilerine göre Türkiye'de kişi başına alüminyum tüketimi 7,8 kg'a yükselmiştir. 2009 yılındaki küresel ekonomik krize ve aynı zamanda nüfus artışına bağlı olarak, kişi başı tüketim 7 kg'a düşmüştür. 2010 yılı sonunda, üretimin yeniden hız kazanmasıyla birlikte 9 kg'a, 2011 yılında ise 10,5 kg seviyesine ulaşmıştır. Ulaşılan bu tüketim seviyesi, AB ülkelerindeki kişi başına 22 kg ve OECD ülkelerindeki 33 kg değerleriyle karşılaştırıldığında, oldukça düşük kalmaktadır.

GRAFİK-6: TÜRKİYE'NİN KİŞİ BAŞINA ALÜMİNYUM TÜKETİMİ (KG/KİŞİ)

Kaynak: Türkiye Alüminyum Sanayicileri Derneği

Tüketimin kişi başına yılda 30 kg seviyelerine çıkmasının beklendiği göz önünde bulundurulduğunda, sektörün önünde büyük bir gelişme alanı olduğu görülmektedir. Mevcut üretim tesislerimiz, dünya ölçülerine göre orta ve küçük ölçekli olmakla birlikte, ekonominin gelişmesine paralel olarak, sektörde de gelişme göstermektedir. Mevcut sorunların aşılması halinde alüminyum sektörü, hızlı büyüme sağlayacak sektörler arasında yer almaktadır.

3.4. İHRACAT

Alüminyum sanayii, ham alüminyum ihtiyacının büyük kısmını ithalat yoluyla karşılıyor olmasına rağmen, ciddi miktarda, mamül madde ihracatı gerçekleştirmektedir. Mamül madde üretiminin yarından fazlası ihraç edilmektedir.

Mamül madde ihracatında alüminyum ekstrüzyon ürünleri ilk sırada yer alırken, alüminyum hadde ürünleri ikinci sırada, alüminyum inşaat aksamı ise üçüncü sırada yer almıştır. Bütün alüminyum ürünlerinde, 2007 yılında 1,6 milyar dolar olan ihracat, 2008 yılında 1,8 milyar dolara ulaşmış, 2009 yılı sonunda ise 1,4 milyar dolara gerilemiştir. Miktar açısından ise, 2008 yılında 398 bin ton, 2009 yılında ise 385 bin ton ihracat gerçekleştirilmiştir.

2008 yılında, 2007 yılına kıyasla, gerek ürün türüne göre üretimde, gerekse ihracat potansiyelinde bir büyüme yaşanmıştır. Büyümedeki en önemli etkenler;

- Ürünlerin kalitesinde Avrupa standartlarının yakalanmış olması,

- Ürünlerin dış pazarlarda aranılır hale gelmesi ve bu durumun doğrudan ihracat potansiyelini

artırıcı yönde olumlu etkilerinin bulunması,

şeklinde özetlemek mümkündür. Ancak 2008 yılının son çeyreğinden itibaren, dünyada yaşanan ekonomik kriz, özellikle mamül ihracatının %60'ının gerçekleştirildiği AB pazarının, daralmasına neden olmuştur. Sektörün, 2007 yılı ihracatı değer bazında, 2006 yılına göre %31,3 oranında artarken, 2008 yılında, 2007 yılına göre sadece %9,7 oranında artmıştır. İhracattaki düşüşün, son üç ayda giderek %30'lar seviyesine ulaşması ve iç pazardaki talep yetersizliği, sektörü büyük bir darboğazın içine sokmuştur. 2009 yılında ise mevcut pazarlarda olumlu bir gelişme görülmediğinden ve yeni pazar arayışları da kısa sürede netice vermediğinden, ihracat %21 oranında küçülerek, 1,4 milyar dolara gerilemiştir.

2010 yılında sektörün ihracatı yeniden pozitif yönlü gelişmeye başlamış ve yılın sonunda, 1.9 milyar dolara ulaşmıştır. 2011 yılında ihracat, değer bazında % 19'luk bir artışla, 2.3 milyar dolara yükselmiştir.

TABLO-6: TÜRKİYE'NİN ALÜMİNYUM İHRACATI (1.000 \$)

Madde Adı	2006	2007	2008	2009	2010	2011	%değişim (11/10)
Birincil Alüminyum	116.594	154.045	150.976	60.018	170.913	113.135	-33,8
İkincil Alüminyum (hurda, döküntü vs.)	25.490	28.069	30.212	17.028	23.841	22.270	-6,6
Ekstrüzyon	461.507	585.508	637.428	457.825	528.755	628.887	18,9
Hadde (Sac, Levha vs.)	223.987	307.322	313.359	230.864	440.024	552.334	25,5
Folyo	87.825	102.063	120.778	121.924	156.470	191.723	22,5
Alüminyum İnşaat aksamı	114.173	150.250	199.648	193.500	211.175	206.162	-2,4
Diğer	204.227	292.383	324.219	317.998	386.007	572.659	48,4
TOPLAM	1.233.803	1.619.640	1.776.620	1.399.157	1.917.185	2.287.170	19,3

Kaynak: International Trade Centre

Alüminyum sektöründe ihracata yönelik çalışan üreticiler, çoğunlukla Avrupa, Asya ve Türk Cumhuriyetleri pazarlarına satış gerçekleştirmektedir. 2011 yılında en fazla ihracat yapılan ülkeler, alüminyum alt gruplarına göre değişiklik göstermekle birlikte, Almanya, İtalya, Irak, Yunanistan ve İngiltere'dir.

TABLO-7: TÜRKİYE'NİN ALÜMİNYUM İHRACATINDA ÖNDE GELEN ÜLKELER (1.000 \$)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Almanya	202.184	275.836	319.537	241.435	347.963	448.426
İtalya	146.238	123.382	131.311	48.953	135.689	202.231
Irak	56.881	77.628	87.776	123.822	125.406	144.874
İngiltere	53.186	67.356	83.752	70.591	101.544	103.023
Yunanistan	6.658	68.569	63.114	43.395	99.428	58.007
Fransa	47.443	64.600	67.116	51.424	71.395	109.531
Bulgaristan	54.961	89.447	94.991	60.071	68.120	71.541
İsviçre	22.721	28.459	42.853	38.339	66.015	93.260
Libya	2.851	4.500	7.717	37.096	62.832	
Azerbeycan	14.723	23.921	38.570	37.445	56.045	64.692
Diğer	625.957	795.942	839.883	646.586	782.791	991.585

Kaynak: International Trade Centre

3.5. İTHALAT

Türkiye’de birincil alüminyum (diğer alt sektörlerin hammaddesi) üretim kapasitesinin 60.000 ton (Seydişehir’in yıllık üretimi) ile sınırlı olması ve 2009 yılında sadece 35 bin ton olarak gerçekleşen üretimin, yurtdışına ihraç edilmesi sebebiyle, sektörün hammadde ihtiyacının yaklaşık %90’ı ithal edilmek durumundadır.

Toplam alüminyum ve alüminyumdan eşya ithalatı değer olarak, 2006 yılında 1,8 milyar dolar iken, 2007 yılında %32 oranında artış göstererek, 2,3 milyar dolara yükselmiştir. 2008 yılında %8 artarak 2,5 milyar dolara ulaşan ithalat, 2009 yılında 1,6 milyar dolara gerilemiştir.

2010 yılının sonu itibarıyla ithalat hacminin 2,4 milyar dolara ulaşmasıyla, ileriye dönük iyimser beklentilerin gerçekleşerek, sektörün eski günlerine geri döneceği tahmininin, yanıltıcı olmadığı görülmüştür. Üretim hacminin büyümesi ile birlikte, ne yazık ki, hammadde temininde dışarıya bağlı olmamız sebebiyle, tüm ürünler içinde ana payı alan hammadde ithalatı artışına bağlı olarak, toplam ithalatımız da artmış ve 3.3 milyar dolara yükselmiştir.

TABLO-8: TÜRKİYE'NİN ALÜMİNYUM İTHALATI (1.000 \$)

Madde Adı	2006	2007	2008	2009	2010	2011	%değişim (11/10)
Birincil Alüminyum	1.239.573	1.619.895	1.715.744	1.073.850	1.752.021	2.353.232	34,3
İkincil Alüminyum (hurda, döküntü vs.)	22.207	43.086	34.567	18.262	39.951	47.477	18,8
Ekstrüzyon	38.655	54.775	58.253	33.417	37.895	45.194	19,3
Hadde (Sac, Levha vs.)	257.131	334.826	347.732	208.848	297.625	362.873	21,9
Folyo	111.591	126.818	125.099	89.827	114.642	149.013	30,0
Alüminyum İnşaat aksamı	24.063	35.113	43.050	22.466	26.591	31.086	16,9
Diğer	103.913	138.966	219.259	155.757	218.862	269.965	23,3
TOPLAM	1.797.133	2.353.479	2.543.704	1.602.427	2.487.587	3.258.840	31,0

Kaynak: International Trade Centre

2011 yılının sonunda alüminyum ithalatında en büyük payı %34,3 ile birincil alüminyum almıştır. Öteki önemli ürün grubu ise, hadde ve iletken ürünleri olmuştur.

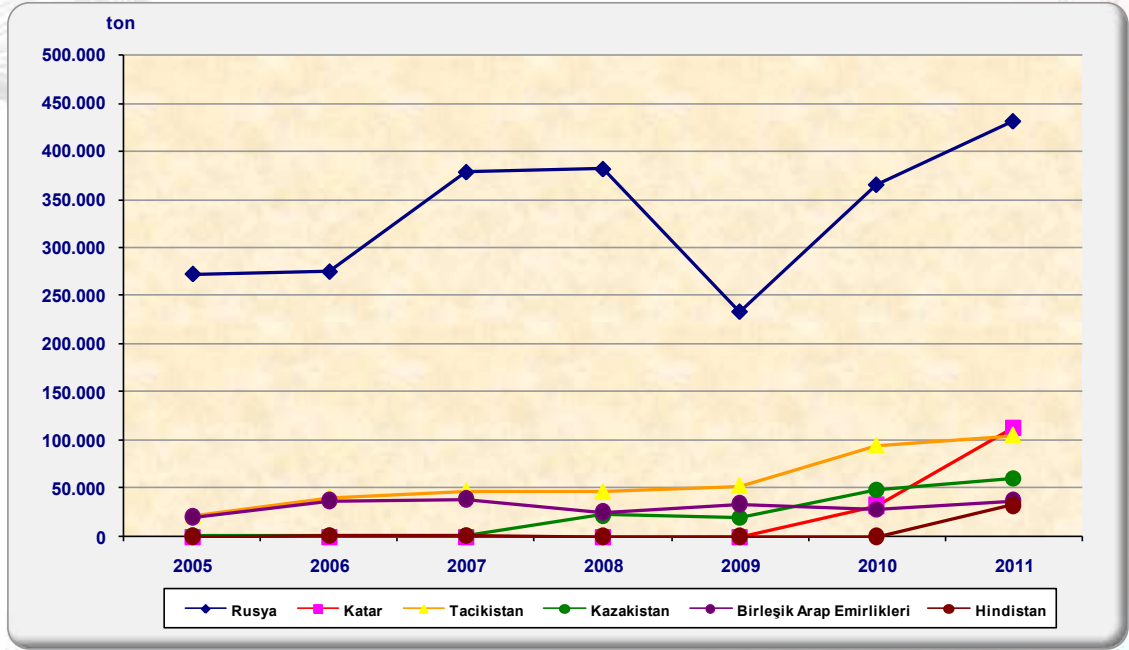
Alüminyum ithalatının en fazla gerçekleştirildiği ülkeler; BDT, Ortadoğu ve Avrupa ülkeleridir. Daha önceki yıllarda olduğu gibi, 2011 yılının ilk üç çeyreği sonunda da, ithalat yapılan ülkeler arasında Rusya önemli bir farkla başı çekmektedir.

TABLO-9: TÜRKİYE'NİN ALÜMİNYUM İTHALATINDA ÖNDE GELEN ÜLKELER (1.000 \$)

Ülkeler	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Rusya	743.543	1.071.005	1.093.501	432.910	869.141	1.171.517
Tacikistan	108.737	133.108	139.389	95.957	216.614	275.427
Norveç	37.768	29.413	38.492	140.083	198.999	54.415
Almanya	153.708	161.161	161.285	108.613	135.686	165.364
Kazakistan	1.829	1.405	63.947	34.092	113.070	161.135
Katar	0	0	1	0	80.854	312.832
Fransa	62.667	85.434	118.033	67.962	75.717	70.060
İtalya	67.882	85.195	83.032	49.768	68.352	81.891
BAE	99.142	116.210	75.581	68.616	65.787	105.865
Çin	48.654	89.983	87.668	35.980	62.348	106.704
Diğer	473.203	580.565	682.775	568.446	600.998	753.630

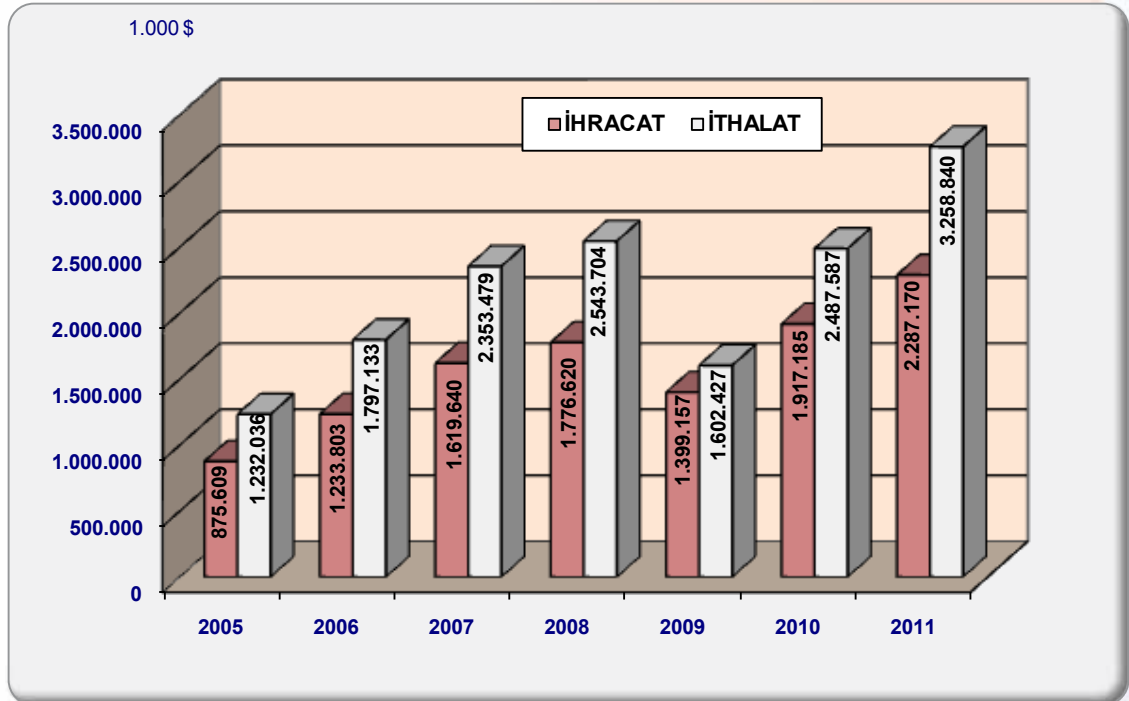
Kaynak: International Trade Centre

GRAFİK-7: TÜRKİYE'NİN HAMMADDE İTHAL ETTİĞİ İLK 6 ÜLKE (TON)

Kaynak: International Trade Centre

GRAFİK-8: TÜRKİYE'NİN TOPLAM ALÜMİNYUM İHRACAT VE İTHALATI (1.000 \$)

Kaynak: International Trade Centre

4. AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİ VE ALÜMİNYUM SANAYİİ

Alüminyum sektöründe, Avrupa Birliği sürecinde gerçekleştirilen en önemli faaliyetler standardizasyon alanında olmaktadır. Türk Standartları Enstitüsü (TSE), alüminyum ürünleri ile ilgili standartları hazırlamıştır. Bu standartlara uygun ürünleri kullanarak haksız rekabetin önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Devlet ihalelerinde, TSE markalı/belgeli ürünlerin alımı esası getirilmiştir. Ekstrüzyon ürünleri için TS 4925 - TS 5247 - TS 3188 ve TS 1164, eloksal kaplama için TS 4922, folyolar için TS 4365 - TS 4366, oluklu levhalar için TS 7677 - TS 7678, diskler için TS 5638, döküm alaşımları için TS 410, iletkenler için TS 434 - TS 490 - TS 592 - TS 1156 ve TS 1157 standartlarına uygunluk aranmalıdır.

TSE'nin yanı sıra, Avrupa Yüzey İşlem Birliği'nin (ESTAL), elosal (anodik oksidasyon) için **QUALANOD**, elektrostatik boyama (lake) için **QUALICOAT** olmak üzere, iki "kalite markası" bulunmaktadır. Özellikle, yurtdışına ihracat yapan, kaliteli ürünler üreten Türk firmaları, bu kalite belgelerine de sahiptir.

Türkiye, özellikle döküm sektöründeki üretim miktarı ile, Avrupa'daki sanayileşmiş ülkeleri takip etmektedir. Ancak Türkiye'deki dökümhane verimliliğinin çok düşük olduğu görülmektedir. Çalışan sayısı başına üretim miktarı da, ülkemizde çok düşüktür. Yüksek işçilik, yüksek oranda vergiler ve enerji maliyeti, üreticinin rekabet şansını azaltmaktadır.

Türk dökümcüsü daha çok, verimsiz olması nedeniyle Avrupalı dökümcülerin istemediği, kısa serili ürünleri üretmektedir. Bu noktada enerji ve işçiliğin önemi daha fazla ortaya çıkmaktadır. Yeni ürün geliştirme yeteneği ve maliyeti, Türk dökümcüsünün en önemli rekabet üstünlüğü olmalıdır. Bu konuda Ar-Ge desteği ve Üniversite-Sanayi-TÜBİTAK işbirliğine çok ciddi ihtiyaç vardır.

Alüminyum sanayiinde mimari uygulama sektörü, Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde, AB içinde başa oynamaya aday bir sektördür. Standartların AB standartlarına uyumlu hale getirilmesi ve CE belgesi uygulaması ile sektörde faaliyet gösteren firmaların uluslararası pazarlarda iş alabilmesinin, plânlı bir biçimde desteklenmesi durumunda, Türk firmaları yalnızca AB sınırları içinde değil, firma sıkıntısı yaşanan Ortadoğu ve Körfez ülkelerinde de, rekabet edebilme şansına kavuşacaklardır.

5. ENERJİ / ÇEVRE DUYARLILIĞI VE ALÜMİNYUM SANAYİİ

Alüminyum sanayiinin yarattığı en ciddi sorun, çevre kirliliğidir. Sürdürülebilirlikten uzak üretim yöntemleri nedeniyle Avrupa, artık birincil alüminyum üretiminden çekilmeye başlamıştır. Birincil alüminyum gereksinimleri, genellikle birincil alüminyum üretimi yapan gelişmekte olan ülkelerden, ithalat yoluyla temin edilmektedir.

Alüminyum sanayiinde enerji konusunda da gelişmeler olmaktadır. 1950-1986 yılları arasında yapılan teknolojik gelişmelerle, alüminyum üretimi için kullanılan enerji miktarı, %30 oranında azalmıştır. Batı dünyasında alüminyum üretimi için kullanılan elektrik enerjisinin %60'ından fazlası hidroelektrik santrallerden elde edilmektedir. Alüminyum, kullanıldığı yerlerde, elde edilirken sarf olunan enerjinin kat kat fazlasını tasarruf ettirdiğinden ve sonsuz kez yeniden kullanılabilirdiğinden, bir «enerji bankası» olarak tanımlanmaktadır.

Kullanılan alüminyumun %30'u hurdaların geri kazanılmasından elde edilmektedir. Elektrik, inşaat ve otomotiv sektörlerinde kullanılan alüminyumun %70'i, bir çok kez geri kazanılabilir niteliktedir.

Alüminyum üretim yöntemleriyle ilgili de çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Birincil alüminyum üretim tesislerinde, flor gazı emisyonları %50, toz atıklar %75 oranında azaltılmıştır. Bu tesislerde oluşan atık miktarının, çevreye zarar vermeyecek seviyelere çekilmesine çalışılmaktadır.

Ayrıca sanayide çeşitli formlardaki alüminyum hurdaların (döküm hurdası, profil hurdası, levha hurdası, alüminyum kullanılmış eşya, vb) ve cürufun geri kazanımı için, değişik ergitme fırınları kullanılmaktadır. Bunlar arasında yüksek verimli, düşük enerji harcayan, yeni konsept fırın türleri öne çıkmaktadır.

6. TÜRKİYE ALÜMİNYUM SANAYİSİNİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

6.1. SWOT ANALİZİ

6.1.1. Güçlü yönler	6.1.2. Zayıf yönler
<ul style="list-style-type: none">Alüminyumun en önemli hammaddesi olan boksit rezervleri açısından Türkiye'nin dünya çapında zengin kaynaklara sahip olmasıTürkiye'nin birincil alüminyum üretimini 70 yıl süreyle karşılayabilecek, alüminyum cevheri rezervinin olmasıAvrupa ülkelerinin çevre ve işçilik maliyetleri gibi nedenlerle, alüminyum işleme sanayiinden uzaklaşmasıyla, Türkiye'nin pazarda önemli bir potansiyel elde etmesiAlüminyum sistem doğrama ürünlerinin pazar payının artmasıHer tür amaca uygun ve her tipte üretilebilen sistem doğramaların, bütün test belgeleri ile tüketicilere güven vermesiYeni teknolojilere yatırım yapan birkaç firmanın, hem ulusal hem de uluslararası pazarlarda daha yüksek rekabet gücüne sahip olmasıAvrupa ile kıyaslandığında, göreceli olarak ucuz ve eğitimli işgücünün bulunmasıAvrupa'ya ve gelişmesi muhtemel Ortadoğu ve Doğu Avrupa pazarlarına yakınlıkHammadde kaynaklarına yakınlıkYeni teknolojilere dayalı üretim tesislerinin varlığıBilgi teknolojilerinin etkin kullanımıEndüstrinin pek çok kolunda milyonlarca değişik ürünün yapımında kullanım alanının olmasıYapılan yatırımların arzı artırmasıyla dışa bağımlılığın azalması	<ul style="list-style-type: none">Özellikle ihracata yönelik çalışan firmaların, yüksek enerji maliyetleri nedeniyle rekabette zorlanmalarıElektrik kesintileri ve voltaj dalgalanmalarının sürekli üretim yapılan tesislerde, iş ve zaman kaybına neden olması, böylece üretim verimliliğinin düşmesiSektörün kaliteli enerjiye ihtiyaç duymasıYüksek enerji ve finansman maliyetleriDaha yüksek katma değerli ürün yelpazesindeki yetersizlikHer yıl artan alüminyum mamül gereksinimine bağlı olarak, alüminyum hammadde ihtiyacının da, son 30 yılda 17 kattan fazla artmasına rağmen, hammadde üretim tesislerinde kapasite arttırımı yapılmamasıİkincil alüminyumun hammaddesi olan hurda kaynakları yetersizken, var olan alüminyum hurdalarının katma değer yaratılmaksızın, ihraç edilmesiTesislere kapasite arttırımı ve modernizasyon yatırımları yapılmadığından, hammadde ihtiyacının %70-75'lik bölümünün ithalat yoluyla karşılanmasıHammaddede %90 dışa bağımlılık ve hammadde ithalatından alınan gümrük vergileriYatırım mallarında dışa bağımlılıkSektördeki ekstrüzyon firmalarının çoğunun, teknolojisi eski, kalitesi düşük ekipman ve kalifiye olmayan personel ile, kayıtdışı yollara yönelerek üretim yapması

<ul style="list-style-type: none">Alüminyumun geri kazanımı olan, korozyona dirençli ve uzun ömürlü bir malzeme olmasıHafiflik ve yüksek dayanım özellikleri gerektiren taşımacılık ve inşaat sanayisinde geniş kullanım alanının bulunması	<ul style="list-style-type: none">Sektörde Ar-Ge ve yeni teknolojilere yatırım yapıp yüksek kalitede özgün tasarımlar ile kendi markalarını oluşturmuş firmaların ürünlerinin kopyalanarak, ancak ürün standardından ve kalitesinden ödün vererek, daha ucuz fiyatlar ile satılabilmemesinin, sektörde haksız rekabete yol açmasıSektörde dünya çapında bir test merkezinin bulunmaması ve test için Almanya, İngiltere ve Fransa gibi ülkelerdeki akredite test merkezlerinin kullanılmak zorunda kalınmasıSektörde faaliyet gösteren firmaların genellikle küçük ölçekli olması ve firma birleşmelerine ihtiyaç duyulmasıSıcak haddeleme ile üretim kapasitesinin olmamasıGenel üretim sektörünün üzerindeki vergi ve faiz gibi ek yüklerin, diğer rekabetçi ülkelere göre fazla olması
6.1.3. Fırsatlar	6.1.4. Tehditler
<ul style="list-style-type: none">Alüminyum döküm sektörünün, katma değerinin düşük ve emeğe dayalı olması nedeniyle, AB ve diğer gelişmiş ülkelerin, bu sektörde yeni yatırımlar yapmayıp, ihtiyaçlarını, Doğu Avrupa, Türkiye, Çin ve Hindistan gibi ülkelere temin etme yoluna girmeleriİç pazarın otomotiv, beyaz eşya ve inşaat sektörlerindeki büyüme potansiyeliOrtadoğu ve Rusya'da hammadde kaynaklarının büyüme potansiyeliAvrupa yassı ve ekstrüzyon üretiminin rekabetçiliğinin azalmasıAvrupa ve Ortadoğu pazarlarının büyümesiAlüminyum'un diğer metalleri ikame etme imkanlarının artmasıAlüminyum sektöründe entegre üretim sistemlerinin, hammadde üretimi ve yarı mamül olarak ayrılma eğilimiInşaat, otomotiv, dayanıklı tüketim eşyası, raylı taşımacılık, gemi, inşaat, paketleme ve savunma sanayi gibi sektörlerdeki büyüme potansiyeline bağlı olarak, alüminyum kullanım oranının artmasıKüresel ısınma nedeniyle, otomotiv sektöründe daha az yakıt kullanımını teşvik eden politikaların, alüminyum tüketimini arttırmasıIrak'taki inşaat sektöründeki yüksek potansiyel ve Türkiye'nin bölgeye yakınlığıAvrupa Birliği'ne uyum çalışmalarının başlatılmasıTürkiye alüminyum sektörünün geldiği ürün kalitesi noktasında, yabancı "sistem profil" firmalarının, alüminyum profil tedariklerini, Türkiye'den yapabilecek olmaları	<ul style="list-style-type: none">Ekolojik sorunlarAlüminyum sanayiinde iç talebin var olan kapasiteyle karşılanamaması nedeniyle ithalat oranlarının yükselmesiAB'ye geçiş sürecinde, arıtma tesisleri kurulmasının getireceği maddi yüklerHammadde girdisi üreten firmaların, metal borsalarındaki dalgalanmaya açık durumda bulunmasıBoksit, alumina ve sıvı metal üretiminde tekelleşmeÇin'in devlet politikası ile desteklenen (dampingli) alüminyum hammadde, yarı mamül ve mamül ürünlerinin Türkiye'ye ihracatının artmasıYarı mamül ve mamül ürünlerde iç pazarlarını koruyan ve ihracata destek veren Hindistan ve Endonezya gibi ülkelere gelen haksız rekabetin, hem Türkiye hem de Türkiye'nin ihracat pazarları için risk teşkil etmesiAB çevre politikasının rekabet gücüne etkisiAB entegrasyonunda işgücü maliyeti artışıHammadde fiyatlarındaki fiyat belirsizliği ve dengesiz fiyat inişleriÇevre kanunlarının ağırlaşması nedeniyle çalışma koşullarının güçleşmesi ve maliyetlerin yükselmesiAB üyeliği sürecinde sektörü bekleyen yaptırımlarPVC, kompozit ve ahşap gibi alternatif malzemelerin kullanımıAvrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde, Güney Kore, Ukrayna, Körfez Ülkeleri gibi ülkelere Serbest Ticaret Anlaşmalarının tehdit oluşturması

7. İLERİYE DÖNÜK BEKLENTİLER

Alüminyum ekstrüzyon ürünlerinin Türkiye'deki ve dünyadaki en büyük kullanım sahası inşaat sektörüdür. Alüminyum, cephe, doğrama, pencere, kapı vs. gibi mimari uygulama olarak bilinen ürünlerin hammaddesini oluşturur. Alüminyum ekstrüzyon ürünlerinin bu sektördeki alternatifleri, PVC ve ahşap uygulamalardır. Alüminyum ekstrüzyon ürünlerinin otomotiv, sanayi, raylı taşımacılık gibi sahalarda uygulama oranı, Türkiye'de henüz dünya ortalamalarına ulaşmamıştır. Ancak son yıllarda artan ihracat oranlarıyla birlikte, bu sektörlere girilmeye başlanmıştır.

İnşaat sektörü dışındaki kullanım sahalarında, alüminyum ekstrüzyon ürünlerinin alternatifi olarak, başta çelik olmak üzere, plastik ve kompozit malzemeler yer almaktadır. Alüminyum ekstrüzyon ürünlerinin en büyük maliyet kalemleri hammadde olması ve hammadde fiyatının da Londra Metal Borsası'na bağlı olması nedeniyle, ürün fiyatlarında yaşanan dalgalanmalar, hem üreticileri hem de kullanıcıları zor durumda bırakmaktadır.

AB ülkelerinde yaşanan ekonomik kriz ve durgunluk, inşaat sektörünü de etkilemiş ve bu ülkelerdeki firmalar ya iflas etmiş, ya da büyük sermaye gruplarının eline geçmişlerdir. Bu gruplar da AB ülkelerindeki üretimlerini durdurmuş, mal tedariklerini ve işçiliklerini Çin, Hindistan ve Tayvan gibi Uzakdoğu ülkelerine kaydırmışlardır. Bu ülkeler ile AB arasındaki mesafenin uzunluğu ve Uzakdoğu firmalarının kalite ve tecrübe eksikliği, AB ülkelerini ve son kullanıcıları memnun etmeyebilecektir. Halen ucuz olan işçilik, teknoloji ve tecrübelerini kullanarak Türk firmaları, AB, Rusya Federasyonu, Kafkasya ve Uzakdoğu'daki projelerde aranan ve Türkiye ekonomisine katkısı artan firmalar olabilecektir.

Türkiye sanayii açısından önemli olan alüminyum sektörünün, yakaladığı büyümeyi devam ettirebilmesini teminen, Türkiye Alüminyum Sanayicileri Derneği tarafından bir "Eylem Planı" hazırlanmıştır. Eylem Planı'nda "sektörün global pazarlarda rekabet gücünü sürdürebilmesi ve katma değeri yüksek, ileri teknoloji ürünlerinin üretilmesi" ana hedef olarak belirlenmiştir. Ana hedeflere ulaşılabilmesi için gerekli görülen önlemler ise aşağıda sıralanmaktadır:

- Yurtiçi hammadde üretiminin önü açılmalı,
- Maliyet içinde çok yüksek girdi olan doğalgaz ve enerji fiyatları düşürülmeli,
- Sektöre ilave yük getiren KDV Tevkifatı uygulamasına son verilmeli,

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

- Hammadde ithalatında vadeli ithalattan alınan Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (%3) kaldırılmalı,
- Primer alüminyum 7601 gümrük tarifesi, geçmiş yıllarda olduğu gibi tekrar İthalat Rejimi Kararnamesi eki V sayılı listeye dahil edilmeli,
- Endüstriyel yağ fiyatlarının ÖTV oranları eskisine indirilmeli,
- Çin'de verilen sübvansiyonların, Türk alüminyum sektörüne etkisi göz önüne alınarak, serbest ticaret ortamı sağlanmalı,
- Finans ve istihdama yönelik destekler arttırılmalıdır.

BORU SANAYİİ

2011 Türkiye Demir ve Demir Dışı Metaller Meclisi Sektör Raporu

1.GİRİŞ

1.1. SEKTÖRÜN TANIMI

Çelikten mamûl borular; kullanım alanlarına, boyutlarına ve üretim yöntemlerine göre, aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır.

Kullanım Alanlarına Göre:

- a) Standart su ve gaz boruları
- b) Petrol ve doğalgaz boruları
- c) Yüksek basınç ve ısıya dayanıklı borular
- d) Mekanik borular ve profiller
- e) Özel hassas borular
- f) Yapı profilleri

Boyutlarına Göre:

- a) Küçük borular (168,3 mm dış çapa kadar)
- b) Orta büyüklükteki borular (168,3 mm ve 406,4 mm dış çap arası)
- c) Büyük borular (dış çapı 406,4 mm'den büyük olanlar)

Üretim Yöntemlerine Göre:

- a) Dikişli Borular
 - I) Boyuna Dikişli Borular
 - II) Spiral Dikişli Borular
- b) Dikişsiz Borular

Dünya çelik boru üretiminin yaklaşık %60'ı dikişli borulardan, kalanı ise dikişsiz borulardan oluşmaktadır. 2010 yılı rakamlarına göre dünya boru ve boru parçaları üretiminin en çok yapıldığı bölgeler Asya, BDT ülkeleri ve Kuzey Amerika olmuştur.

Çelik boru sektörü genel ekonomiye bağlı olarak büyüyen bir sektördür. Bunun haricinde çelik boru ve profillerin sıklıkla kullanıldığı inşaat sektörü, otomotiv sektörü, mobilya ve makine sanayilerindeki gelişmeler çelik boru sektörünü doğrudan etkilemektedir.

2. TÜRKİYE ÇELİK BORU PİYASASI

2.1. MEVCUT DURUM

Ülkemizde çelik boru üretimi ilk olarak 1957 yılında başlamıştır. Ancak sektörün ilk atılımı 1980'li yılların ilk yarısında meydana gelmiştir. Türk ekonomisinin dış ticarete açılmasıyla çelik boru ihracatındaki önemli artışlar sektöre büyük bir ivme kazandırmıştır. 2000'li yılların başında sektöre yapılan yatırımlar ve yabancı sermaye girişleriyle sektör ikinci büyük büyümesini yaşamıştır. Türkiye çelik boru sektörü şu anda yaklaşık 8.000 kişinin çalıştığı 30 firmanın faaliyet gösterdiği bir sektördür. Sektörde faaliyet gösteren tesislerin tümünün mülkiyeti özel sektöre ait olup, üreticiler genellikle Marmara, Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinde yoğunlaşmışlardır. Sektörde çalışanların % 75'i mavi yakalı, kalan % 25'i beyaz yakalıdır. Sektörün mevcut kapasitesi iç talebin çok üzerinde olup, 6 milyon ton civarındadır. Kapasite kullanım oranları ise son yıllarda % 60-70 arasında değişmektedir.

Türkiye çelik boru sektörü, üretim kapasitesi, bilgi ve tecrübe birikimi, teknoloji ve altyapısı ile her türlü çelik borunun üretimini gerçekleştirebilecek durumdadır. Enerji nakil hatlarında kullanılan büyük çaplı borulardan, inşaatlarda kullanılan küçük çaplı boru ve profillere kadar her türlü çelik borunun üretimi yapılabilmektedir. 2010 yılı üretim rakamlarına göre, Türkiye'de üretilen çelik boruların yaklaşık % 70'lik bir kısmını küçük ve orta çaplı borular, kalanını ise büyük çaplı borular oluşturmaktadır.

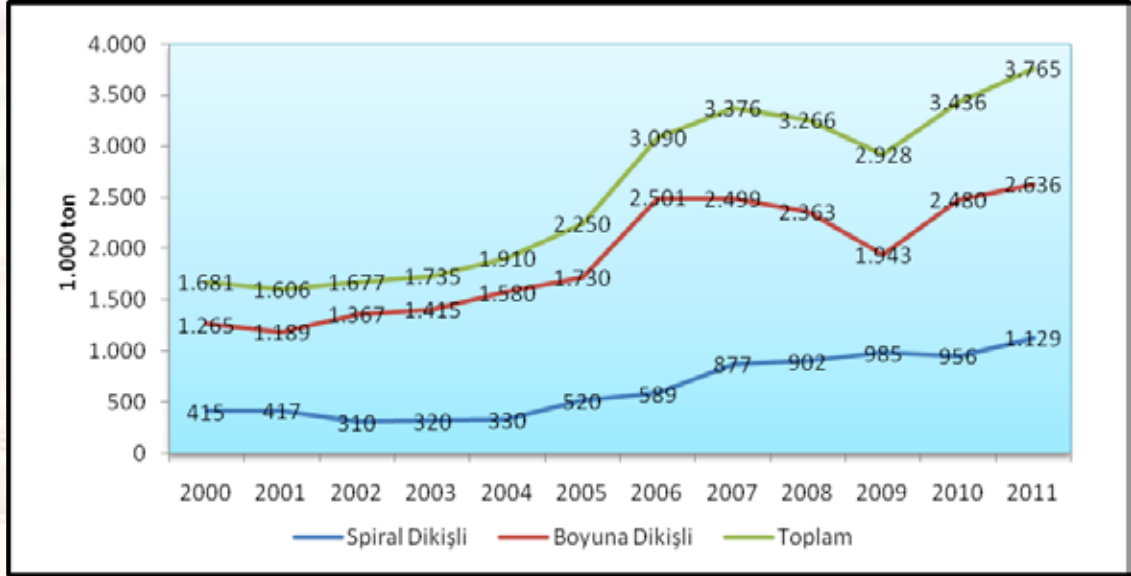
Üretim yöntemlerine göre ise Türkiye çelik boru üretiminin tamamına yakını dikişli borular oluşturmaktadır. Türkiye'de dikişli boru üretim teknolojisi oldukça gelişmiştir. Dikişsiz boru teknolojisi ise dikişli borulara göre oldukça geridedir. Dikişsiz boru üretimi yapan az sayıda firma bulunmaktadır ve üretim miktarı iç talebi karşılayamamaktadır.

2.2. TÜRKİYE ÇELİK BORU ÜRETİMİ

Türkiye çelik boru üretimi, 2000'li yılların başında yapılan yatırımlarla artış göstermiştir. 2008 ve 2009 yıllarında küresel ekonomik krizden etkilenen çelik boru sektörü, 2010 yılındaki üretimiyle, tekrar 2007 yılı rakamlarına ulaşmayı başarmıştır.

GRAFİK-1: TÜRKİYE'NİN ÇELİK BORU ÜRETİMİ (2000-2011)

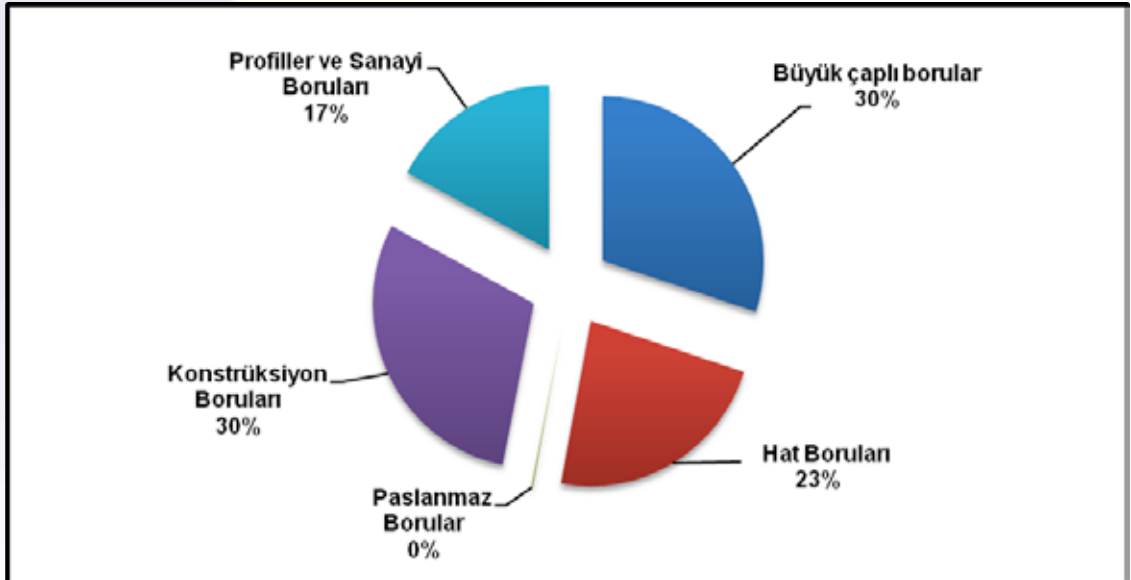

2010 yılına gelindiğinde Türkiye, 3,5 milyon tona yakın çelik boru üretimiyle, Avrupa'nın en fazla çelik boru üreten ülkesi konumuna yükselmiştir. Türkiye'den sonra, Avrupa'da en çok çelik boru üreten ülkeler İtalya ve Almanya'dır. 2011 yılında da Türkiye 3,76 milyon ton çelik boru üreterek Avrupa'daki liderlik konumunu sürdürmüştür.

2010 yılı dünya çelik boru üretimi rakamlarına göre Türkiye; Çin, Rusya, Japonya ve Güney Kore'den sonra dünyada en fazla dikişli çelik boru üreten 5. ülke konumundadır.

Avrupa ve dünyadaki yeri göz önüne alındığında, Türkiye'nin, çelik boru sektöründe önemli bir konumda bulunduğu görülmektedir.

GRAFİK-2: ÇELİK BORU ÜRETİMİNİN ÜRÜN ÇEŞİTLERİNE GÖRE DAĞILIMI (2011)

Türkiye'nin üretiminin büyük bir çoğunluğunu, küçük ve orta büyüklükteki borular oluşturmaktadır. Genellikle su, petrol ve doğalgaz iletim hatlarında kullanılan, büyük çaplı spiral kaynaklı borular ise, toplam üretimin yaklaşık yüzde 30'luk kısmını oluşturmaktadır.

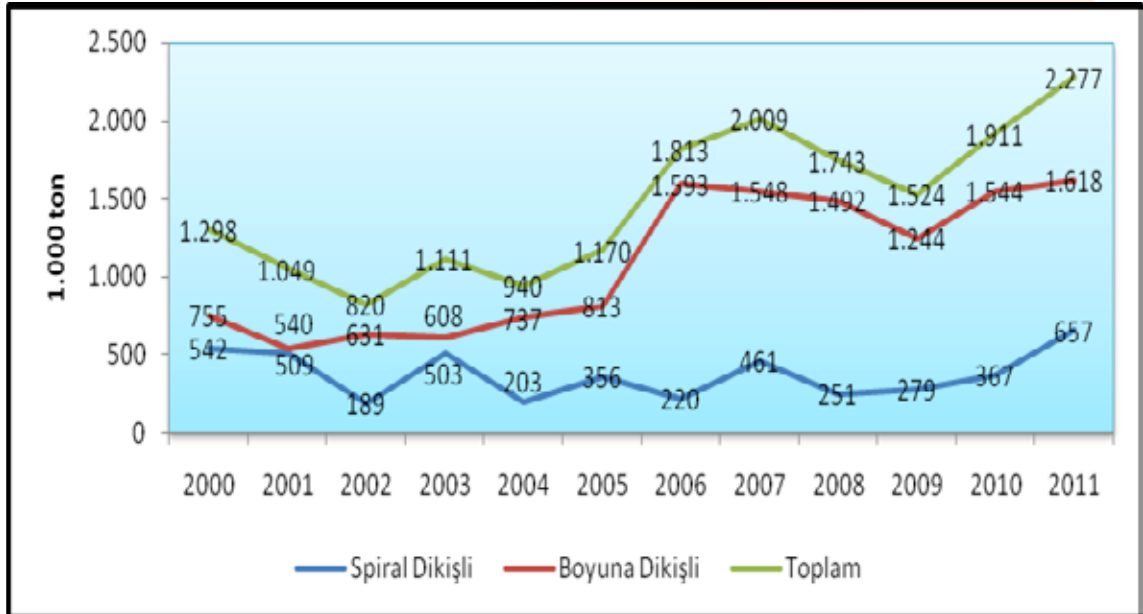
2.3. YURTIÇİ TALEP VE TÜKETİM

Çelik boru sektöründe yurtiçi talep ve tüketim genel ekonomiye bağlı olarak şekillenmektedir. Başta inşaat sektöründe olmak üzere, otomotiv ve dayanıklı tüketim malzemeleri sanayilerindeki gelişmeler ve altyapı yatırımları çelik boru talebini belirlemektedir.

2000'li yılların başında 1,3 milyon ton olan yurtiçi tüketim, 2010 yılına gelindiğinde yaklaşık %47 oranında artarak, 1,9 milyon tona yükselmiştir. Yurtiçi çelik boru tüketiminin büyük çoğunluğunu, küçük ve orta büyüklükteki dikişli borular oluşturmaktadır.

2011 yılında Türkiye'de, 3,8 milyon tona yakın çelik boru üretimi gerçekleştirilmiştir. Bunun 2,2 milyon tonu yurtiçi tüketimde değerlendirilmiş, 1,6 milyon tonu ihraç edilmiştir.

GRAFİK-3: TÜRKİYE'NİN ÇELİK BORU TÜKETİMİ (2000 - 2011)

2.4. İHRACAT

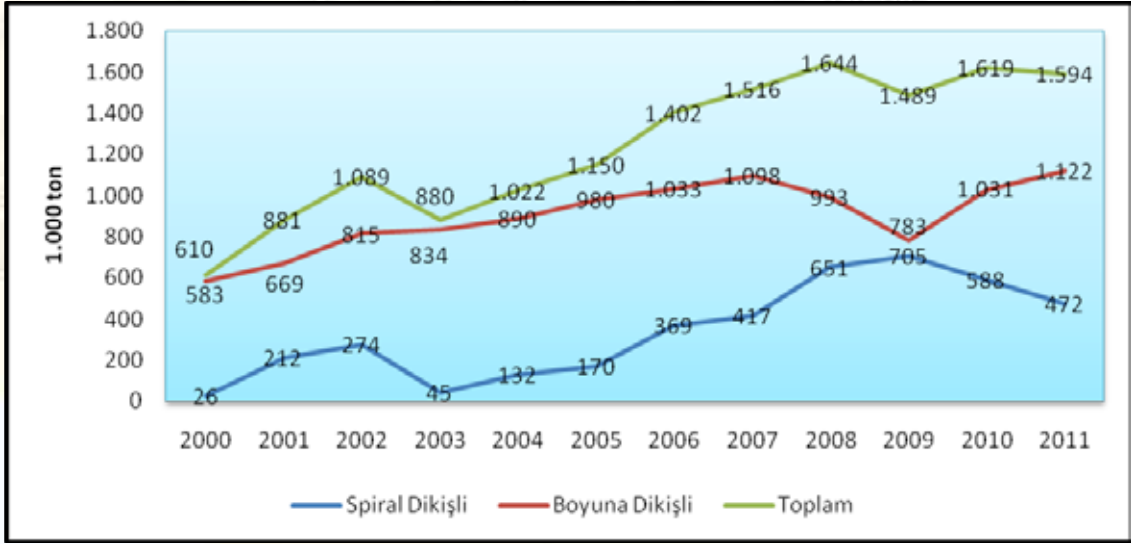
Türkiye çelik boru sektörü, net ihracatçı sektör konumundadır. 2011 yılında 3,8 milyon tona yakın çelik boru üretimi gerçekleştirilmiş, bunun 1,59 milyon tonu ihraç edilmiştir. 2011 yılı dikişli çelik boru ithalatımız ise 106 bin ton olmuştur. Türkiye'nin Avrupa ve Ortadoğu pazarlarına yakın olması, ürün kalitesinde Avrupa standartlarının yakalanmış olması ve özellikle Avrupa Birliği pazarında, Türkiye kaynaklı çelik boruların aranılır

hale gelmesi, Türkiye çelik boru sektörünün net ihracatçı sektör olmasında etkili olan faktörlerdir.

Sektörde, üretimin yaklaşık yarısı ihraç edilmektedir. Türkiye'nin ihracatındaki önemli bölgeler, Avrupa Birliği, Orta Doğu, Kuzey Afrika ülkeleri ve ABD'dir.

GRAFİK-4: TÜRKİYE'NİN ÇELİK BORU İHRACATI (2000 - 2011)

2000-2011 yılları arasında, Türkiye'nin çelik boru ihracatı yaklaşık üç kat artmıştır. 2000'li yılların başında 610 bin ton olan Türkiye çelik boru ihracatı, 2011 yılında 1,59 milyon tona ulaşmıştır. 2003-2008 yılları arasında sürekli büyüyen çelik boru ihracatı, 2009 yılında küresel ekonomik krize bağlı olarak, Avrupa pazarındaki daralma sonucu, bir miktar azalmıştır. Ancak sektör, 2010 ve 2011 yıllarında ihracat miktarını arttırmayı başarmıştır.

TABLO-1: TÜRKİYE'NİN ÇELİK BORU İHRACATINDA İLK 10 ÜLKE (2011)

	Ülke	Miktar (kg)	Değer (\$)
1	Irak	219.677.428	193.310.178
2	A.B.D.	213.470.295	205.862.239
3	İngiltere	169.403.850	143.794.043
4	Romanya	106.780.510	94.030.555
5	Çek Cumhuriyeti	88.746.055	113.650.464
6	Cezayir	87.538.505	89.700.603
7	İtalya	61.483.844	60.936.348
8	Ürdün	57.952.670	54.193.861
9	Hollanda	53.659.460	48.041.523
10	Almanya	49.451.796	65.147.140
	İlk 10 Toplam	1.108.164.413	1.068.666.954
	Genel Toplam	1.594.401.891	1.578.277.418

Kaynak: TÜİK

2011 yılında Türkiye'nin en yüksek miktarda çelik boru ihracatı yaptığı ülke Irak olmuştur. Irak'ı, ABD ve İngiltere takip etmiştir. Türk çelik boru üreticileri 2011 yılında, 140'in üzerinde ülkeye çelik boru ihraç etmiştir. En fazla çelik boru ihracatı yapılan ilk 10 ülke, toplam ihracatın yüzde 70'ini oluşturmaktadır.

Türkiye çelik boru ihracatının büyük bir kısmını küçük ve orta büyüklükteki borular oluşturmaktadır. 2011 yılındaki ihracatın % 63'ü küçük ve orta büyüklükteki borulardan, kalan kısmı ise büyük çaplı borulardan meydana gelmiştir.

Çelik boru ihracatı, toplam çelik ihracatının, miktar yönünden yüzde 9'unu, değer yönünden ise yüzde 11'ini oluşturmaktadır.

TABLO-2: TÜRKİYE'NİN ÜLKE GRUPLARINA GÖRE ÇELİK BORU İHRACATI (2011)

	Miktar (ton)	Değer (\$)	Miktar (%pay)	Değer (%pay)
GENEL İHRACAT TOPLAMI	1.594.401	1.578.277.418		
A- AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİ (27)	711.385	707.690.163	44,60%	44,80%
B- TÜRKİYE SERBEST BÖLGELERİ	12.378	13.676.536	0,80%	0,90%
C- DİĞER ÜLKELER				
1- DİĞER AVRUPA	28.324	28.512.303	1,80%	4,00%
2- AFRİKA	199.766	209.064.342	12,50%	13,20%
Kuzey Afrika	174.138	175.466.939	10,90%	11,10%
Diğer Afrika	25.628	33.597.403	1,60%	0,00%
3- AMERİKA	231.855	223.532.890	14,50%	14,20%
Kuzey Amerika	229.499	221.400.993	14,40%	14,00%
Orta Amerika ve Karayip	1.522	1.350.004	0,10%	0,10%
Güney Amerika	834	781.893	0,10%	0,00%
4- ASYA	409.880	392.076.374	25,70%	24,80%
Yakın ve Ortadoğu	358.260	329.822.601	22,50%	20,90%
Diğer Asya	51.620	62.253.773	7,30%	3,90%
5- AVUSTRALYA VE YENİ ZELANDA	0	790	0,00%	0,00%
6- DİĞER ÜLKE ve BÖLGELER	813	3.724.020	0,10%	0,20%
SEÇİLMİŞ ÜLKE GRUPLARI				
OECD Ülkeleri	872.408	871.602.856	55%	55,20%
EFTA Ülkeleri	2.339	2.313.798	0,10%	0,10%
Karadeniz Ekonomik İşbirliği	155.122	148.265.159	9,70%	9,40%
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı	26.349	36.679.739	1,70%	2,30%
Bağımsız Devletler Topluluğu	15.558	24.117.175	1,00%	1,50%
Türk Cumhuriyetleri	33.845	42.818.939	2,10%	2,70%
İslam Konferansı Teşkilatı	496.469	487.863.480	31,10%	30,90%

Kaynak: TÜİK

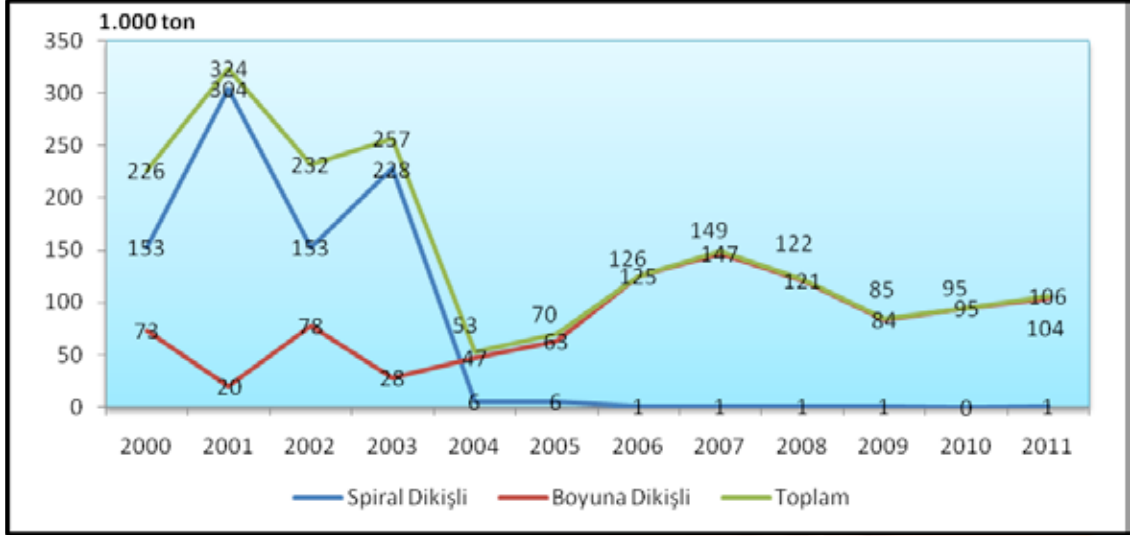
2011 yılında en çok ihracat yapılan ülke grubu, Avrupa'daki borç krizine rağmen, yüzde 44,6 ile Avrupa Birliği ülkeleri olmuştur. 2011 yılında, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde meydana gelen siyasi karışıklıklardan dolayı, bu ülkelerin ihracatımızdaki payları, 2010 yılına göre azalmıştır. Seçilmiş ülke gruplarında ise, ihracatımızın yüzde 55'ini OECD ülkeleri oluşturmuştur.

2.5. İTHALAT

Çelik boru ithalatı, 2000'li yılların başında sektöre yapılan yatırımlarla azalmaya başlamıştır. 2004 yılındaki çelik boru ithalatı, 2003 yılına göre %80 azalmıştır. 2005 yılından

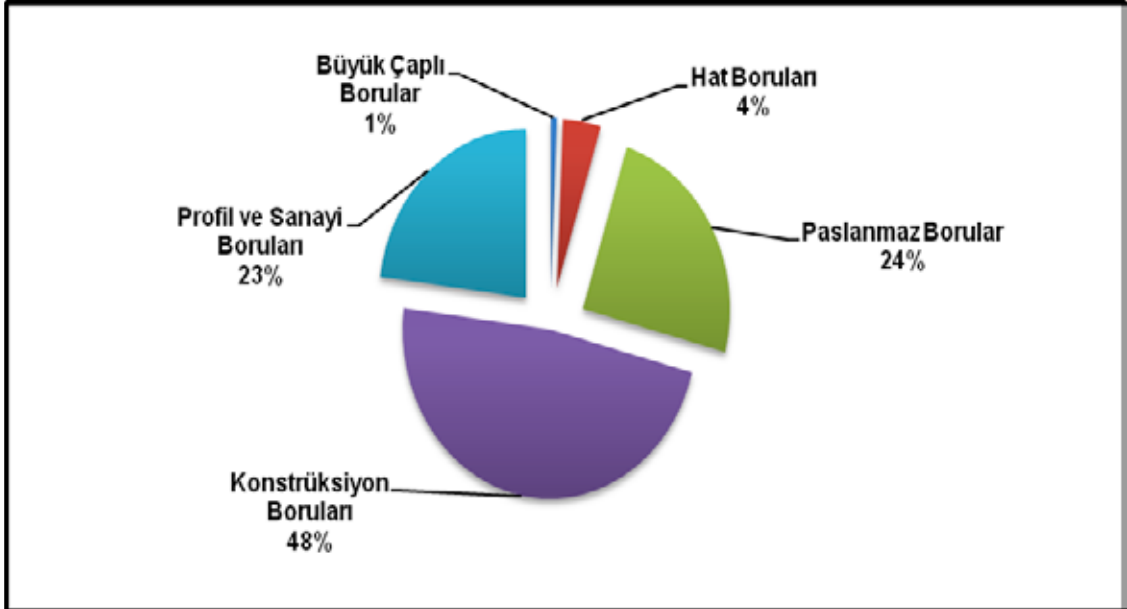
sonra spiral boru ithalatı yok denecek kadar azalmıştır. İthalatın büyük kısmını konstrüksiyon boruları ve paslanmaz borular oluşturmaktadır.

GRAFİK-5: TÜRKİYE'NİN ÇELİK BORU İTHALATI (2000 - 2011)

2011 yılındaki dikişli çelik boru ithalatı 106 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Çelik boru ithalatının büyük bir kısmını konstrüksiyon ve paslanmaz borular oluşturmuştur.

GRAFİK-6: ÇELİK BORU İTHALATININ ÜRÜN ÇEŞİTLERİNE GÖRE DAĞILIMI (2011)

3. DÜNYA ÇELİK BORU PİYASASI

3.1. DÜNYA ÇELİK BORU ÜRETİMİ

Dünya çelik boru üretimi 2001 yılından itibaren artış göstermiştir. 2008 ve 2009 yıllarında ise küresel ekonomik kriz ve dünya ekonomilerindeki daralmalardan dolayı, dünya çapındaki çelik boru üretiminde azalma meydana gelmiştir. 2010 yılında ise, krizin etkilerinin azalmasıyla dünya çelik boru üretiminde artış gözlenmiştir.

TABLO-3: DÜNYA BORU VE BORU PARÇALARI ÜRETİMİ (1.000 TON)

Yıl	Dikişli	Dikişsiz	Toplam
2010	66.111	38.249	104.360
*2009	50.522	28.605	79.127
2008	53.181	32.342	96.713
2007	54.949	29.974	97.310
2006	52.702	27.490	90.122
2005	47.815	22.769	78.817
2004	42.239	19.274	70.229
2003	42.677	18.985	63.338
2002	39.059	17.518	57.688
2001	38.723	17.578	57.617

*Tüm ülkelerin verileri açıklanmadığı için 2009 verileri kesin değildir.

Kaynak: Steel Statistical Yearbook 2011

Dünya çelik boru üretiminde, dikişli boru üretiminin payı, dikişsiz borulara göre daha fazladır. 2010 yılında üretilen çelik boruların yüzde 63'ünü dikişli borular, kalanını dikişsiz borular oluşturmuştur.

2010 yılında dünya çelik boru ve boru parçaları üretimi, 108 milyon tona yakın olmuştur. Üretimin yaklaşık yüzde 70'i Asya'da gerçekleşmiştir. Çin, 57 milyon tonluk üretimiyle, dünya üretiminin yüzde 55'lik kısmını oluşturmuştur. Çin'den sonra en fazla çelik boru üretimi yapan ülkeler, Rusya, Japonya, Güney Kore, ABD ve Türkiye olmuştur.

TABLO-4: BORU VE BORU PARÇALARI ÜRETİMİNİN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI
(1.000 TON)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Avusturya	581	517	500	527	565	637	653	563	499	576
Belçika	209	198								
Belçika Lüks.			168	204	132	156	168	144	96	96
Finlandiya	426	427	430	456	360	432	408	312	168	204
Fransa	1.630	1.525	1.360	1.401	1.320	1.476	1.536	1.548	912	1.116
Almanya	3.491	3.289	3.005	3.492	3.672	3.936	3.984	3.864	2.904	3.360
Yunanistan	489	562	560	396	504	744	660	744	576	600
İtalya	3.415	3.297	3.240	3.327	3.516	3.696	4.137			3.264
Lüksemburg	75	13								
Hollanda	439	445	450	426	396	480	468	432	324	288
İspanya	1.217	1.350	1.400	1.284	1.236	1.368	1.464	1.248	744	1.308
İsveç	211	203	210	216	216	216	240	228	120	168
İngiltere	1.085	1.106	1.065	1.101	1.068	1.032	1.020	732	528	576
AB (15)	13.268	12.932	12.387	12.830	12.985	14.173	14.738	9.815	6.871	11.556
Bulgaristan	106	34	33	52	77					36
Kıbrıs				12	10	12	12			
Çek Cum.	688	646	709	685	683	729	714	661	440	588
Macaristan				252	228	228	144			48
Polonya	440	310	308	618	600	792	780	816	780	828
Romanya		541	446	656	641	729	767	712	479	540
Slovakya				231	216	240	264			204
Slovenya				99	84	72	96	108	72	36
AB (27)	14.502	14.463	13.884	15.435	15.524	16.974	17.515	12.111	8.642	13.836*
Sırbistan K.		50	33							
Türkiye**	1.606	1.677	1.735	1.910	2.250	3.090	3.376	3.266	2.928	3.436
Diğer Avrupa	1.606	1.727	1.768	1.910	2.250	3.090	3.376	3.266	2.928	3.436
Rusya	5.404	5.116	6.123	5.993	6.670	7.835	8.745	7.736	6.575	9.139
Ukrayna	1.601	1.450	2.068	2.034	2.293	2.622	2.604	2.368	1.565	1.834
BDT	7.005	6.566	8.191	8.027	8.963	10.457	11.349	10.104	8.140	10.973
Kanada		2.290	2.426	2.717	2.837	2.948	2.618	2.638	1.524	2.430
Dominik Cum.	12									
Guatemala	39									
Meksika	1.211	1.147	1.177	1.234	1.326	1.338	1.193	1.314	1.170	1.151
A.B.D.	4.878	4.364	4.170	4.834	4.623	4.923	4.593	4.522	2.129	3.520
K.Amerika	6.141	7.801	7.773	8.785	8.786	9.209	8.404	8.474	4.823	7.101
Brezilya	1.851									
Şili	117									
Kolombiya	91									
Peru	37									

TABLO-4 (Devamı)										
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Uruguay	1									
G.Amerika	2.097									
Cezayir	45	34	11	12						
Afrika	45	34	11	12						
İran	44	31	28	35	44	26	24	26		
Orta Doğu	44	31	28	35	44	26	24	26		
Çin	11.531	13.095	17.640	21.231	28.906	36.614	41.261	46.566		57.651
Hindistan	454	466	525	517	614	1.027	1.218	1.402	1.556	
Endonezya	368	405	436	460	690	779	643	637	641	670
Japonya	8.186	8.182	8.092	8.655	8.453	8.582	9.895	9.722	6.172	7.690
Güney Kore	4.117	4.125	4.256	4.282	4.072	4.126	4.405	4.812	3.907	4.855
Malezya	733	741	699	676	616	682	673	769	617	660
Filipinler		193	210	102	61	69	52	138	180	
Tayvan	914	904	966	1.092	994	1.116	968	1.056	886	
Tayland	892									
Vietnam	30	42	40	450	450	460	528	550	568	673
Asya	27.225	28.153	32.864	37.465	44.856	53.455	59.643	65.652	14.527	72.199
Avustralya	558	593	553	472	645		375	345	243	251
Okyanusya	558	593	553	472	645		375	345	243	251
Dünya	59.223	59.365	65.073	72.139	81.067	93.212	100.686	99.979	39.303	107.797

*2010 yılı Avrupa Birliği Üretim Rakamları EUROFER'den alınan rakamlardır.

**Türkiye Üretim Rakamları ÇEBİD tarafından derlenen rakamlardır.

Kaynak: Worldsteel 2011 Yearbook

3.2. DÜNYA ÇELİK BORU İHRACATI

2010 yılındaki toplam dünya çelik boru ihracatının değeri 56 milyar dolar olmuştur. Çelik boru ihracatının büyük bir kısmı Asya kıtasından yapılmıştır. Türkiye 1,45 milyar dolara karşılık gelen 1,6 milyon ton çelik boru ihracatıyla dünya sıralamasında 7. sırada yer almıştır.

TABLO-5: EN FAZLA ÇELİK BORU İHRACATI YAPAN ÜLKELER (2010)

		Miktar (Ton)	Değer (\$)
1	Çin	6.498.406	7.069.100.889
2	Almanya	3.103.862	5.900.088.332
3	İtalya	2.851.717	4.991.643.425
4	Japonya	2.797.038	5.161.770.367
5	Güney Kore	1.952.915	2.527.714.330
6	Hindistan	1.655.529	3.172.725.911
7	Türkiye	1.636.229	1.453.044.039
8	ABD	1.502.836	3.703.188.633
9	Finlandiya	1.116.765	1.218.359.593
10	Kanada	1.004.575	1.469.012.282

Kaynak: UN Comtrade

3.3. DÜNYA ÇELİK BORU İTHALATI

2010 yılında dünya toplam çelik boru ithalatı 49 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. En fazla çelik boru ithalatı yapan ülke, 5,1 milyon ton ile ABD olmuştur. Çelik boru ithalatının büyük kısmını küçük ve orta büyüklükteki dikişli borular oluşturmuştur.

TABLO-6: EN FAZLA ÇELİK BORU İTHALATI YAPAN ÜLKELER (2010)

		Miktar (ton)	Değer (1000 \$)
1	ABD	5.102.832	7.884.432
2	Almanya	1.875.477	2.953.197
3	Kanada	1.693.808	2.643.289
4	Rusya	1.401.426	2.003.786
5	Fransa	1.131.788	1.660.438
6	S. Arabistan	878.426	1.457.686
7	İsveç	752.676	967.434
8	İngiltere	734.404	716.569
9	Avustralya	732.440	944.231

Kaynak: UN Comtrade

4. SEKTÖRÜN SWOT ANALİZİ

4.1. GÜÇLÜ YÖNLER

- Başta Avrupa Birliği olmak üzere, gelişmiş pazarlarda tercih edilen ürünler üretilmesi
- Bilgi ve tecrübe birikimi, teknoloji ve altyapısı ile uluslararası rekabet gücüne sahip olması
- Yüksek kapasiteye sahip olması
- Kalifiye işgücü
- Sektörün tamamının özel sektör hüviyetinde olması
- Teknik bilginin üst seviyede bulunması ve teknolojik gelişmeleri yakından takibe yönelik sürekli yatırım kültürü
- Uluslararası standartlarda katma değeri yüksek ürün üretimine odaklılık
- Firmaların ve karar mekanizmalarının dinamik yapısı
- Yüksek çevre bilinci ve çevre koruma faaliyetlerinin sürdürülmesi

4.2. FIRSATLAR

- Altyapı ve inşaat sektörü başta olmak üzere, birçok sanayi sektöründe çelik boruların tüketilmesi
- Ortadoğu, Kuzey Afrika gibi gelişmekte olan pazarlara yakınlık
- Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin gelişme potansiyeli yüksek otomotiv endüstrileri

4.3. ZAYIF YÖNLER

- Çok değişken yapıdaki hammadde fiyatları
- Talebin ve tüketimin zayıf olması
- İşçilik maliyetlerinin rakip ülkelere kıyasla yüksek olması
- Başta Çin, Rusya ve Ukrayna olmak üzere, rakip üreticilerin bulunduğu ülkelerin, uyguladığı doğrudan ve dolaylı devlet yardımları

- Potansiyel pazarlardaki korumacı yaklaşımlar
- AB'nin Serbest Ticaret Anlaşması (STA) yapmış olduğu ancak henüz Türkiye'nin STA yapmadığı ülkelerdeki yüksek gümrük vergileri
- Kapasite kullanım oranlarının düşük olması
- İç talep yetersizliği ve iç pazar fiyatlarının düşük olması
- Sektördeki kapasite fazlalığının iç piyasada yoğun rekabete neden olması

4.4. TEHDİTLER

- Hammadde ve enerji fiyatlarının yüksek olması
- Uluslararası hammadde pazarında tedarik sıkıntısı
- Hammadde ithalatında yüksek vergi uygulanırken, mamûl ithalatında sıfır gümrük vergisi uygulanması
- Anti dumping soruşturmaları
- Çin'in sahip olduğu büyük kapasitenin, fiyatlar üzerinde sürekli baskı oluşturması

5. SEKTÖRÜN YAPISAL SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

- Türkiye çelik boru sektörünün en önemli sorunlarından birisi, hammadde temininde yaşanan sıkıntılardır. Çok değişken bir yapıda olan yassı mamûl fiyatları, uzun süreli projelerle ilgili ihalelerde fiyat vermeyi oldukça zorlaştırmaktadır.
- Genelde birçok sektörde, hammadde ithalatında düşük vergi, mamûl ithalatında ise yüksek vergi uygulanırken, çelik boru sektöründe tam tersi görülmektedir. Çelik boru üretiminde kullanılan Sıcak Hadde Yassı Ürünlerin ithalatında %9, Soğuk Hadde Yassı Ürünlerin ithalatında %10 gümrük vergisi uygulanırken, çelik boru ürünlerinin ithalatında gümrük vergisi sıfırdır. Bu durum, iç piyasada yassı hadde üreticilerinin fiyatlarını dünya piyasalarının üzerinde tutmalarına neden olmakta ve çelik boru sektörünün rekabet gücünü zayıflatmaktadır. Şu anda çelik boru ithalatı çok yüksek seviyelerde bulunmamakla birlikte, hammaddeye uygulanmakta olan gümrük vergilerinin, gelecekte ithalatta artışa neden olabileceği ve çelik boru sektörünün zarara uğrayabileceği düşünülmektedir.
- Türk Çelik Boru Sektörünün dünyadaki konumunu güçlendirmek için, ihracatın artırılması çok önemlidir. Ancak bazı ülkelerdeki yüksek gümrük vergileri nedeni ile, sektör ihracat yapmakta zorlanmaktadır. AB'nin Serbest Ticaret Anlaşması (STA) yapmış olduğu, ancak Türkiye'nin henüz STA yapmadığı ülkelerin yanı sıra, bölgesel anlaşmaları olan ülkelerdeki yüksek gümrük vergileri düşürülebilirse, çelik boru ihracatımızda çok önemli artışlar olacaktır.
- Ülkemizde küçük çapta üretim yapan bazı firmalar tarafından, standartlara uygun olmayan ürünler üretilmekte ve bu ürünler; yapılarda, su ve doğalgaz tesisatlarında kullanılabilir. Can ve mal güvenliğini tehlikeye düşüren standart dışı ürünler için, üretim ve satış esnasında denetimlerin yapılması önem arz etmektedir.
- Çin ve Tayvan'dan dumpingli fiyatlarla gelen paslanmaz boru ürünleri için, anti-dumping önlemi alınması gerekmektedir.

6. SEKTÖRÜN REKABET GÜCÜNÜN ARTTIRILMASI VE VERİMLİLİK

- Türkiye’de şu anda yassı mamûl üretimi yaklaşık 10 milyon tondur. Türkiye’nin yassı mamûl tüketim miktarı ise 14 milyon ton civarındadır. Yassı mamûl üreticisi firmaların ürettikleri ürünlerin bir kısmını ihraç ettikleri de düşünülürse, Türkiye’nin önemli miktarda yassı mamûl ihtiyacı olduğu ve bunun bir kısmını ithalat yoluyla karşılamak zorunda olduğu görülmektedir. Şu anda yassı mamûl ithalatında % 9-10 gümrük vergisi uygulandığından, Türk çelik boru üreticileri hammaddeyi dünya piyasalarından daha yüksek fiyatlarla temin etmektedir. Bu da sektörün rekabet gücünü azaltmaktadır. Bu nedenle, sektörün hammaddeyi dünya piyasa fiyatlarından sağlamasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
- Avrupa Birliği’ne yapılan ihracat için, zaman zaman AB tarafından anti dumping soruşturmaları açılabilir. Bu konuda, Ülkemizde Devlet Yardımları Denetleme Kurulu’nun oluşturulması halinde, AB tarafından anti dumping soruşturmaları açılmayacağı yönünde bir görüş bulunmaktaydı. Devlet Yardımları Denetleme Kurulu’nun oluşturulmasına ilişkin kanun, 2010 yılı Ekim ayında yayımlanmış olmasına rağmen, bu kanunun uygulanmasına ilişkin uygulama yönetmelikleri hâlâ yayımlanmadığından, AB tarafından anti dumping soruşturması açılabileceği yönünde endişeler devam etmektedir. Söz konusu yönetmeliklerin bir an önce çıkarılarak uygulamaya geçilmesi önem arz etmektedir.
- Büyük çaplı boru ihalelerinde, bazı ülkelerin teknik şartnamelerinde “boyuna kaynaklı çelik boru” şartı bulunmaktadır. Dünyada son yıllarda büyük çaplı boru hatlarında “spiral kaynaklı çelik boru” kullanımı yaygınlaşmış ve buna yönelik olarak ülkemizde de önemli yatırımlar yapılmıştır. Spiral boru için potansiyel pazarlar olarak değerlendirilen; Irak, S.Arabistan ve Suriye ile, Türkmenistan ve Kazakistan başta olmak üzere, diğer Türk Cumhuriyetlerinde açılan ihalelerdeki, “boyuna kaynaklı” şartından dolayı, bu ülkelere ihracat imkânı bulunmamaktadır. Bu ülkelerin AB ve Rusya Federasyonu ile olan ilişkileri ve geçmişten gelen alışkanlık nedeni ile, bu ürünü kullanma isteklerinin olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, “spiral boru”nun satış fiyatı, diğer ürüne göre %30-50 aralığın-

da daha uygun olabilmektedir.Söz konusu ülkelerde, spiral kaynaklı çelik boruların da şartnamelerde yer alması için girişimlerde bulunulmalıdır.

- Nabucco, Trans Anadolu gibi uluslararası boru hattı projelerinin gerçekleştirilmesinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca, Türkmenşeli çelik boru kullanılması hususunun da göz önünde bulundurulması, sektörün gelişimi açısından önemlidir.
- Son yıllarda belediyeler ve kamu kurumları tarafından, su iletim hatlarında çelik borular yerine, diğer boru çeşitleri de kullanılmaya başlanmış, ancak zamanla diğer boruların kullanıldığı hatlarda, bir takım problemler yaşandığı görülmüştür. Kamu kurum ve kuruluşları ile belediyelerin, ihalelere çıkarken, özellikle Türkiye coğrafi şartlarında doğalgaz, petrol ve su iletim hatlarında kullanılabilen, optimum boru çeşidi olan çelik boruları göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

7. GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye Çelik Boru Sektörü uzun yılların getirmiş olduğu bilgi ve tecrübe birikimi sayesinde, Avrupa'da ve dünyada çok önemli bir yere sahiptir.

2012 yılında yasalaşması beklenen afet riski altındaki alanların dönüştürülmesine dair kanun tasarısı ve otomotiv sektöründeki daralma, yurtiçinde boru üretimine etki edecek faktörlerdir. Avrupa Birliği'nde ve ABD'de devam etmekte olan ekonomik durgunluk ve Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da hızlanması beklenen altyapı projeleri ise çelik boru üretimini etkileyecek olan dış faktörlerdir. Bütün bu faktörler değerlendirildiğinde, 2012 yılında, Türkiye'nin çelik boru üretiminin genel ekonomik gelişmelere paralel olarak, yüzde 3 ile 4 arasında artması beklenmektedir. Dolayısıyla, 2012 yılındaki üretimin 4 milyon tonun üzerinde olacağı değerlendirilmektedir.

2012 yılında gelişmiş ülkelerin çelik boru talebinde azalma olacağı öngörülmektedir. Sektör, ihracatını geliştirmekte olan ülkelere kaydırarak, bu olumsuz durumu dengeleyecek güçtedir. Dikişli çelik boru ithalatında ise, önemli bir artış beklenmemektedir.

Türkiye çelik boru sektörü son on yılda yapılan yatırımlarla, dünyadaki her ülkeye boru ihracatı yapabilen bir sektör konumuna gelmiştir. Özellikle Avrupa Birliği ve ABD gibi gelişmiş pazarlarda, Türk üreticileri kalitelerini ve güvenilirliklerini ispatlamışlardır. Türkiye, Avrupa'nın birinci, dünyanın ise beşinci dikişli çelik boru üreticisi konumundadır. Yakın gelecekte sektörün hedefi, dünyanın en fazla çelik boru üretimi yapan üç ülkesinden birisi olmaktır. Türk çelik boru sektörünün 2023 yılı ihracat hedefi ise, 7,9 milyar dolar olarak belirlenmiştir.

TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ
Dumlupınar Bulvarı No: 252
(Eskişehir Yolu 9. Km.) 06530 Çankaya / ANKARA

w w w . t o b b . o r g . t r